UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Index Baldi Pervsini. I. V. D. In prælectiones in totum Codicem Iustinianeum locupletißimus

... In Primvm Codicis Praelectiones / Annotarunt, Alexander Imol. Celsus, Barbatias, Philippus Decius. Matthævs Antonianvs Recensvi

Baldus

Lugduni, M.D.LXI.

Rei vendicatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96035

Visual Library

ipſius agentis, querit nunquid obſtet exceptio, ne preiudicium fiat peti-
tioni hereditatis. ⁊ videtur ꝙ ſic: q₂ lex noſtra inquantum corrigit ius
antiquū non loquitur niſi in perſonali iudicio, non in reali. ergo in reali
ſtamus antique regule: ⁊ hoc tȝ Jac. de ra. contrarium tȝ Guil. nā etiā
iure veteri hoc erat: q₂ heres non conuenitur rei vendi, vt heres, ſed vt
quilibet poſſeſſor. ſicut ergo quilibet extraneus conueniretur: ſic et ipſe
vt. ff. ad exhi. l. de eo. §. fin. preterea dicit ipſe ꝙ hoc ſit verum probo: q₂
magis eſt preiudicialis vna petitio hereditatis reſpectu alterius peti-
tionis hereditatis, quam ſit vna petitio ſingularis reſpectu alterius.
ſed ſi ego agam petitione hereditatis pro rebus hereditarijs: ⁊ alter ſi-
militer petat, ⁊ oſtendat potiora iura, qui petit obtinet: vt. ff. eod. l. cum
idem. ergo dicam ꝙ pendēte petitione hereditatis poſſit rei vendicatio
intentari. Ego dico qḋ de iſta queſtione eſt caſus huius. l. nam certum
eſt ꝙ cōmodans ⁊ deponens habent rei vendic. adeo qḋ non poteſt eis
referre queſtionē dominij. Item legatarius habet reivendic. pro ſpecie
teſtatoris legata. Item habet hypothecariam que eſt in rem. ⁊ ſcḋm ꝙ
hec. l. preſupponit, iſta iudicia poſſunt moueri. no enim loquitur hic in
actione perſonali: ſed in qualibet actione deſcendente ex vltima volun-
tate: vt in verſi. liquidem. vel ſumente orgine vel adminiculum ex contra
10 ctu: vt in. §. fin autē ex cōtractibus. ¶ † Reuoco in dubium, nunquid ſi-
cut pendente petitione hereditatis poſſeſſor non poteſt ſingularia iura
mouere: ita nec petitor. ⁊ videtur ꝙ idem iuris ſit in vtroq₃: vt in. c. no lȝ
actori. de reg. iur. lib. vi. contrarium tȝ dt Guil. ꝙ petitio hereditatis reſpi
cit agentem: ⁊ non pōt ei fieri preiudiciū a poſſeſſore: ideo repellitur poſ
ſeſſor. ſȝ bene pōt fieri preiudicium a petitore in cui⁹ fauorē eſt inductuȝ
ne fiat preiudiciū. vnde gl. intelligit omnes leges que dicunt ꝙ pēdente
peti. here. non pōt ſingularibus iudicijs agi: quando agit poſſeſſor con-
uentus, nō petitor. ⁊ ita intellige. l. ſi bone fidei. ff. eo. ⁊. ff. de exceptio. l. ſi
poſt. qḋ non credo verū: q₂ cum ſententia poſtea lata in petitione heredi
tatis infringeret ſingularem proceſſum: quia non poteſt econtra ab eo i-
fringi propter eius authoritatem, ſequeretur ꝙ ſoluens non eſſet libera
tus, q₂ ergo ius liberationis conuenti pendet ex futuro euentu: ergo in-
terim non cogitur ſoluere, imo nec iudicium pati per rationes legum. ſ.
11 alle. ff. ad carb. l. ij. §. cum exparet. ⁊. ff. de bon. lib. l. quādiu. ¶ † Subſe-
quenter queritur, nunquid emptor hereditatis, de qua ſpera‹t› cōtrouer-
ſia moueri, poſſit ꝑ hāc. l. conueniri. Breuiter dicendum eſt qḋ non, niſi
ſponte patiat‹ur› iudiciū: vt. s. de pac. l. poſt venditionem. j. de here. ven. l. ij.
ſm Guil. vide hic. l. hereditatem. ff. de dona. ⁊ de lega. ij. l. cum filius. §.
12 lucio. ¶ † Deinde queritur an officiū iudicis ⁊ actio nego. geſt. ⁊ condi-
ctio ex. l. concurrāt. dic qḋ officiū iudicis mercenariū habet locum ſi im-
plore‹t› lite pendēte, non primo: vt patet in litera ibi dum dicit, vel ſi hoc
fuerit pretermiſſum ⁊c. poſtea ergo locum habeat actio nego. geſt. ſi ſol-
uens ſoluit hereditario nomine, non animo aliuȝ obligandi, inquantum
alius eſſet heres. ſed ſi ſoluit nomine ꝓprio: q₂ non habuit animum aliū
obligandi, eſt neceſſaria condictio ex. l. ar. ff. cōi diui. l. in hoc iudicio. §.
j. ⁊ ideo iſta remedia non cōcurrūt: ſed dant‹ur› in diuerſis caſibus ſecundū
13 Guil. ¶ † Alteri⁹ dicitur hic. ſi teſtamentū eſt falſum, nō ꝑbēt locuȝ li-
a bertatis ex eo. Quero ergo ſi ꝓnunciat‹ur› teſtamentum[a] falſum, nunquid
faciat ius apud omnes: ſicut ꝓnunciatur in querela. ⁊ videtur ꝙ ſic per
iſtum tex. nā ſi pronunciat‹ur› teſtamentū falſuȝ cū legitimo perit libertas,
⁊ legatum: vt hic videt‹ur› dicere. Cōtrariū determinat Ja. bu. q₂ ſententia
lata in querela, venit ad diſponendum: ⁊ induxit ius quoad oēs, etiaȝ q
in iudicio non fuerunt: vt. ff. de inoffi. teſta. l. poſthum⁹. §. ſi quis ex his.
ſed in falſo ſententia non diſponit: ſed declarat. que declaratio non preiu
dicat his q in iudicio non fuerant. ff. de inſa. l. luci⁹. ⁊. j. de ſi. inſtr. l. ſi ve
teris. facit qḋ no. Inn. extra qui ſi. ſint legit. c. cāin que. Nan obſtat iſte
tex. quoniam dȝ intelligi quando teſtamentū probat‹ur› falſum cuȝ ipſo le
gatario, vel cum herede citato legatario. ¶ Ego dubito: quia ſi decla-
ratur falſum cuȝ herede, declarat‹ur› eius aditio non tenere: vt. ff. de acqui.
here. l. cum falſum. ⁊. l. pāt dixitus. §. rei ꝑduellionis. in gl. deſtructo ergo
fundamento: qḋ eſt in aditione hereditatis, legata ſubſiſtere nō debent
vt. ff. de condit. inde. l. ij. ⁊. iij. hoc procedit a deſtructione cuiuſdam fun
damenti: vt. ff. de iniuſto teſta. l. nā ⁊ ſi ſub conditione. §. poſt defectum.
14 prima autem opinio tutior eſt. Cetera dic vt in gloſſ. ¶ † Vltimo que-
ro, cum hodie non habeat locum materia vſurarum, vtrum recipiens pe
cuniam, in ver. ſi quidem. debeat cauere de aliquo intereſſe: Rñ. ſic de eo
qḋ ex pecunia licite percipi pōt interim: vt extra de dō. inter virum ⁊ v-
xorem. cap. per veſtras. vel quantum poſſit colligi ex emptione prediorū,
id eſt ex fructibus ſi predia emerent‹ur›, vel commercium iniretur. argumē.
in. l. ita autem. in prin. de adminiſtratione tuto. ⁊ ita dicit gloſſa in. d. c.
per veſtras, quam glo. no.

¶ De rei vendicatione. Rubrica.

¶ Continua vt in gloſſa nam tex. ita continuat in. l. j. in princip. ff. eod.
ſecundo diuide rei vendi. in vtilem, ⁊ directam, ⁊ indirectam directo: ⁊ di
rectam vtiliter, vt nominum diſtinctio referatur ad actiuum principiuȝ
ſed aduerbiorum diſtinctio referatur ad paſſiuum principium actiuum
cum principium ineſt actori, paſſiuum reo, vt plene no. per Barthol. ff.
eo. in rubrica. ⁊ adde quod dixi in. l. j. s. de alie. iudi.

¶ Lex prima.

Etiam. Per ſeruuȝ bo-
na fide poſſeſſuȝ
poſſeſſio querit‹ur› ex re ipſius poſ-
ſidentis, ⁊ opera poſſeſſi. male ſi
dei vero poſſeſſor ex dictis cau-
ſis non acq̄rit. h. d. ¶ Facit hec
lex ad tituluȝ: q₂ rei vendicatio preſupponit do-
minium eſſe, ⁊ requirit ipſum in iudicio probari.
Eſſe autem non eſt niſi per cauſas: et cauſe facti
poſſunt probari: ideo hec lex tractat de cauſis, q a
bus (vt ſcitis) deuenitur ad probationem domi
nij. vnde totus titulus de acqui. rer. domini. pti-
net ad materiam rei vēdicationis, ſicut cauſa per
tinet ad iudicium: vt. ff. de excep. rei. iu. l. ⁊ an eā
1 dem. §. actiōes. ¶ † Quero hic, quis dicatur bo
b ne fidei poſſeſſor[b]. Rñ. ille qui poſſidet dñi cogi
tatione: vt. ff. de fur. l. apud antiquos. ⁊ no. j. l. ꝓ
xi. per Cy. ¶ Scḋo quero, quo tēpore debet eſſe
bone fidei poſſeſſor. dicit gl. qḋ ab initio ſufficit a
in ſeruo: ſed in libero inſpicitur bona fides quoli
bet momēto: vt. l. qui bona. in prin. de acqui. rer.
do. nam ex quo quis ſcit eſſe liberum, deſinit ha-
bere animum poſſidendi: cū liber homo non poſ-
ſit poſſideri: vt. ff. de acqui. poſ. l. cum heredes. §.
ſi, facit qḋ no. ff. de neg. geſt. l. at qui natura. §. ſi li
bero. doc. dñt ꝙ eſt acquirere per eum qui poſſi-
detur: vt ſit quidam fructus poſſeſſionis, cui in-
diſtincte nocet mala fides ſuperueniens, vt no. in
l. bone fidei. in prin. de acquir. rer. do. ⁊ de vſur. l.
qui ſcit. §. in alieno. Et eſt ratio: quia quo ad fru
ctus poſſidens non habet titulum. vnde nec titu
lus prodeſt: vt no. ff. de publiciana. l. ſi ego. §. par c
tus. ⁊ per hoc reſpondetur ad leges que dicunt i-
ſpici initium poſſeſſionis: vt. j. de vſucapio. trā
ſfor. l. j. §. hoc tantum.

¶ Lex ſecunda.

Si inferiorē. ¶ Superi-
or pars edi-
ficij cedit parti inferiori. hoc primo.
Edificiū cedit ſolo. hoc ſecundo. So d
luto edificio materia redit ad priſtinuȝ dominuȝ,
non ad edificantē. hoc tertio. Vel ad edificātem
ſi non edificauit animo donandi. h. d. quarto ⁊ vl
timo ſm Odof. ſecunda ibi, ſed ⁊ id. tertia ibi, ſi e
f vo, quarta colligit‹ur› ibi, ſi nō donādi ⁊c. ¶ † Not.
ꝙ ille qui vendicat edificiū, non habet neceſſe ꝓ
bare ſe edificaſſe, vel de ſuo mandato edificatum
eſſe: ſed ſufficit ſibi ꝓbare dominium inferioris
c partis, vel ſoli. ¶ Scḋo no. ꝙ edificiū[c] cedit ſo-
lo, ꝙdiu durat in figura edificij: ſed diſſoluto edi
ficio, ⁊ ſic diſſoluto materiato, reuertitur materia
d ad priſtinam conditionem. ¶ Tertio no.[d] ꝙ ille
qui edificat in alieno de materia propria, diſſolu
to edificio materiam recuperat: niſi edificauerit f
2 animo donandi. ¶ † Quero an preſumatur ani
mus donādi inſciente eſſe ſolum alienum: Rñ.
aut edificās hȝ a dño cām, puta q₂ eſt colon⁹, in-
qlin⁹, vel emphyteota, ⁊ nō ꝑſumit‹ur› anim⁹ donā
di, aut nō hȝ a dño cām: ⁊ tūc q₂ ipēdit ſcienter in
alieno, vr̄ hr̄e aīm donādi: q₂ hic non pōt cadere
alia ꝯiectura. ⁊ ita dȝ intelligi qḋ no. ff. de ꝯ. ſde.
l. ſi ſi i area. ar. ad h. ff. de ſol. l. ſi cū aurū. vel dic ꝙ
iſta diſtictio hȝ locū q̄ ad repetitionē ſumptuuȝ:
ſȝ q̄tū ad repetitionē materie edificio diſſoluto,
ēt ꝓdo pōt recupare: q₂ lex iſta dt: ſiue bona fide,
ſiue mala, ⁊ ſubijcit ſi nō donādi aīo ⁊c. vñ nō ꝑ-
ſumit‹ur› anim⁹ donādi, eo tm̄ qḋ ſit in mala fide, vt
lr̄a innuit, predo em̄ accipit nō aīo donādi: ſȝ aīo
ſibi acq̄rendi: vt. ff. de neg. ge. l. ſi pupilli. §. ſȝ ⁊ ſi
qs. Cy. approbat hic diſtinctionē ꝑdictā ꝙ hñs
cām nō vr̄ donare. ⁊ ē vtile ſcire ꝓpter emphyteo
e tas[e]. vt dixi, quoꝝ emphyteoſis finit‹ur› non culpa,
ſȝ caſu. vt poſſint edificia q̄ ſuppoſuerunt tollere.
3 ⁊ exportare. ita ſeruat ꝯſuetudo. ¶ † Alterius
q̄ro: aliqs igredit‹ur› rē alienā, ⁊ edificat locū: nūqd
poſſidet ille, vel dñs? Rñdit Pet. ꝙ edificās, nā
ſi alluuio interuenerit poſſeſſionē: q₂ muta‹t› figura
ſuperficiei, multomagis edificiuȝ. pro hoc. l. j. in
f prin.[f] de acq. poſ. ſm Pet. ⁊ idē tȝ Guil. de cug.

L

a ¶ Pronunciat‹ur› te
ſtamentum. Vide
Bar. in. l. ſi ſeruus
plurium. §. j. ff. de le.
j. ⁊ Ant. d bu. in. c.
cām q. ylon, in vlt.
colū. extra qui filij
ſint legi. ⁊ Imo. in
l. ſepe. ff. de re iudi.

a ¶ Quis dicat‹ur› bo
ne fidei poſſeſſor.
Adde iſtū in repe.
l. fin. de ꝑſcri. ad fi-
nē Bar. in. l. celſus
ff. d vſuc. gl. Abb.
⁊ Feli. in. c. ſi dilige
ti. ver. ceterū. colū.
vj. cū ſeq. extra de
ꝑſc. ⁊ meli⁹ in. c. de
quarta. col. vj. ver-
ſȝ ad agnoſcenduȝ
eo. ti. Celſus.

c ¶ Scḋo no. ꝙ edi
ficiū cedit ſolo. Vi
de notabiles limi-
tationes per Lud.
ro. in. l. j. §. ſi qs. ff.
de oper. no. nun. in
ver. qḋ ſi in matre.
And. Barb.

d ¶ Tertio no. Ad
de. l. ſenat⁹. §. mar-
cell⁹. ⁊ ibi Imo. ff.
de lega.

e ¶ Propter em-
phyteotas. Vide
tñ. l. hacten⁹. §. fin.
ff. de vſufr. ⁊. l. eq̄ſſi
mum. §. tñ. e. ti. ⁊ di
xi poſt Bar. in. l. ſi.
j. de iure emphy. et
adde Bal. in. l. ſi. §.
3. j. cō. de le. ⁊ in. l. ſe
natus. §. marcell⁹.
ff. de leg. j.

f ¶ L. j. in prin. Cy.
hic allegat. l. q vni
uerſas. §. itē quod
a mari. ff. de acqui.
poſ. Guil. vero alle
gat. l. reperi. §. ſi. ff.
qui. mo. vſu. amit.

1 ☞ Mater non poteſt vendere rem filie contra
dicentis,vel ignorantis.
2 Adde op.per ordinem.3.
4 Conſenſus ſuperueniens,an p̄iudicet mihi dño.
5 Tabellio ſi dicit in inſtru mẽto,talis ex certa ſciẽ
tia iuris ꝛ facti,ꝛ non per errorem ratificauit an
cre datur tabellioni.6.7.
8 Reperem pra an procedat ratihabitio.
9 Venditio rei mee facta eſt per aliquẽ me preſen
te,ꝛ non contradicente,an poſſim petere pretiũ
a venditore.nu.10.
11 Maritus ꝛ vxor vendunt ſimul fundum dotalẽ
cum iuramento quantum ꝛ quid poſſit vxor re
petere ab heredibus mariti ſoluto matrimo
nio.
12 Lex iſta an habeat locum,ſiue iſte venditor ha
bet titulum oneroſum,ſiue lucratiuum
13 Vendens non rem meam,ſed mihi debitam ,an
in ſubſidium habendo ratum agam ad pretium.
14 Quid ſi quis vendat rem mihi pignoratam .
15 Quid econtra ſi quis emit rem ex pretio meo ꝛc,
16 Lex iſta an habeat locum in permutatione.
17 Quod dicitur de reemprempta ,an habeat locum
ſi res extat,ſed non poteſt recuperari.
18 Longe abeſſe equiparatur morti.
19 Vendidi prius rem meam,emptor ille alij dona
uit,donatarius ille vltimo vendidit,res eſt pre
ſcripta,queritur contra quem agatur.
20 Adde queſtionem ſequentem,que prolixa eſt.
21 Vendens rem meam an preſumatur vendere no
mine ſuo,vel meo.
22 Statutum ſi dicit quod mulieres non poſſint rẽ
ſuam vendere ſine conſenſu propinquorum ꝛc.

¶ Lex tertia.

Mater vna. Rem vxoris,vel
filie ignorãtis nõ
põt maritus vel mater vẽdere in preiu
diciũ dñe:ꝛ iõ a poſſeſſore etiaꝫ non re
ſtituto p̄tio vẽdicat,ſꝫ ſi poſtea ꝯſenſus adhibe
tur,vel vſucapione,vel p̄ſcriptione,ꝓprietas rei
nõ mutat:ꝛ recuperat p̄tiũ a vẽdente p actioneꝫ
neg.ge.Vel breuius:qd nõ eſt meo noie venditũ
poſſum hr̃e ratũ,q̃tũ ad p̄iudiciũ repetendi rem
meã:ꝛ q̃tũ ad actionẽ neg.ge.in ſubſidiũ re pre
ſcripta,vel perẽpta.ad hoc alleg.ſm Ja.bu.Vel
ſic.Rẽ meã nõ noie meo vẽditam,vendicare poſ
ſum:ꝛ poſſum ratũ hr̃e quo ad perdendũ dñium
rei mee:ꝛ quo ad parãdã actionẽ neg.ge.in ſubſi
1 dium.h.o.Bar.audiatis caſum.¶ † No.qd ma
ter nõ põt vẽdere rẽ filie ꝯtradicentis,vel igno
rantis.¶ Scd̃o no.idẽ in marito,ꝙ nõ põt ven
dere rẽ paraphernalẽ vxoris mobilẽ,ſiue immo
bilẽ.in re vero dotali immobili idẽ:ſed in re mo
bili,dic vt no.inſti.quibꝰ alie.lꝫ.in prin.ꝛ in aut.
a vt exac.[a] inſt.do.circa ſi.ꝛ adde qd no.ff.de vſu.
l.cũ vir p̄diũ.ꝛ extra de iureiu.c.mulieres.¶ Ter
tio no.qd agẽs rei vẽ.ꝯtra bone fidei emptorem
nõ tenet offerre p̄tiũ.ꝛ adde hic qd no.in.l.ij.§.
qd me.cau.¶ Quarto no.qd lꝫ qs ab initio fue
rit ꝯtradicens,vel ignorans:tñ ſi poſtea ꝯſentit,
dñium p̄dit.facit.j.de admi.tut.l.cũ quidã.ff.de
pig.l.ſi fundum.§.j.ꝛ.ff.de euic.l.quidam.cuꝫ ſi.
¶ Quinto not.qd vſucapio ꝛ p̄ſcriptio tuentur
emptorẽ,ſicut ꝯſenſus dñi.¶ Sexto no.qd.non
meo noie geſtũ ſup re mea poſſuꝫ hr̃e ratũ q̃tuꝫ
ad actionẽ neg.geſt.ꝯſequendã.qd intelligas ſꝫ
gl.ꝛ doc.in ſubſidiũ per.l.vltimã.vltimo r̃ſo.ff.
2 de neg.ge.¶ † Op.ꝛ vr̃ qd qs poſſit vendere rẽ
alienã.etiã dño ignorãte:vt.ff.de cõtrah.emp.l.
rem alienã.So.vendere põt in p̄iudicium ſui.vt
in.l.ꝯtraria.ſed nõ in p̄iudiciũ dñi:vt hic.¶ Sꝫ
ꝯtra hoc op.de eo qd dicimus in pignore,ꝙ res
b alienab[b] nõ põt pignori obligari:vt.l.ſi ſine.j.ad
velleia.So.illud eſt verũ q̃tũ ad realem oblĩonẽ
nõ quantũ ad p̄ſonalẽ.vel dic qd illud eſt verum
quo ad preiudiciũ dñi:ſꝫ quo ad p̄iudicium obli
gãtis ꝛ oblĩo,vt poſſit etiã cõueniri hypotheca
ria:vt.ff.de pig.l.ſi inter.§.debitor.qꝛ debitor nõ
põt referre qõneꝫ dñij creditori.Itẽ i p̄iudicium
tertij qui nõ hꝫ ius dñij:vel quaſi:qꝛ queꝫ tuetur

pretor in publiciana.eundẽ tuetur in hypothecaria:vt.ff.de pign.l.ſi qb
eo.de hoc no.j.de pig.l.vſucapio.ꝛ.j.ſi res alie.pig.da.ſit.l.cũ res.ꝛ.ff.de
3 pba.l.ante omnia.ꝛ inſti.de act.§.item ſeruiana.per gl.ꝛ Dy.¶ † Ter
tio op.dicitur hic ꝙ proprietaria poteſt vendicare nõ oblato pretio.cõ
tra.ff.de rei ven.l.emptor.vbi oportet qd emptori pretiũ offeratur.Sol.
ibi pretium erat ſolutum creditori dñi,ꝛ ſic erat in eius vtilitatem cõuer
ſum:ꝛ ideo debet emptori reſtitui.ad hoc.ff.de excep.doli.l.ſi opera.ꝛ ſic
non obſ.¶ Quarto op.dicitur hic ꝙ iſta mulier poteſt cõſentire,ꝛ ratiffi
care:cõtra.id qd non eſt nomine meo geſtũ nõ poſſum ratum habere:vt
ff.de neg.ge.l.ſi pupilli.§.ſed ſi ego.ꝛ.ff.de p̄ca.l.ſi ſeruus.ſꝫ hic non erat
geſtuꝫ nomine ipſius proprietarie:ergo non poteſt habere ratum Breuí
ter.aut loquitur verum quis poſſit habere ratũ non ſuo nomine geſtum,
quantũ ad iuris ſui amiſſionem:ꝛ ſine dubio poteſt habere ratũ,dummo
do ratificet ex certa ſcientia,ꝛ nõ per errorẽ:qꝛ illud qd operatur conſen
ſus a principio:idem operatur ſuperueniens ratificatio:vt in hoc verſic.
ſi aũt.ꝛ.d.l.ſi fundum.§.j.Aut loquitur quo ad actionis neg.ge.natiui
tatem:ꝛ tunc qd non eſt meo nomine geſtũ,regulariter nõ poſſum habe
re ratũ:vt in legibus cõtrarijs.Fallit ꝓpter equitãtem ſuperueniẽtis ca
ſus:vt qꝛ res eſt perempta,vel preſcripta:nã in ſubſidium poſſum habe
re ratũ,ad hoc vt ille qui vendidit rem meã,ꝛ percepit pretium,non locu
pletetur cũ mea iactura,cũ enĩ aliũ regreſſum nõ habeo:equum eſt qd mi
hi detur regreſſus ad pretiũ,ꝛ in ſubſidiũ pretium ſuccedat loco rei.iſta
eſt rõ quã ponit tex.ff.ſi cer.pe.l.ſi eũ ſeruum.ibi quaſi ex re tua locuple
tior factus ſim.ꝛ eſt ſimile ꝙ agit in ſubſidiũ,vbi alias nõ ageretur:vt
4 l.ſi.in prin.de eo per quẽ fac.erit.ꝛ in.l.plane.ij.de le.i.cuꝫ ſi.¶ † Modo
venio ad qõnẽ.ꝛ reuoco in dubiũ principaliter hec mẽbra.ꝛ primo que
ro,nunquid conſenſus ſuperueniẽs mihi dño preiudicet.ꝛ ex glo.poſſu
mus elicere talem diſtinctioneꝫ:aut eſt ꝯſenſus expreſſus,aut conſenſus
tacitus,ꝛ acceſſorius.primo caſu refert an interuenerit error facti:ꝛ non
nocet cõſenſus:qꝛ ꝓprie non eſt conſenſus vbi eſt error:vt.ff.de iur.om.
iud.l.ſi per errorẽ.ꝛ.j.plus valere qd agitur.l.ſi.Aut interuenit error iu
ris:ꝛ tunc dicit gl.idẽ,ꝙ error iuris nõ nocet in damno vitãdo.ſꝫ Ja.de
ra.ꝛ Pet.dicunt ꝙ error iuris non nocet in damno vitando.verũ eſt,
niſi etiam aduerſarius certet de damno:qꝛ in pari cauſa melior eſt condi
tio rei:ſed hic qꝛ emptor pretendit cauſam oneroſam,videtur certare de
damno,id eſt de amiſſione pretij percepti,ꝛ in ſuum dominium iam tranſ
lati:ꝛ ideo imputet ſibi errans ſm Ja.de rauen.ꝛ Pet.ar.ff.man.l.ſi fi
deiuſſor.§.non male.ſed dic tu qd.gl.dicit verum ſm Guil.qꝛ qd dicitur
qd error iuris non prodeſt in dãno vitando,ſi vtraq̃ pars certat de dam
no:eſt verum quando equaliter certant.ſed hic non equaliter certant de
damno:qꝛ emptor habet regreſſum de euictione contra venditoreꝫ.ſed
dominus ſi excluderetur a rei ven.nullum haberet regreſſuꝫ.Preterea
dicit Guil.qd vbi dicitur qd error iuris debet nocere,verum eſt niſi cau
ſa fin.deſtruat totum actum:vt.ff.de dona.l.ij.§.ſi.ꝯdi.ꝛ de mon.l.cum
tale.§.falſam.ſed hic errans in iure,errat in cauſa finali:cum non putet
ſibi nocere conſenſum.ergo non nocet ſibi error,ſm Guil.hunc tamen er
rorem iuris difficile eſt probare:qꝛ omnis conſentiẽs debet naturali ra
tione,ꝛ quodammodo naturali inſtinctu credere ꝙ ꝯſenſus ſibi noceat.
argu.ff.de pact.l.j.in prin.Aut conſentit ex certa ſcientia iuris ꝛ facti,ꝛ
eſt perſona habilis ad conſentienduꝫ:tunc ſine dubio cõſenſus ſibi pre
5 iudicat,vt in.d.l.ſi fundũ.§.j.ꝛ de manu.vind.l.ſi pater.in ſi.¶ † Quid
c ergo ſi tabellio[c] dicit inſtrumento:talis ex certa ſcientia iuris ꝛ facti,nõ
non per errorem iuris vel facti ratificauit ꝛc.nunquid creditur tabellio
ni de huiuſmodi que conſiſtunt proprie in animo conſentientis:Rñ.ſic
nam ſi tabellio diceret:talis conſenſit.creditur inſtrumẽto:ꝛ tamen hoc
verbum conſenſit,preſupponit omnem errorem ceſſare.ad hoc.j.de pro
6 bat.l.cum precibus.ꝛ.ff.ſi quis cau.l.ſꝫ ꝛ ſi qs.§.ſi.ꝛ qd ibi no.¶ † Pre
terea verba que profert tabellio,profert in perſona contrahẽtis,vñ ipſe
contrahens proferre ꝛ confiteri videtur ea eſſe vera:vt.ff.de fideiuſ.in
to.l.cum oſtendimus.§.ſi.Si enim talia verba diſplicerent:debebat con
tradicere:vt.ff.ad maced.l.ſi filiusf.Aut iſta ratificatio non eſt directa
ꝛ expreſſa.ſed per obliquum:puta quia dominus egit ad pretium,et non
poterat agere:tunc dicit gl.ꝙ non nocet:qꝛ ſi non tenet expreſſum:non tꝫ
tacitum.vt in.l.iij.§.qui habet hauſtum.de ſer.ruſt.pred.Alij dicũt cõ
trarium:quia licet non teneat petitio:tamen inducitur tacita repudia
tio.Iſte enim petendo pretium a venditore,videtur ratum habere.arg.
ff.de contratab.l.ſi preteritus:vnde licet non teneat ratihabitio,quãtũ
ad pretium petendum:debet tamen tenere quantum ad pretiuꝫ genera
dum,argu.ff.qui.mo.pig.vel hypo.ſol.l.j.§.j.Tu dic ꝙ gl.dicit verum
qꝛ hic ceſſat cauſa finalis:quare preſumebatur conſenſus.putabat enim
poſſe recuperare pretium:ꝛ iſta erat cauſa finalis quare agebat,qua ceſ
d ſante[d] ceſſat tacita repudiatio:vt.ff.de inoffi.teſta.l.nihil.§.ſi cuꝫ filius.
ꝛ.l.ſi ſub hac.ꝛ hoc de primo membro.ſ.an ratificatio valeat quo ad do
minij tranſlationem.¶ Modo videamus de ſecũdo,an valeat quantũ
ad conſequendum pretium,ꝛ nego.geſt.actionem.ꝛ hec fuit opi.Mar.
dixit ꝙ ex quo dominus habebat ratum:ꝛ perdebat per hoc dominiuꝫ,
qd ex equitate poterat repetere a venditore pretium.ꝛ dicebat ꝙ de hoc
erat caſus in litera noſtra.Litera enim noſtra dicit:ſi conſenſiſti,vel alio
modo proprietatem eius amiſiſti,de pretio actionem nego.geſt.exercere
non prohiberis,ſiue ergo conſenſu,ſiue preſcriptiõe dominium ſit amiſ
ſum:quia

a ¶ Ut exa. Voluit
allegate text i aut.
vt immobili. ante
nup.do.cir.ſi.coll.
iiij.ꝛ vide plene per
Barto.in.l.j.ff.ſo
lu mat.

b ¶ Res aliena. Ad
de.l.que prediũ.cũ
gl.j.ſi res aliena pi
gnori data eſt.
☞ Vide de ratiõe
diuerſitatis.q̃ res
aliena põt vẽdi:pi
gnorari aũt no.gl.
magi.ꝛ doc.in.l.ſ.ff.
de pigno.act.ꝛ ſ la
optie ſatiſfacit du
bio.ꝛ huic queſtio
ni.Celſus.

c ¶ Tabellio. Ad
de ꝙ contra videt
tenere Bal.i.l.j.j.
de cõf.ſ.ꝛ in.l.ij.in
vlt.q.j.de reſc.vẽ.ꝛ
Bart.ꝛ doc.in.l.ſi
dari.ff.de ver.obli.

d ¶ Quid ergo ſi ta
bellio.quid ſi nota
rius dicit talis per
ſciẽtiam iuris ꝛ fa
cti:ſed vide qd no.
Bal.in de.feu.dñ
dicit ꝙ non credit
epo dicenti ꝙ cõce
dit ꝙ feudũ de no
uo perueniat ꝛc.vi
de Bal.in rep.in.l.
ij.C.de reſc.ven.in
xcij.co.ver.ſꝫ quid
ſi notariꝰ.vide eũ
dem in.l.ſed ꝛ ſi qs
§.ſi.ſi quis cau.vi
de doc.l.c.ij.de reſ.
ſpo.vbi dñt ꝙ ſpo
liatus bñficio ſi fa
cit pactum de non
agẽdo,ꝛ iurauit de
nõ agendo.ꝛ nota
rius ſcribit qd non
vi,aut metu,ſtatur
dicto notarij facit
qd voluit Bar.i.l.
ſi dari.ff.de ver.obl.
ꝛ ibi p oẽs ſcriben
tes.vide que nota
ui ibi.An.Barb.

e ☞ Qua ceſſante.
Adde Bar.in.l.ſi.
ff.de teſta.tute.ꝛ in
l.j.ff.de nũdi.Jac.
rebuf.in.l.ſi qs.la
l.num.j.j.de decu.
lib.x.gl.Joã.an et
doc.in.c.poſt tranſ
lationem.§.ceterũ
ꝛ ibi Panor.num.
xvij.vbi notaui in
apoſt.ad ipſum in
verſ.ceſſatius.extra
de renuncia.Lud.
ro.ꝯſ.clxxx.Alex.
con.xxciij.vol.v.ꝛ
d.meñ.Phi.deci.
conſ.xxiiij.ver.iiij.
bene facit.col.iij.ij.
ver.j.Celſus.

ſam:quia dominus quondam eſt omni alio auxilio deſtitutus. ꝛ vendi-
tor ex ꝑcio eſt locupletior ex re aliena. ergo debet illud reſtituere. primo
per equitatem ſcriptam in genere. ff. de condi. inde. l. nam hoc natura. ſe
cundo per equitatem ſcriptam in ſpecie proprie in caſu iſto: vt hic, et. ff.
ſi cer. per. l. ſi cū ſeruum. Preterea dicit Mar. hoc eſt expreſſuꝫ. ȷ. de his
qui a non domino ma. l. ȷ. Preterea que eſt ratio quod ex re perēpta vel
preſcripta poteſt agi ad pretium. certe non eſt alia ratio, niſi qꝛ re perem
pta, vel preſcripta. cum ammodo venditor teneatur emptori de euic. re-
manet pretium quaſi lucratiuum apud venditorem. Item quia non eſt
veteri domino alius regreſſus. omnes enim iſte rationes habent locum
in conſentiente. Preterea ex alternatiua litere hoc apparet, nam litera
ponit vt paria dominium perdi conſenſu, ꝛ perdi preſcriptione. Prete-
rea idem operatur ratificatio quod conſenſus a prin. cum conſentio ꝙ tu
vendas rem meam, habeo contra te pretij petitionem: vt. ff. de lega. ȷ. l. ſi
fundum per fideicommiſſum. ergo idem ſi poſtea ratiſfico. Jo. ꝛ Azo di
cunt contrarium. qꝛ dicunt qꝛ in negotio noſtro ratihabitio actionis ne
go. geſt. habet ſua principia ſubſtantialia. primum eſt, ꝙ ſit geſtum no-
mine dñi. ſecūdū, qd ratificet, vt quaſi vtriuſqꝫ cōſenſu negotium fiat ra
tificantis. ꝛ ad eum principaliter ſpectet: vt. d. §. ſed ſi ego. ꝛ. d. l. ſi ſeruus
ſed cum tu vendis rem meā tuo nomine, hic deficit primuꝫ: quia non eſt
meo nomine geſtum. ergo impoſſibile eſt ꝙ iſta geſtio pertineat ad me:
quia in hoc non eſt conſenſum. ¶ Non obſt. hec lex: quia debet intelligi
in ratihabitione ſubſidiaria, nam tunc fingit. l. negotium eſſe domini ne
gotiorum re ipſa: vt. d. l. ſi. ff. de neg. geſt. Non ob. l. ȷ. de his qui a non do
mino, quia ibi ſpeciale fauore libertatis. Item non ob. l. nam hoc natu-
ra. quia illa lex locum habet vbi non intercedit culpa repetentis. ſed hic
eſt in culpa ita ſimpliciter conſentiēdo: quia ſaltem debuit proteſtari qd
eſſet ſibi ius ſaluum pretij repetendi. arg. d. l. ſi fundum per fideicommiſ
ſum. ꝛ. ff. de leg. ij. l. codicillis. §. inſulam. ꝛ hoc tenet Pe. Sꝫ ego arguo,
ꝛ oſtendo qd iſta actio neg. geſt. non ſit ex ſubſidiaria ratihabitione: qd
ſic probo. lex noſtra habet locum non ſolum in domino ignorante: ſed eti
am in contradicente ȷa princ. vt patet in hac. l. duꝫ dicit, inuita, vel igno
rante: ꝛ tūc arguo. vbi interuenit ꝯtradictio a prin. ratificatio poſterior
nihil operatur quantum ad natiuitatem actionis nego. geſt. in negotio
noſtro ratihabitionis: vt. ff. de ſolu. l. diſpenſatorem. ergo actio non pro
cedit hic virtute ratificationis: ſed virtute ipſius rei, in cuius locum ſuc
cedit pretium. circa hoc eſſet videndum an pretium ſuccedat loco rei. et
gl. que eſt. ff. de ver. ſi. l. labeo. ꝛ. l. ſabinus. dicit ꝙ regulariter pretiū nō
ſuccedat loco rei. Fallit in actione qd me. cau. ꝛ in petitiōe hereditatis
ſm gl. ſed Pe. dicit ꝙ aut loquimur vtrum ſuccedat loco rei in petitio-
ne. aut in ſimplici preſtatione. Primo caſu. aut eſt iudicium vniuerſale,
ꝛ ſuccedit: vt. l. ſi ꝛ rem ꝛ pretium. ff. de pe. her. ꝛ. ff. de le. ij. l. imperator. in
fi. cum. l. ſeq. aut eſt iudiciuꝫ ſingulare, ꝛ non ſuccedit. ff. de ver. ob. l. ſi ſer
uum. §. ſi. Secundo caſu. ſ. ꝙtum ad preſtationem ſuccedit pretiuꝫ loco
rei. quando res ipſa preſtari nō poteſt: vt. l. item ſi verberatum. §. ȷ. ff. de
rei. ven. ſꝫ Pe. ¶ Sed que eſt ratio differentie inter iudicium vniuerſa
le ꝛ particulare: Rū quia iudicium vniuerſale non eſt limitatum ad cer
tam ꝗtitatem vel naturam: ſꝫ iudicium ſingulare ſic: quia habet certos
fines a propria natura obligationis, vel iudicij: ſi autem nō haberet cer
tos fines, idē eſſet in iudicio particulari, qd in vniuerſali. ff. qd me. cau.
ſa. l. ſi ipſa. ꝛ. l. videamus. ꝛ arg. ff. de ver. ob. l. ſtipulationes non diuidun
tur. §. celſus. qꝛ dixi qd in iudicijs particularibus non ſuccedit pretium
loco rei, fallit in ſubſidium: vt hic, ꝛ. ff. de ac. empt. l. iuli. §. idem celſus. ꝛ
facit. ff. de hered. ꝛ act. vend. l. venditor ex hereditate. ſuperuenit poſtea
Bar. ꝛ dicit qd ipſe eſt ſolitus concordare iſtas opiniones Mar. ꝛ Joā.
ꝛ Azo. ꝛ aduerte. dicit qd multum eſt ſubtile quod dicam. vnde ſi que-
ris vtrum quis poſſit agere actione neg. geſt. que oriatur ex venditione
primo facta, qd negotium trahit ad me ratihabitio, tunc procedit opin.
gl. noſtre. ꝛ Dy. nam ratihabitio nō poteſt trahere ad me negotium nō
meo nomine geſtum[a], niſi re perempta, vel preſcripta. Si vero volo age
re actione neg. geſt. que oritur ex hoc negotio non nouiter geſto, quia ra
tum habui, ꝛ per hoc dominium rei mee ad emptorem tranſtuli: tunc poſ
ſum habere actionem ne. geſt. hic eſt caſus in. l. noſtra. probo ſic. Si ego
gero negotium tuum: ipſo geſtu datur mihi actio contra te ne. ge. licet
ratum non habeas: vt. l. que vtiliter. in ſi. ff. de ne. geſt. ꝛ no. in. l. ſi pupilli
§. item quia. eo. titu. in fin. ma. gl. ¶ Modo tu qui vendidiſti rem meā
tuo nomine, teneris emptori de euictione. ſi igitur ego ratum habendo
transfero in emptorem dominium, gero negotium tuum ipſo geſtu: quia
te libero ab obligatione euictionis: merito habeo actionem ne. ge. ac ſi
pro te ſoluerem: vt. ff. de ne. geſt. l. ſoluendo. ꝛ ita intelligendo Mar. op.
ſua eſt. vera ſm Bar, qui ita no. hic, ꝛ in. l. ſi fundum per fideicommiſſuꝫ.
7 in pri. de le. ȷ. ¶ † Aduerte hic hoc nihil aliud eſt dicere, niſi quod actio
ne. geſt. ex ſolo actu geſtionis oriatur, contraria eſt vera opin. mar. quaꝫ
conſiderationem videtur facere tex. ad literam. ſi bene aduertatur. in. d.
l. ſi. ff. de ne. geſt. nam in primo ꝛ ſecundo reſponſo loquitur in actiōe di-
recta. in tertio reſponſo loquitur in contraria, quam ideo dicit dari, quia
debitor liberatur alterius ſolutione. Sed iſta opinio nō videtur vera. pri
mo, quia Bar. ſentit ꝙ actio ne. geſt. directo oriatur ex ſolo actu geſtio
nis. ſed vt dixi. ſ. iſtud non eſt verum, imo ex coniunctione actionis ge-
ſtionis cum ratificatione ſubſequenti. quoties enim duo requiruntur ad

natiuitatem actionis, actio non oritur niſi ex am
borum concurſu: vt. ff. qui po. in pigno. hab. l. po
tior. ꝛ. l. qui balneum. Secundo quia Bart. dicit
expreſſe ꝙ ille qui liberat me ab euictione, ha-
bet contra me actionem neg. geſt. qd videtur fal
ſum: quia obligatio euictionis non eſt pura, ſed
eſt conditionalis, ſi res per ſententiā euincatur:
vt. ff. d euic. l. habere licere. ꝛ ff. de rei ven. l. vtiqꝫ
ſed amodo res non poteſt euinci per ſententiam
igitur deficit conditio euictionis debende. vnde
non liberatur venditor. ſed non incidit in obliga
tionem euictionis. ꝛ per hec non obſt le. ſoluen-
do. quia loquitur in obligatione pura conuentio
nali, in qua cadit liberatio. ſed hic non cadit libe
ratio: ſed impedit obligatio a principio. preterea
probo hoc: quia ſi ſoluiſti creditori meo: ita demū
teneor tibi ſi mea intereſt te ſoluiſſe, alias non: vt
ff. de nogotijs. geſt. l. cum pecunia. ſed vendito-
ris non intereſt ante euictionem ſatiſfactum eſſe
quia non intereſt debitoris conditionalis qd ꝑ-
ueniatur in ſoluendo: vt le. ſi mandauero tibi, vt
pro me in diem fideiubeas. ff. mā. Preterea opi.
Bar. non videtur vera: quia non poteſt induci li
beratio, vbi nō preexiſtit obligatio. de ver. obl. l.
8 decem. ꝛ. l. vl. ſi cer. pe. ¶ † Sed hic obijcitur. vi
detur qd re perempta ratihabitio non procedat
ſed ſi procedit, hoc non eſt niſi per fictionem, ſed
lege cauetur qd re perempta, licet ꝑcedat fictio,
deſinens, non tamen procedit fictio incipiēs: ver a
bi gratia. Ante aditam hereditateꝫ res fingitur
eſſe legatarij. modo lege cauetur quod proceſſus
iſtius fictionis deſinit, ſi ſeruus legatus ante adi
tam hereditatem occidatur: qui ſeruus ſi non oc
cideretur, fingitur retro fuiſſe legatarij a die mor
tis teſtatoris: vt. ff. ad. l. aquil. l. huic ſcripture. in
prin. Solu. quedam eſt fictio, que reſpicit rei do
minium. ꝛ (vt ita dixerim) eſt fictio legalis ꝛ iſta
non procedit re perempta: vt. l. contraria. quedā
eſt fictio cira actum hominis, puta circa ipſaꝫ ge
ſtionem, quia lex fingit geſtum nomine eius ad
quem particulariter pertinet negotium: ꝛ illa fi
ctio procedit re perempta, vt hic cum concordā
tibus. ſimiliter heres mortuus fingitur retro fuiſſe
heres: quia non eſt fictio hominis, ſꝫ de actu ho-
minis: vt. ff. ad ſylla. l. ſi exheredatus. ¶ Secun
do inſtatur, ꝛ videtur ꝙ re perempta pretiū non
poſſit deberi: quia lege cauetur qd nō eſt in obli
gatione eſtimatio rei propter rem: ſed interitus b
rei liberat debitorem: vt. l. ſi vero negotiuꝫ. in ſi.
ff. ſo. ma. ꝛ ar. ff. locat. l. in naue ſaufeli. Sol. illud
eſt verum in obligatione, que oritur ante rei inte
ritum, ſecus eſt in obligatione que oritur per rei
vel poſt rei interitum: quia illa videtur valere re
perempta: vt hic, ꝛ. ff. de confeſ. l. qui ſtichum. qꝛ
interitus rei non debet eſſe cauſa duorum con-
trariorum, ſcilicet obligationis inducende, ꝛ in-
ducte tollende. ar. ff. de ſolu. l. qui hominem. §. ſi.
9 ¶ † Iuxta predicta quero: aliquis me preſente
ꝛ conſentiente vendit rem meam ſuo nomine, nū
quid poſſum repetere pretium a venditore: ꝛ vi-
detur ꝙ ſic: vt. l. ſi fundum per fideicommiſſum.
10 in prin. ff. de leg. ȷ. ¶ † In contrariū videtur ꝙ
non: vt. ff. de le. ij. l. codicillis. §. inſulam. Iſta que
ſtio occurrit quotidie in fratre ꝛ ſorore, ꝛ cum vi-
ro ꝛ vxore: quia vir ꝛ frater vēdunt ꝛ faciunt cō-
ſentire vxorem ꝛ ſororem. Modo queritur vtruꝫ
b illa mulier[b] habeat recuperationem pretij: Re-
ſpond. diſtinguendo, aut conſenſerunt cum pro-
teſtatione ꝙ eſſet eis ſaluum ius repetendi pre-
tium, ꝛ poſſunt repetere a venditore: vt. d. l. ſi fū-
dum per fideicommiſſum. ſm Pe. Aut conſen-
ſerunt eo animo vt intēderēt donare: ꝛ tunc vxor
poteſt repetere, heres vero vxoris non poteſt, ſi
donatio eſſet morte cōfirmata, ſoror vero vel he
res ſororis non habet repetitionem, quia tenuit
donatio inter fratres. ar. ff. de proba. l. procula. ꝛ
ff. de do. inter vi. ꝛ vx. l. ſi ſeruus cōmunis. Aut
dubitatur: ꝛ tunc refert: aut erat alienatio neceſ
ſaria, ꝛ poteſt repeti pretium: vt. d. l. ſi fundum cō
iuncta. l. cuꝫ fidei heredis. ff. de fideicom. liber. ꝛ

a ¶ Nō meo nomi-
ne geſtum. Adde
ꝑ alle. Dy. ꝛ Bar.
in. l. ſi pupilli. §. ſed
ſi ego. ff. de ne. geſt.
iſtū ꝛ Sali. in. l. ȷ. ȷ.
qd cum eo qui in a-
liena ptāte eſt. ꝛ in
l. ȷ. ȷ. qui admit. ad
bon. poſ. Alexā. in
l. ſi cum ſeruum. ff.
ſi cer. pe. Bolog. in
l. ſicut. §. venditio-
nis. ff. qui. mo. pig.
vel hypo. ſol. Inn.
i. c. maſſana. extra
de ele. ꝛ Dy. in rta
ratū. ꝛ ibi do. Boe
rius in add. ij. Cel.

b ¶ Illa mulier. Ui
de Bal. in. l. ſi euꝫ
ſeruuꝫ. ff. ſi cer. per.
ꝛ plene in. l. que do
tis. ff. ſo. ma. ꝛ que
ibi ſcripſi poſt I-
mol. in vlti. col.

.j.debitorem vel pig.impedi.no poſ.l.j.ꝛ.ñ.ant
erat alienatio prohibita.ꝛ prohibitio naſceba-
tur ex ea ſcriptura:vñ de actio proponitur.ꝛ tūc
non poteſt repeti.vt.d.§.inſulaꝫ.coniuncta.l.cū
pater.§.libertis.e.tit.¶ Aut alienatio non erat
conceſſa.nec prohibita:tunc recurre ad coniectu
ras.ꝛ in dubio preſumitur conſenſus adhibitus
ad validandum contractum.non ad donandum
pretium.nam ſi hoc eſt in ratificatione ex poſtfa
cto:ergo idem debet eſſe in conſenſu a principio
11 per legem noſtram. ¶ † Sed hic quero quid in
tali caſu:maritus ꝛ vxor vendiderunt fundū do
talem cuꝫ iuramento,ita ꝙ valet contractus:qꝛ
iuramētum excludit rei dotalis alienationis p-
hibitionis impedimentum,vt in.c.mulieres.ex-
tra de iureiurā.ꝛ hoc facit vxor:quia confitetur
a ſe participaſſe pretium. ¶ Modo queritur[a] ſecun-
do,quid ꝛ quantum poſſit vxor repetere ab he-
redib⁹ mariti ſoluto matrimonio.Diſſoluit Bart.
ꝙ non poteſt repetere niſi dimidiam pretiū,nam
cuꝫ confiteatur ſe participaſſe,intelligitur ꝙ pars
dimidia ex contractu peruenerit ad eā:vnde non
poteſt petere niſi aliam partē dimidiam,que per
uenit ad maritum:ꝛ qd intelligatur de parte di-
midia,probatur per.l.nomen filiarum.§.portio-
nis,de verb.ſig.ad idem facit,ꝙ ad quemlibet in
telligatur perueniſſe pꝛo virili.ff.de duo.re.l.reos.
§.cuꝫ in tabulis.ꝛ qd no.ff.ad velleia.l.vir ꝛ vxor
§.fi.qd verum credo:niſi appareat contrarium:ver
bi gratia.vir primo recepit totū pretium:poſtea
vxor conſentit,ꝛ confitetur emptori ſe participaſ
ſe pretium.nam ex preambula numeratione ap-
paret ꝙ vir recepit totum:ex ſubſequēti vero cō
feſſione licet inducatur probatio inter emptorē ꝛ
mulierem:non tamen inducitur probatio inter
mulierem ꝛ maritum,cum quo non eſt facta con
feſſio.ar.ff.de inter.ac.l.fi. ¶ Caute vero mulie
res quibus bene conſulitur,faciunt ſibi de nouo
caueri a viro,vt ex huiuſmodi confeſſione parti-
cipationis pretij non poſſit eis preiudicium ge-
12 nerari:ꝛ ita tu facias fieri. ¶ † Ulterius queri-
tur.l.iſta dicit:ſi aliquis vendidit rem meam ſuo
nomine,ꝛ res fuerit vſucapta,ſiue perempta,da
tur mihi de equitate actio neg.ge.ad pretiuꝫ.eſt
ne hoc verum,ſiue iſte venditor habet titulū one
roſum,ſiue lucratiuum:gl.optime nota dicit ꝙ
nō:imo ita demum mihi datur regreſſio ad pre-
tium per actioneꝫ neg.geſt.ſi venditor habuit lu
cratiuum,vel nullum.ſecus ſi oneroſum.ratio eſt
tunc:quia non videtur locupletari quando habet
oneroſum.ꝛ ideo ceſſat ratio dicte.l.ſi eum ſeruū
glo.dicit verum.ꝛ eſt caſus de hoc.ff.de iu.do.l.
proculus.dicit Cy.ꝙ ſi iſte venditor emiſſet pri⁹
rem pro quinꝫ,ꝛ poſtea vēdidiſſet pro.xv.ꝙ.x.
que vltra percepit ꝙ expenderit.tenetur reſtitue
re:quia in hoc ſibi nil abeſt:ſed tu dic ꝙ hoc eſt
verum in communi pretio rei.ſecus in ſingulari
pretio queſito ex induſtria:quia hoc debet rema
nere penes vēditorē:vt.ff.ad.l.fal.l.ſi heres. In
dubio vero preſumo ꝙ ſit pretium commune:qꝛ
nō preſumitur affectio vel iactatio:preſumptio-
nes enim aptantur his que communiter accide-
re conſueuerunt,non his que raro.ar.eorum que
no.j.de proba.l.neqꝫ natales.vbi gl.ponit ꝺ ar.
a communiter accidentibus. ¶ Deinde quero:
quid ſi habes rem ſine cauſa,vel ex cauſa lucrati
ua,res valet.x.tu vendis pro.v.nunquid teneris
in ſubſidium ad verum pretiuꝫ,an ad perceptū?
Reſpondet gl.ſi tu eras predo,teneris ad veruꝫ
pretium.Si vero bone fidei poſſeſſor eras,tene-
ris ad ſolum pretium perceptum.pro gl.facit:qꝛ
male fidei poſſeſſor tenetur de percipiendis:vt.ff.
de rei vēdi.l.ſi nauis. ¶ Ex hoc ſequitur ꝙ ſi ma
le fidei poſſeſſor donauit,qd teneretur ad verum
pretium:qꝛ per eum ſterit quominus verum pre-
tium perciperet. Ja.but.dicit contrarium:quia
nunquam tenetur,niſi quatenus re ipſa percepit
quia in hoc tantum eſt factus locupletior,vt di-
cta.l.ſi eum ſeruum.in fi.hoc confirmat Bar.nā
ſi iſta actio neg.geſt.non habet locū niſi habea

a ¶ Queritur. Add Bar.in.l.ſi euꝫ ſeruum.ff.ſi cer.pet.ꝛ in.l.j.§.j.de duo.reis.cum concor.ibi poſitis.

b ¶ Re perempta. Adde Bar.in.l.ſi conſtāte.§.vxor.ff.ſo.matri.

tur ratum,ꝛ ratihibitio referatur ad actum formiter geſtum:ergo vide-
tur in eadem forma ratificari.non ergo poterit ammodo conqueri rati-
ficans de pretij paruitate,ſm Bart.que ratio non videtur vera:quia pr
actus ratificari,ꝛ non eius qualitas,ſiue modus:vt.j.arbi.tute.l.cum in
terdicte.ꝛ plene no.ff.de ne.geſt.l.pomponius ſcribit.cuꝫ enim iſta rati
ficatio fingat geſtum nomine ratificantis:ergo ſi fuit mala fide geſtum,
tenetur geſtor ratione culpe:vnde gl.videtur verior.ſed in mera donatio
ne non procedit iſta ratio:quia non conſiſtit iſta mera donatio in admi-
13 niſtratione negociorum.ar.l.ab agnato.ff.de cur.fur. ¶ † Demum que
ro.quid ſi quis non vendidit rem meam,ſed mihi debitam,nunquid in
ſubſidium habendo ratum agam ad pretium:iſta queſtio non procedit
in re preſcripta:quia adhuc ſupereſt actio perſonalis,ſed procedit in re
perempta,dicunt ergo doctores ꝙ per rei interitum debitor liberatur:
ideo non poteſt pretiuꝫ peti,vt.ff.de here.ven.l.venditor ex hereditate.
§.ſi ergo,niſi preceſſiſſet mora debitoris:nam tunc eſſet agendum actio
ne primitiua perſonali,que non eſſet extincta per interitum,non autem
ſuccederet noua obligatio neg.geſt.quia prima actio ordinaria excludit
14 hanc ſubſidiariam. ¶ † Item quero,quid ſi quis vendidit rem mihi pi-
gnoratam.verum ſit idem ꝙ in re mea:nam pignus quandoqꝫ loco do-
minij habetur:vt.l.qui habebat.in prin.ff.de le.iij. Reſpō.idem in re pi-
gnorata qd in propria:vt no.in.l.j.ff.de diſtr.pig.ſcilicet vt ratum habē
do in ſubſidium poſſit creditor petere pretium forte vſqꝫ ad debiti quan
titateꝫ,ꝛ non vltra:ſicut in dominio pro parte dominus non peteret,niſi
partem pretij:quia actus petitionis debet proportionari iuri agētis:vt
15 l.j.in fi.j.communia de le. ¶ † Sed quero quid e contra ſi quis ex pretio
meo rem emit:nunquid pretio conſumpto,vel perempto potero ratum,
habere in ſubſidium vt rem petam:ꝛ videtur qd non,primo per.l.procu
lus.ff.de iu.do.Secundo,quia licet pretiuꝫ ſuccedat loco rei:tamen nō
ita res ſuccedit loco pecunie:vt.ff.de fideiuſ.l.ſi ita fideiuſſorem. Ratio
differentie eſt:quia pecunia eſt introducta ſolum propter commercium,
ꝛ non affert aliam vtilitateꝫ.ſecus in alijs rebus:vt ibi dicit tex.ꝛ in.l.j.
ff.de contrahen.emp.contrarium videtur per.l.vxor marito.ff.de do.in
ter vi.ꝛ vxo.vbi dicitur qd emptum ex pecunia vxoris,reuocatur in ſub
ſidium vtili actione in rem.ſed poteſt reſponderi ꝙ ibi emptor habebat
ab vxore cauſam donationis:vnde propter ſenatuſcōſultum merito res
vendicatur:quia catenus vir eſt factus locupletior.ſi vero emptor nō ha
bet cauſam in pecunia ab agente:verius videtur qd nō poſſit peti res,li
cet pecunia ſit cōſumpta:vt.j.ſi.quis alteri vel ſibi.l.cum propria.ꝛ.l.mul
tum intereſt.qd verum credo:quia ipſa pecunia cōdici poteſt.cum tan-
quam genus nō videatur deperijſſe.ar.ff.depoſi.l.die ſpōſaliorum.§.fin.
nō enim videtur pecunia prorſus deperijſſe:cum reliquie in re inde em-
16 pta permanſerint:vt.ff.de lega.ij.l.idem ſeruandum. ¶ † Quero,vtrum
iſta lex habeat locum in permutatione.videtur qd nō:quia per id quod
modo dixi,doc.dicunt idem in permutatione qd in venditiōe.ff.de bon.
aut.iudi.poſ.ꝛ per dictam legem idem ſeruandum,nam ibi in ſpecie pri-
ma cadit vere interius,cum non habeat genus in quo recipiat functio-
17 nem,ſicut habet pecunia:vt in.l.ij.ff.ſi cer.pet. ¶ † Deinde quero,nun-
b quid illud qd dicitur in re perempta[b],habet locum ſi res extat,tamen
non poteſt recuperari ſine magna difficultate:vt quia poſſidetur a quo
dam magno barone,vel tyranno,vel eſt equus cum quo ſtipendiarius
receſſit.dicūt ꝙ habet locum equitas iſtius legis:quia equiparantur nō
poſſe rem habere,vel cum magna difficultate proſequi:vt.ff.de acquire.
re.do.l.naturalem.ꝛ in aut.de fideiuſſ.§.j.ſm Guil. Idem tenet Cy.ar.
l.j.ff.de inſtito.ꝛ de dam.infec.l.damni.§.vlti.in glo.que eſt ibi.ꝛ videl
18 caſus.ff.loca.l.cum in plures.§.veſtimenta.ſꝫ Cy. ¶ † Jtē lōge abeſſe
equiparatur morti.l.mulcta.in princip.ff.de condi.ꝛ demon.que eſt no.
Lex noſtra loquitur in re propria ratificantis.quid in re pro qua habet
publicianam? Reſpondit Guil.idem ſi habebat publicianam ex titulo
oneroſo.licet enim venditor habeat titulum in pretio:tamen potentior
eſt titulus qui habeatur in re in cuius locum ſuccedit pretium:vt.l.ſi.ſi
rem ꝛ pretium.in princip.ff.de pe.hered.ꝛ argumen.in.l.iij.in fin.ff.ſi fa
mi.fart.feciſ.di.hoc videtur verum,niſi dominus in ratificatione con-
currat cum iſto habente publicianam:nam tunc melior eſt conditio do-
mini.argumen.ff.depoſit.l.bona fides.quia habet iuſtiorem cauſam a-
gendi,ſcilicet cauſam dominij.facit quod not.ff.ſi cert.pe.l.nam ꝛ ſi fur.
19 ¶ † Ulterius quero,quid ſi prius vendidit rem meam,ille emptor alij
donauit,ille donatarius vltimo vendidit,res eſt vſucapta,vel preſcri-
pta:quero contra quem agatur:nam primus ꝛ tertius habent cauſam,
lucratiuam,ſecundus ꝛ quartus habent cauſam oneroſam:videtur er-
go qd poſſit agi contra primum ꝛ tertium:quia in vtroqꝫ verificatur ra
tio equitatis:tamen vno ſoluente,liberetur vterque:quia agitur ad in
tereſſe,id eſt perſecutoria actione,non penali:vt.l.j.de condi.fur. ¶ In
contrarium videtur,ꝙ agatur contra primum tantum:quia ratihabi-
tio reconciliat primum contractum:ꝛ per conſequens fundat omnes cō
tractus inde deſcendentes,vt fingatur cum dominis contractum.arg.
ad hoc.ff.ſi cert.pet.l.proinde.ꝛ not.ff.de actio.emp.l.ſi quis alienam.
Solu.dic ſm Petr.quod aut ratifico primum contractum,ꝛ ago contra
primum:aut ratifico contractum alterius.ſ.vltime venditionis:ꝛ tunc
ago contra ſecundum donatarium.datur ergo mihi electio quid ratifi-
cem non poteſt intereſſe mea propter cōueniendi facultatem,ꝛ propter
pretij

pietū quātit acē, magis agere cōtra dominum quam cōtra aliū, quod ve
rum credo. ⁊ vide hic. l. Titius. ff. de ſer. expor. ⁊ quod not. in ſi. in. l. iij. ſ.
20 de pigno. ¶ † Itē querit. tu poſſidebas rem meam titulo lucratiuo. il
lā vendidiſti alteri, puta titio. Titius habet eam pro derelicto, ita quod
Meuius occupauit eam, ⁊ vendidit eam Sempronio, qui Semproni
us vſucepit illam rem. nunquid eſt in electione mea ratificare venditio
nem primā, vel poſtremā. gl. dicit ꝙ debeo ratificare primam venditio
nem, ⁊ agere contra primū, qui habet cauſam lucratiuam. Tu dic quod
idem in hoc caſu, qꝺ in queſtiōe precedenti: nā lꝫ gl. dicat qꝺ titulus pro
derelicto non eſt proprie titulus: tū verius eſt ꝙ eſt proprie titulus ſi
milis donationi collate incertam perſonam: vt. ff. de ſtip. ſer. l. quod ſer
uus, nō intelligas qꝺ ſit proprie donatio: qꝛ ibi requiritur conſenſus, id
eſt ſimilis ſenſus donantis, ⁊ donatarij: vt no. ſ. de ſacro ſanct. eccle. l. il
lud. ſed hic non requirit conſenſus. i. ſimilis ſenſus: qꝛ hodie potes ha
bere ꝑ derelicto, ⁊ ego inde ad annum occuparem, ⁊ acquiro dominium
tanquā rei que concedit occupanti, ⁊ ideo leges que loquuntur in dona
tione inſinuanda, non haberent locū in titulo pro derelicto: quia nō eſt
21 proprie donatio. ¶ † Ultimo queritur quidam vendidit in rem meam
vtrum preſumatur vendere nomine meo, vel ſuo: nam ſi meo, indiſtincte
poſſum ratificare, ſi vero non poſſum ratificare, niſi in ſubſidium. R̄n. ſi
vendidit rem tanquam meam videtur vendere nomine meo: ſi autem
vendat tanquam ſuam vel ſimpliciter ſine commemoratione, intelligi
tur vendere tanquam rem propriam: vt. ſ. de neg. ge. l. ab vno. ⁊. ſ. fami.
her. l. in familie. ſecundum Bar. qꝺ eſt no. qꝺ omnis qui ſimpliciter ven
dit, intelligitur vendere rem iure ꝓprio, non iure liuellario, nec emphy
teotico: nec tanquā rem alterius. facit. ff. loca. l. ſi quis domum. ſ. pen. ⁊
22 ff. de act. emp. l. i. ſ. fin. ⁊ hec ſufficiant. ¶ † Extra predicta not. argu. ad
ſtatuta, que dicunt qꝺ mulieres non poſſunt contrahere ſine conſenſu ꝓ
pinquorum: nam talis conſenſus non eſt immediata cauſa tranſlatiōis
dominij: qꝛ non poſſunt coniuncti affines transferre dominium: ſed eſt
a cauſa habilitandi perſonam transferrentis, ⁊ nil aliud operatur iſte[a] cō
ſenſus: vt patet per hanc legem in princ. Bal.

1 ¶ Titulus, ⁊ bona fides, non excludunt rei vendicationem que prepo
nitur ex veteri dominio, vel de nouo ſuperuenienti.

¶ Lex quarta.

ADuerſus. ¶ Bene fidei poſſeſſor non obſtante mala fide auctoris, rem vſucapit. vel preſcribit. h. d. Jaco. vel ſic. Ab eo qui emit res a malefidei poſſeſſore poterit res vendicari, niſi vſuceperit. vel preſcripſe
1 rit. h. d. Bar. ¶ † In tex. ibi, tibi ſcilicet domino. No. quod titulus ⁊ bo
na fides non excludunt rei vendicationem, que proponitur ex veteri do
minio, vel de nouo ſuperuenienti. concor. ſ. eo. l. mater. ⁊. ff. de publi. l. ſi.
¶ Secundo not. ꝙ licet aliquis ſit in plena poſſeſſione, tamen domini
um poteſt in alterum tranſire. qꝺ verum eſt ex cauſis ex quibus tranſit
ſine poſſeſſione, vel per inductionem in poſſeſſione: vt. ff. de fund. do. l. ſi
fundum. ſm cōmunem intellectū gl. ¶ Tertio not. qꝺ vſucapione ⁊ pre
ſcriptione querit dominium vſucapienti ⁊ preſcribenti. ⁊ prior dominus
deſinit dominium habere gl. dicit ꝙ in vſucapione hoc eſt verū: qꝛ ꝑ eaꝫ
querit ius vtile, ſed per preſcriptioneꝫ non querit ius vtile, vnde adhuc
remanet nomen dominij penes veterē dominū. ad hoc. ff. de aqua plu.
arcen. l. i. in ſi. ⁊ prodeſt habere illud nomen dominij: qꝛ a quocunqꝫ pōt
res vendicari, preterqueꝫ cōtra preſcribentem: vt. ſ. de preſcrip. xxx. ann.
l. ſi quis emptionis. ⁊ qꝺ not. in ſimili. ff. de condi. inde. l. indebiti. ſ. ſi nū
mi. Ratio differentie inter vſucapionem ⁊ ꝑſcriptionem hec eſt, ꝙ vſu
capio eſt mere fauorabilis: preſcriptio vero rei immobilis non eſt mere
re fauorabilis. ¶ Item vſucapio ordinat ad dominiuꝫ non ad excluſio
nē: ſed ꝑſcriptio ordinat ad excluſionē: ⁊ ideo preſupponit act. ⁊ per con
ſequēs directū dñiū eſſe apud agentē: vt. ſ. de ꝑſcri. long. temp. l. emptor.
Adde ⁊ vide hic qꝺ no. in. l. itē ſi reus. in prin. ff. de alie. iu. iu gl. magna.

1 ¶ Libellus talis an procedat, dico ꝙ occupaſti talem rem meā qua
re me peto dominum declarari, ⁊ te compelli ad reſtitutionem rei cum
fructibus.
2 Reſpectus qualis habeatur de fructibus, an quantum percipere potu
iſſet poſſeſſor, vel quantum percipere potuiſſet petitor. num. 3.
3 Declaratio. l. ſi. ff. de peti. here.

¶ Lex quinta.

DOmum. ¶ Malefidei poſſeſſor tenet de fructibus perceptis vel ꝑcipiēdis, ⁊ impenſas neceſſarias officio iudicis recuperat: vtiles vero detrahit. h. d. iſta. l. ſecundum Bartol. vel ſic. Malefidei poſſeſſor tenetur de re ⁊ fructibus perceptis ⁊ percipiendis: ſumptus non imputat niſi neceſſarios, vtiles vero per deductionem retinet. h. d. Jac. butri. id eſt per ſeparationem. Cy. ¶ Or aduertatis. In tex. iubebit. que omnia veniunt in iudicio iudicis. Mar. ſilyll. ¶ In text. impedit. ſ. dicta aduerſaria tua. ¶ In text. non poſſe. ſ. iure petitionis, vel doli exceptione. ¶ In tex. impendunt. ſ. ſuo nomine. nō intēdentes alium obligare, vt ſequitur. ¶ No. quod iſta lex habet duas partes, in prima parte fauet petitori: vt poſſit petere rem cum fructibus ⁊ redditibus perceptis ⁊ percipiendis, ⁊ cum omni cauſa. ⁊ ſub hoc vocabulo comprehenditur, ꝙ ſi res eſt deteriorata, ꝙ hoc damnum reſtituatur. i. damni q̄titas reddatur. In ſecunda parte fauet reo cū quadā diſtinctione: nam ſi expenſe ſunt voluntarie, nihil reus cōſequitur: vt in. ſ. eius autem. primo reſponſo ſm Od. f. Si vero ſunt neceſſarie, habet ius retinēdi rem propter expenſas: implorando officiū iudicis in locū deficiētis exceptionis: vt in ver. niſi
a neceſſarios. Si aūt ſunt vtiles, permittitur ablatio, ſiue exportatio, ſine leſione tamen poſſeſſiōis ⁊ ſtatus rei, vt in. ver. ſin autē. Ubi tamen lex neceſſarias ⁊ vtiles equiparat q̄tū ad officiū iudicis implorādū ꝺ equitate: vt. ff. ꝺ. pe. he. l. plane.
1 ¶ † Modo circa primā partē legis quero duo.
primo. nunquid procedat iſte libellus: dico ꝙ oc
cupaſti talē rem ad me pertinentem, quare peto
me dominū declarari, ⁊ te compelli ad reſtitutio
nem rei cū fructibus: dicit Guil. qꝺ non: naꝫ iſte
b poteſt[b] repelli tanqꝫ generalis ⁊ ineptus: nā ver
bum pertinere eſt obſcurū, niſi adijciatur quo iu
re, vel ex qua cauſa pertinet: vt. ff. de iud. l. ſi quis
intentiōe. Tu dic qꝺ iſte libellus nō eſt ineptus,
licet ſit generalis. vnde poteſt in proceſſu cauſe
declari, ⁊ eſt aliquis: ſed libellus ineptus eſt ipſo
iure nullus: vt. l. i. ſ. j. ſi mē. fal. mo. di. ff. de adul.
l. accuſaturus. ⁊. ſ. de anna. excep. l. fin. vel dic qꝺ
formādo libellum vt dixi, iſte libellus non eſt ge
neralis. ſed ſpecialis: quia concluſio libelli debet
attendi que cōcludit expreſſe ſuper dominio: vn
de licet verbum pertinere, ſit latiſſimum: tamen
declaratur per concluſioneꝫ: nā ſicut cauſa decla
rat cōcluſionē: ita econtra cōcluſio declarat cau
ſam: quia declaratio ſumitur a priori ⁊ poſterio
2 ri: vt. l. ſi ſeruus pluriū. ſ. ſi. de le. j. cū ſi. ¶ † Se
cundo quero. ponam⁹ ꝙ iſta aduerſaria que oc
cupauit dominiū tenuit oſtiū clauſum, ⁊ non ha
bitauit, nec locauit: tamē ſi voluiſſet, ipſa potuiſ
ſet locare. xv. ſed petitor non potuiſſet locare niſi
decem: quia erat dominus in tali contractu, in q̊
plus poterat poſſeſſor quaꝫ petitor, puta inter cō
a ſortes. Modo queritur vtrum habeatur[c] reſpe
ctus quantum percipere potuit poſſeſſor: an vero
q̄tuꝫ percipere potuiſſet petitor: ⁊ videtur quod
habetur reſpectus ad poſſeſſorē: vt hic: quia ver
bum percepit, ⁊ verbuꝫ percipere poterat, referū
tur hic ad poſſeſſorē. ¶ In cōtrarium videtur ꝙ
habetur reſpectus ad potentialitatē, petētis, nō
poſſidentis: vt. ff. e. l. ꝑterea. ⁊. l. ſi nauis. ſ. ſi. ⁊ h̊
tenet Guil. Pe. dicit debet diſtinguí: nā malefi
dei poſſeſſor ante morā tenetur de fructib⁹ per
ceptis, ⁊ quos poterat percipere ipſe poſſeſſor, nam
cū ſtetit per eū, fingitur percepiſſe, ſed poſt morā
tunc non ſolū de his quos ipſe percepit, ſed etiaꝫ
de his quos poterat percipere petitor, ſi forte pe
titor potuiſſet plus percipere, ⁊ eſt ratio, quia ra
tione more fruct⁹ percipiēdi veniūt vt intereſſe
qꝺ nititur ex perſona agentis, ſm Pe. Bart. di
cit qꝺ ſi aliq̄s vult ſe referre ad id qꝺ percipi po
tuiſſet ſingulariter, debet referri ad perſonam pe b
titoris: vt. d. l. ſi nauis. in ſi. Si enim perſona poſ
ſeſſoris potuiſſet plus percipere propter ſingula
ritatem ſue perſone: tunc ad hoc reſtituenduꝫ nō
tenetur ⁊ per hoc reſpondetur ad queſtionem ꝓ c
poſitam: quia illud percepiſſet ex ſua negotiatio
ne magis quam ex re: vt. ff. ad. l. fal. l. ſi heres. Sꝫ
ſi aliquis vult ſe referre ad id qꝺ percipi potuiſ
ſet communiter: tunc ſiue dicas q̄tuꝫ percipi po
tuiſſet per petitorem, ſiue quātum percipi potuiſ
ſet per poſſeſſorem, idem eſt dicere: quia te refers
ad id qꝺ communi eſtimatiōe poteſt percipi. ad
hoc. ſ. de reſcin. ven. l. ij. ſm Bar. Forte dici pōt
qꝺ predo teneatur quanti plurimi percipere po
tuit, ⁊ dolo non percepit. ſiue quis petitor perci
pere potuit. primum probatur per hunc text. ſe
cundum probatur per. d. l. ſi nauis. ita videtur ꝙ
poſſit dici ex coniunctione harum legum. opi. ta
3 men Barto. credo veriorem. ¶ † Uenio ad ver.
eius autem. dicitur hic quod ſumptuum non ha
betur ratio, niſi neceſſarij ſint qui conſeruantur

a ¶ Quid aūt ſi huiuſmodi ꝓpinqui nolint ꝯſentire: an poſſit taliū conſenſus omitti, vel an poſſint ad conſentiendum cogi: an alloqui his non iuſte recuſantibus teneat contractus, ſi quis ineatur, iudice tamen preſente, vide Paul. de ca. in. l. ſi. vnū vir ⁊ vxor. Bal. ipſuꝫ. i. l. quoties. j. ⁊. ij. q. in lec. antiq. ſ. de fideicō. Bart. in. l. ſi cū do tē. ſ. eo aūt tpe. ꝟ. ⁊ ver hoc dicebā. ⁊ ibid. Ang. ⁊ Alex. in penul. col. ff. ſol. ma. Bar. in rubr. ꝺ contrahen. empti. xxiiij. q. Alexan. ꝺ imo. in. d. ſ. eo autē tpe. Abb. in. c. nullus. in. j. no. de iure patro. vbi tamē loquitur de cōtract. matri. Et vide Sali. in. l. dudū. de cōtrahē. emp. Adde etiam, qꝺ ſtatutuꝫ quo cauetur vt qs non poſſit obligari ſine certa ſolennitate, intelligendū eſt, vt nō poſſit cōtrahens in aliuꝫ transferre poſ. vt no. per Ange. ⁊ Alex. in. l. i. ſ. ſi vir. ff. de acq. poſ. vbi etiam hoc ſubdūt. ſecus ſi ſtatutū dicat rem alienari non poſſe: qꝛ tūc poſſeſſio transferri pōt. quod diligenter not. P. D.

b ¶ Nā iſte pot. Vide Spec. in tit. de ca. pe. ſ. notanduꝫ. ver. ali.

c ¶ Utrum habeat ⁊c. An habeat reſpectus q̄tuꝫ percipere potuit poſſeſſor, an petitor, vide que dixi in. c. grauis. de reſti. ſpolia. And. Barb.

in officio iudicis. Quero, quare nõ iure exceptionis doli. vnde reuoco in dubium rationem. lege plane. ff. de pe. here. in qua. l. dicitur qd habet locum officium iudicis in locum deficientis exceptionis. ꝛ ſi opponeretur exceptio doli: opponeretur inepte, vt hic no. Cy. Reſpon. quia dominus agens contra predonem, iuſte agit. ꝛ predo eſt ille qui dolũ committit, vn̄ ſibi nõ poteſt agẽti impingere dolum: tamen quia equuz eſt quod agens non locupletetur: ideo officio iudicis ſuccurritur. non ergo dicet reus excipio, quia dolo facis, niſi refundas expenſas: ſed dicet, domine iſte iuſte petit, tamen quia fecit expenſas neceſſarias ꝛ vtiles, veſtrum imploro officium, vt nõ cogar rem reſtituere, niſi refectis expenſis. ꝛ ex hoc dico qd cum ita non ſit ꝓprie exceptio, qd iſtud officium iudicis poteſt implorari, etiam poſt datum terminum ad excipiendũ.

4 ¶ † Sed hic quero vlterius. quid eſt qd dicitur. ff. de peti. here. l. ſi. vbi dicitur qd pater qui poſſidebat hereditatem pertinentem ad filium emãcipatum pro expenſis factis in filio, habet officiũ iudicis, ꝛ non exceptionem doli? Reſpon. tripliciter. pꝛimo: quia ille expenſe concernebant perſonam, non hereditatem que petebatur: quia non erãt facte in rebus, ſed in perſona filij. Secũdo, quia ibi erat iam lata ſententia contra patrez, vnde poſt ſententiam non habebat locum exceptio: ſed imploratur officium iudicis ex equitate in executione, ſꝫ Bar. Iſtud non eſt verum: quia in petitione hereditatis veniunt perſonales preſtationes, cõtra quas poteſt obijci exceptio compenſationis ſumptuũ etiam poſt ſententiam, vt. l. ſi cum milit. §. j. ff. de compenſ. ꝛ ideo dicas tertio, qd illa lex loquitur ante li. conte. nam pater ibi confitebatur, ꝛ nolebat litem conteſtari. ꝛ ideo non eſt certãdum de exceptione, quia non erat lis conteſt. ſed opponitur officium iudicis in limine iudicij in locũ exceptionis, que nunc proponi nõ poteſt, poſſet tamen proponi poſt lit. conteſt. vnde hec eſt practica illius legis. dicit filius corã iudice. propono qd pater meus poſſidet talem hereditatẽ ad me pertinentem: quare ꝛc. pater comparet corã iudice, ꝛ dicit: verum eſt ꝙ poſſideo talem hereditatem ad iſtum meum filium pertinentem: ꝛ nolo litigare, ſed reſtituere: tamen quia feci ſũptus in ſtudio eius, vel in militia eius, volo tãtuꝫ deducere de fructibus hereditatis, quantũ expendi, ꝛ qd hoc mihi permittatur, ad hoc imploro officium veſtrum. illud pꝛopꝛie non eſt excipere: quia non ſumus pꝛopꝛie in cõtradictorio iudicio, cum pater nolit litem conteſtari, ꝛ ideo quedam ſupplentur ex officio, etiam ſi exceptio non opponatur a reo. ꝛ hoc dicit illa lex.

5 ¶ † Ultimo in materia ſumptuum ꝛ expenſarum diſtingue, vt not. ff. e. l. in fundo. per gl. ꝛ clarius ꝛ plenius hic per Cyn. ꝛ etiam. j. eo. l. ſi quis ſciens. Concluſio hec eſt, qd ante ingreſſuz iudicij ibi exceptio non opponitur, ſed officiũ iudicis imploratur. ſed Bar. intelligit illa in poſt egreſſũ iudicij. Alij intelligunt pendente iudicio. ꝛ eſt ratio illius legis, vt dixi: quia iſta quaſi exceptio non contingit iudicium, ſed perſonã agẽtem, ꝛ magis reſpicit equitatem perſone ꝙ equitatem cauſe.

¶ Lex ſexta.

Si ea pecunia. ¶ Res epta cũ pecunia mea non eſt mea, ꝛ ideo a me vendicari nõ poteſt. h. d. ¶ Oppo. de l. (vt proponis). j. eo. dic vt ibi. ꝛ vide hic. l. quidam. ff. de in rem verſo. ꝛ de priui. credi. l. ſi ventri. §. in bonis. ꝛ hanc legẽ declaraui. ſ. eo. l. mater.

¶ Lex ſeptima.

Partum. ¶ Hoc dicit. Partus ſequitur matrẽ quantum ad ſtatus conditionẽ ꝛ dominium. ſed quantum ad dignitatem ꝛ honorem ſequitur patrẽ: quia ex virili ſexu eos metimur. vide hic. l. ſed addes. §. ſi quis mulierẽ ff. loca. illa lex loquitur reſpectu inſeparabilis ac ceſſionis. ꝛ in alia materia eſt tamen ſ. notabilis.

1 ☞ Procurator militis, vel negotiorum geſtor, ſi de pecunia militis rem comparauit, quid iuris.
2 Quid ſi iſte emptor ſubtraxerit pecuniam militi.
3 Res empta de pecunia pupilli, an efficiatur pupilli.
4 Quid in eccleſia.
5 Quid in vxore.
6 Patruus ꝛ nepos in communi morantur. patruus ex fructibus perceptis emit fundos ſuo nomine, an iſta predia ſint communia.

¶ Lex octaua.

Si vt proponis. ¶ Res empta cum pecunia militis, põt ſpeciali fauore a milite vendicari, poteſt etiam agi ne. geſt. vel mandati, ſi interceſſit mandatum. h. d. Bar. ¶ In tex. prebebit audiendo. ꝛ aduerſariuz condemnãdo.

1 ¶ † No. qd ſi procurator, vel negot. geſt. militis de pecunia militis rem comparauit pro ſe ꝛ ſuo nomine: tamen militi fauore militie compe. vtilis rei vendicatio[a] cõtra hunc emptorem, eundẽꝗ poſſeſſorẽ. ꝛ ſic no. qd pretium rei trahit ad ſe rem fauore militis. Tertio no. qd iſte procurator, vel neg. geſtor põt conuenir ad pecuniam, ſi miles non habet ratum contractũ, eſt ergo in poteſtate militis ratificare, ꝛ vendicare, vel improbare, ꝛ in perſonam agere. ¶ Modo circa hanc legẽ reuoco in dubium, an hec lex habeat locũ in quolibet milite. dicit Guil. qd non, ſed ſolũ in actu militante, cui plurimum debetur fauoris. ar. inſti. de milita. teſt. §. j. cũ enim eſt in domo, vel in patria: imputet ſibi ſi non ꝓuidet ſibi de idoneo procuratore, vel ipſemet nõ cõparuit, ſm Guil. quia qd lex non pꝛobat: nõ credo verũ, ſed ſimpliciter dico hãc legez locũ habere quolibet milite armate militie. ꝛ iſta eſt cõis opi.

2 ¶ † Scdo quero, quid ſi iſte nõ erat ꝓcurator[b], nec neg. ge. militis, ſed
b ſubtraxerat forte pecuniam militi, vel habebat eaz in depoſito? Rñdet Guil. qd non hꝫ locum hec lex: nam vt patet ex conſenſu huius legis, loquitur hec lex in re empta per adminiſtratorem: ergo ſecus eſt in eo qui nõ eſt adminiſtrator negotiorũ militis. cũ enim hec lex ſit cõtra ius cõe eã nõ debemus extẽdere, ſed ſtare regule: vt. ſ. e. l. ſi ea pecunia. ſꝫ Guil.

3 ¶ † Tertio quero. quid in pupillo. nũquid res empta de pecunia pupilli efficitur pupilli, licet emẽs emerit nomine ꝓpꝛio? dicit gl. ꝙ ſic. ꝛ idem in quolibet minore: vt. j. arbi. tu. l. curator. ꝛ. ff. qñ ex facto tu. l. ij. ¶ Idẽ dico in furioſo, ꝛ ꝓdigo, cui bonis eſt interdictum, ꝛ in omnibus qui ſub cura ſunt: vt no. j. de cura. fur. l. ij. ¶ Aduertatis, ſꝫ glo. hic ſimpliciter loquatur: tamen tu diſtingue in adulto, ꝛ pupillo, ꝛ ſimilibus, qd aut res eſt empta per adminiſtratorẽ ipſorum, aut per extraneum. pꝛimo caſu acquiritur minoribus. ꝛ ſic vtile dominiũ. ꝛ ita loquũtur leges allegate que loquũtur in adminiſtratore. Scdo caſu nõ acquiritur vtile dominium: ſꝫ res empta ꝓ pecunia pupilli eſt ei ꝓ ipſa pecunia tacite obligata obligatione inducta ꝑ legẽ, vt in. l. iij. in prin. ff. de re. eo. que lex eſt ad hoc multũ no. dicit Bar. ꝙ qñ emit ab extraneo, põt in ſubſidiũ res vendicari: vt. ff. de ſo. l. filie. ꝛ ibi tãgit ꝑ gl. ꝛ clari[us] ꝑ Ja. de are. in. d. l. ij. qñ ex facto tu. ¶ Cõſiderandũ eſt ergo ꝙ qñ quis emit rẽ, ꝛ per traditionem accipit nomine pupilli: ꝛ tũc ratihabitio ꝛ heredis ſui facit euz dñm: ꝛ põt vendicari a quolibet poſſidẽte, ſicut ſi pꝛincipio emptor habuiſſet mãdatuz: vt plene leg. ꝛ no. ff. de ne. geſt. l. ſi ego. ꝛ in hoc nullus eſt fauor minoris, ſꝫ ius cõe. quãꝗ quis emit nomine ſuo ꝓpꝛio: ꝛ tunc aut erat tutor, vel curator minoris, ꝛ emit de pecunia minoris, ꝛ res ſtatim efficitur minoris officij neceſſitate, ꝛ pecunie pꝛopꝛietate ſimul cooperantibus. l. ij. ff. qñ ex facto. ꝛ ita intelligit gl. iſtius leg. ſm Ja. de are. aut nõ erat tutor, vel curator minoris, ſꝫ extrane[us]: quia nõ repreſentabat ipſum minorẽ: ꝛ tũc res non efficit minoris, niſi in ſubſidiũ, ſi emptor nõ eſt ſoluẽdo, ꝛ ſic nõ hꝫ vn̄ pecuniã reſtituat minori. ff. de ſol. l. filie. ſꝫ Th. de for. quẽ Bar. hic refert ꝛ ſic in ſubſidiũ res empta ſuccedit loco pecunie, ꝛ querit dñium ipſo iure minori ſpeciali fauore, ꝛ non iure cõi, ꝛ non ſemper: ſꝫ demũ his tribus ꝯcurrentibus. ſ. ꝙ minor, de pecunia ſua, ꝛ ꝙ in ſubſidiũ legis vꝫ. non obſtat qd. l. filie. nõ dicit hoc: quia in. l. filie. nõ erat res ẽpta de pecunia minoris ſꝫ erat res minoris vendita ꝑ matrẽ mediãtib[us] argentarijs, ꝛ mater erat ſtipulata pꝛetiũ, vel ipſius argẽtarij q mandato matris vẽdiderunt, ꝛ querebatur ibi an argentarij ſoluẽtes matri liberent. dicit Sceuola ꝙ ſic. Claudius dicit ꝙ ſi mater nõ eſt ſoluẽdo, ꝙ nõ ſunt liberati: quia vtilis actio in ſubſidiũ competit minori cõtra argentarios. ibi ergo nõ diſponit illa lex de dñio: ſꝫ de obligatione ꝑticulari. pꝛeterea cõfirmo: quia ex quo empta eſt tacite obligata pupillo. ergo pupillus non eſt ei[us] dñs: vt. l. nec pignus. de reg. iur. Itẽ nec põt dici ꝙ in ſubſidium vendicet: quia ex quo hꝫ hypothecariam, tut[us] ẽ.

4 ¶ † Quarto quero[c], quid in eccleſia[d]. Rñ. idez quod
c qui emit per adminiſtratorẽ: ꝛ acquirit eccleſie dñium. vt hic. ꝛ. ff. de do
d na. inter vir. ꝛ vxo. l. vxor marito. Idem ſi prelatus emit per interpoſitã perſonã: vt. ff. de ma. l. iiij. §. ſi ab ignoto. facit qd not. xij. q. ij. c. apꝰicos. ꝛ eadẽ cã. q. iij. c. j. ꝛ vtrobiꝗ no. Aut emit ab extraneo, q non gerit negotia eccleſie, nec adminiſtrationẽ eccleſie: ꝛ tũc dico ꝙ res nõ efficitur eccleſie: ſed eidem eſt forte tacite obligata pro pꝛetio: vt. d. l. iij. in pꝛinc. ff. de re. eorum. que. l. eſt valde no.

5 ¶ † Quinto quero. quid in vxore emẽte de pecunia viri contractu celebrato cum vxore, non cum viro, ita ꝙ nomen vxoris eſt appoſitum in inſtrumento veraciter, nõ ſimulate nũquid vir in ſubſidiũ põt iſtam rem vẽdicare? gl. dicit hic ꝙ ſic: quia in ſubſidium inter virum

a ¶ Utilis rei vẽdicatio. Uide Bald. ſ. l. ſi patruus. j. cõmu. vtriuſꝗ iur. et quid ſi alter fratrũ lucratur ex pecunia communi, vide in Spe. de iudi. §. ſequitur. verſic. quid ſi alter.

b ¶ Procurator. Iſtis omnib[us]. add. gl. ꝛ ibi Bal. in. l. j. j. ſi qs alte. vel ſibi.

c ¶ Quarto quero. Nota de pꝛelato ẽmẽte per interpoſitam perſonam. vide Bald. in. l. mancipia. j. ſi quis alte. vel ſibi. tex. in. c. in quirendũ. de pecu. cleri. And. Barb.

d ¶ Eccleſia. Uide Bal. in. l. mãcipia. j. ſi quis alt. vel ſibi.

viri ⁊ vxorez ſuccedit res ī loco ptiū. alleg. d. l. vxoꝛ marito. ſed in. l. j. ī. ſi
8 q̄ alteri vel ſibi. glo. dicit ꝙ ſpeciale ē in re empta ex pecunia dotali, vel donata ꝙ in ſubſidium pretium trahat ad ſe rei dominium: vnde extra iſtos duos caſus maritus nō habet rei vendi. ſed ſolā perſonalē actionē ad pretiū cōtra vxorē: ⁊ hoc videtur rationabile: nam cū vxoꝛ nō ſit adminiſtratrix negotiorū viri, nō debet plus iuris habere vir ꝙ in caſibus ſuperioribꝰ habeat minoꝛ, vel eccleſia. Aliū dicūt indiſtincte ꝙ in ſubſidiū cōceditur vēdicatio rei. ſed precedēs opi. verioꝛ eſt: vnde in pecunia dotali eſt ſpeciale fauoꝛe dotis. ſecus ſi pecunia nō eſſet dotalis: vt. ff. de iure do. l. proculꝰ. Itē in pecunia donata eſt ſpeciale: qꝛ tenet vxoꝛ. quatenus locupletioꝛ eſt: ⁊ ideo dominiū ſuccedit loco pecunie: qꝛ in dominio rei empte reperitur locupletioꝛ. Iſta eſt ratio quā iuriſcōſultus ponit in. d. l. vxoꝛ marito.
6 ¶ † Sexto quero: patruus ⁊ nepos ſtāt ſimul, ⁊ fructus ſimul percipiūt de cōi. iſte patruus magis ſagax vēdidit fructꝰ ⁊ emit inde predia, ſuo nomine, modo querit vtrū iſta predia ſint cōia, vel cōmunicanda. dicit Rich. malum. ꝙ nō: vt. j. cōia vtriuſq; in. l. ſi patruus. ⁊. ſ. eo. l. ſi ea pecunia. Nō ob. gl. hic poſita: qꝛ hec res non eſt empta de pecunia minoꝛis: ſed ex pecunia redacta ex re minoꝛis: que pecunia erat effecta ipſius patrui. cui erat tradita. iſte eſt caſus. ff. de adminiſtut. l. titiū ⁊ meuiū. §. altero. Iſta vera ſunt niſi inter eos ſit cōtracta ſocietas: que non ſolū ex verbis apparet, ſed etiā ex factis preſumitur: qꝛ tanquā ſocii cōmuniter agebāt ⁊ contrahebāt. Nam per factū declaratur conſenſus: vt. l. quibus. ff. de legi. ⁊ iſta ſocietas preſumptiua videtur. contracta pro equis partibus: vt. l. ſi nō fuerint. ff. pro ſocio. ⁊ hoc de iure romano, ſecus de iure lōgobardo. Nam ſi duo fratres, vel patruus ⁊ nepos ſimul exiſtūt, ⁊ vnus emat fundū: tenet cōicare: vt in longobarda de ſucceſſ. l. ſi fratres. qꝛ preſumitur emptū de cōmunibus rebus. ar. ff. de dona. inter vir. ⁊ vxo. l. quintus. ⁊. C. eo. l. etiā. ſʒ Ray. quiꝯ ita not. ff. pro ſocio. l. cū duobus. §. fratres. ⁊ vide ibi Cy. in additio. ⁊ in. x. col. de duobus fratribus de nouo benefi. inueſti. c. j.

1 ☞ Res dotalis eſt in domin o mariti.
2 Maritus egit rei vendicatione p re dotali, ⁊ ſuccubuit: an vxoꝛ ſoluto matrimonio poſſit agere non obſtante ſibi excep. rei iudicate.

¶ Lex nona.

Doce ancilam. ¶ Conteſtante matrimonio vxoꝛ rem dotalem vendicare nō poteſt: ⁊ ſi egit. ⁊ ſuccubuit, nō preiudicat marito probāti rē eſſe dotalē. h. d. vel ſic. Res dotalis eſt in dominio ma-
1 riti, nō mulieris. h. d. Iac. bu. ¶ † No. quod dixi in ſummario, ꝙ res dotalis eſt in dominio mariti, ⁊ ratio eſt: qꝛ titulus dotis eſt efficax titulus ad dominium transferendū. Itē eſt ratio, ex qua cauſa pcedit vſucapio ex eadē cauſa pcedit dominiū, ſi res tradit a dn̄o: ergo ⁊c. vt. ff. de vſur. pro dote. l. j. ſed ⁊ Bart. dicit ꝙ res dotalis quo ad vtilitatē erat viri: ſed quo ad proprietatē erat mulieris. qꝛ eſt eius patrimoniū: vt. j. de iur. do. l. in rebus. ⁊. ff. de mino. l. deniq;. §. ſed vtrum. prima opin. verioꝛ eſt: ⁊ eſt
b caſus huius legis. Et ideo ſi maritus b de facto vendit rez dotalē: mulier cōſtante matrimonio nō poteſt rem vendicare, vnde pone exemplū in hac. l. vir de facto vēdidit rem dotalem: vxoꝛ agit rei ven. contra poſſeſſorem: poſſeſſoꝛ denūtiat marito venditori quod eum defendat: maritus ſubiit iſtud iudicium: certe modus defenſiōis erit, ꝙ maritus pbet rem dotalē: nam per hoc excluditur vxoꝛ a rei vēdicatione. ¶ Sed contra iſtud opp. ⁊ videtur qꝺ cōſtante matrimonio vxoꝛ non poſſit vendicare dotez: vt. j. de iure do. l. vbi adhuc. Sol. dicit gl. ibi ſpeciale: qꝛ maritus vergit ad inopiā, vel ibi non agitur rei vendicatione, ſed hypothecaria. Iſtam ſecundaz ſolutionē tenet Iac. butr. Bar. dicit ꝙ iſta eſt ſatis bona ſolutio. Sed in. l. ſi cōſtante. ff. ſo. mat. idem Bar. in. j. q. ij. queſtionis principalis, determinat ꝙ marito vergente ad inopiam cōpetit vxori rei vendicatio, qꝺ verius credo: qꝛ cum rei vēdicatio ſit actio principalis, facilius debet cōpetere ꝙ hypothecaria, que eſt acceſſoria: ⁊ preſuppoit alterius actionis natiuitatē: vt. l. j. j. cōmu. de le. Tamen aduerte
c informatione libelli: qꝛ nō debebit vxoꝛ ſimpliciter dicere ſe dominaz c: ſed debet agere adiecta qualitate rei dotalis: vt appareat quod intentat rei vendicationē vtilem ⁊ datiuā, non autē rei vendicationem directam, pro qua ſupponit verbū dominij ſimpliciter prolatū: vt. ff. ſi ager vectig.
2 l. j. §. qui in perpetuum. ¶ † Quero iuxta hanc. l. maritus egit rei vendicatione pro re dotali, ⁊ ſuccubuit. ſoluto matri. vxoꝛ denuo agit contra eundez poſſeſſorem. queritur nūquid obſtet ſibi exceptio rei iudicate: ⁊ videtur ꝙ ſic: quia ſententia lata cum marito, videtur lata cū procuratore in rem ſuā. ergo obſtat domino: vt. ff. de excep. rei iu. l. ſi mater. §. hoc iure. Pe. dicit cōtrarium per. l. ff. de cōdi. ⁊ demō. l. titio centū. §. vlt. circa fi. veritas eſt quod obſtat exceptio mulieri ex ſententia cōtra maritū lata, niſi maritus vitio ſuo ſuccubuerit, ⁊ nō ſit ſoluendo: vt ibi dicitur. ad
d quod facit. ff. de dolo. l. eleganter. §. pen. ⁊. ff. de do. preleg. l. pater. in fin. ſecundum Cy. Idē tenet hic Guil. d alle. ff. ſo. matr. l. meuia. in prin. ⁊. ff. de euic. l. ſi pro re pupilli. §. j. Nō obſt. ꝙ maritus nō pōt alienare: qꝛ hec alienatio nō ſit per eum, ſed per pretorē: vt in. l. iij. §. j. ff. de re. co. Itez nō ob. ff. de pig. l. lex vectigali. verū eſt quod id quod eſt factum medio tempore, non obſtat ei qui habet originem vetuſtioris dominij: quia ibi loquitur in alienatione iudiciali, ⁊ neceſſaria. poteſt etiam dici quod emphyteota habet tantū
a ſui iuris exercitium, nō autem poteſt preiudicare proprietati. Sed vir habet pleniꝰ exercitium: qꝛ habet plenū dominium: ſed quero qꝺ dicā an
b vir culpa ſua perdiderit cauſam: Reſpon. ſi habebat probationes, ⁊ non produxit: vt. ff. de edē. l. argentarius. §. cum autem. ſi autē dolo aduerſarij, vel caſu, probationes ſunt ſibi ſubſtracte: non dicitur culpa ſua cadere a cauſa: vt extra de
c cau. poſ. c. paſtoralis. §. ſi. p opi. Pet. facit: quia ſiue iſta res dicatur hypothecata mulieri: ſiue in eius vtili vel ficto dominio: nō videretur ſētētia mulieri preiudicare: vt. ff. de pig. l. ſi ſuperatus.

¶ Lex decima.

Cum ſuper. Dominium poteſt probari per teſtes, vel per inſtrumenta: ⁊ interdū adhibētur tormēta. h. d. Itē
1 pbat per indicia: vt. l. indicia. j. eo. ¶ † Not. ꝙ interdum durum eſt probare de titulo per inſtrumenta: ⁊ tunc certe ſufficit probatio per teſtes, ⁊ argumenta. Certe iſta. l. optime facit ad queſtio
e nem e nobiliū, qui pretendūt antiquiſſimum ius patronatus: ⁊ nō poſſunt vllo modo pbare quomodo deſcenderint per matrimonia ſucceſſiua, ⁊ per legitimam conſequentiam. ſufficit namq; ꝙ antiqua facta probentur per indicia, ⁊ per famā: vt hic, ⁊ in. l. indicia. j. eo. ⁊ no. per Inno. extra de verbo. ſign. c. venientes. multum enim ad probandum ius patronatus valet antiquiſſima poſſeſſio, que habetur pro ti. vt. ff. de aqua quoti. l. hoc
2 iure. §. ductus aque. ¶ † Quero hic: vtrum credatur ſeruo. Reſpon. dic ꝙ non, niſi precedentibus indiciis: vt. ff. de edi. edic. l. quero. in ſi. ⁊. ff. de proba. l. cum probatio.

1 ☞ Poſſidens rem meam, ⁊ labore ſuo colēs, an poſſit retinere medietatem fructuū pro ſuis laboribus.
2 Quid ſi retentionem omiſit ſua ſimplicitate.

¶ Lex vndecima.

Si quis ſciēs. ¶ Quicquid plātatur, ſeritur, vel edificatur, totū ſolo cedit: ⁊ radices ſi tamē egit, hoc intendit. vel ſic. Eius ſunt reditus, cuius eſt proprietas. h. d. hec lex loquitur in reditu coherenti ſolo: ſed in redditu ſeparato a ſolo, dicut not. ff. eo-
1 dem. l. fructus. ¶ † Quero: hic: quidam poſſidet rem meam mala fide. is proprijs manibus ⁊ propria opera coluit agrum. repeto ab eo fundum. ipſe dicit quod vult dimidiam fructuū tanquā laboratoꝛ pro operibus ſuis: queritur quid iuris: ⁊ videtur quod hoc non poſſit dicere: quia male fidei poſſeſſor indiſtincte non conſeruat ſibi aliquos fructus: vt. l. adeo. in fin. ff. de acquiren. rerum domi. facit eodem titu. l. quicquid. §. cum partes. In contrarium videtur: quia pretiū opere connumeratur loco impenſe: ſed omnis male fidei poſſeſſor deducit impenſam factam cauſa fructuum percipiendorum: vt. ff. famil. erciſcun. l. fundum. ff. de petitio. heredita. l. ſi a patre. §. ſina. p prima parte facit: quia donaſſe videt quod
f impendit: ſecunda tamen pars videtur verioꝛ f: non dico quod admittatur vt colonus partiarius: vt ipſe petit: ſed quod poſſit ex fructibus tantū deducere, quantum ſit pretium operarum, id eſt impenſa, per dictam. l. fundum. ſic igitur iſta opera non erit gratuita. de pretio tamen operarum non habemus legem expreſſam: quod recoꝛder.
2 ¶ † Quero hic: ſi ille q poterat retinere impēſaz factam propter fructus ſua ſimplicitate retentionem omiſit: vtrum habebit aliquod remedium: dicit Dyn. quod ſic: quia poterit condicere poſſeſſionem propter retentionē: vt. ff. de leg. j. l. qꝺ ſi nullis. hoc tenet gloſ. ff. de condictio. indebi. l. qui

a ¶ Speciale eſt. adde Bal. in. l. ex pecunie. j. de iur. dot. ⁊ Bart. hic.
b ¶ Si maritꝰ. Idē dicit Bal. in. l. ſi pdium. in. j. q. j. de iure dot.
c ¶ Dominā. Adde Bal. in. l. vbi adhuc. in. j. col. ij. de iure do. ⁊ facit qꝺ no. Bar. in. l. j. §. j. de vſufru. ⁊ vide doc. in. l. de dic. §. ij. ff. qui ſatiſ. cog. ⁊ p Cy. hic.
d ¶ Guil. Adde qꝺ idē tenet i. l. de dic. §. quidā. ff. qui ſatiſ. cog. ⁊ Bal. hic in fi. ⁊ idē tʒ Ray. hic. ſed magis placet opi. Bart. in. d. §. quidā. ad. l. titio centum. reſpōde vt ibi p Ray. ⁊ Imo. ⁊ per Cy. hic. ad. §. quidā. ſn̄deo, ꝙ ibi mulier ſciuit: qꝛ ſidejuſſit ī cauſa, ad l. ſi p re. §. j. dic ꝙ ibi mulier ſciuit p denuntiationez: vt ibi in glo. ad. l. meuia. rn̄de, qꝺ ibi etiā fuit denuntiatū patri: vt ibi dr. Pau. de ca. vnde ibi dolus. ⁊ ſcientia patris nocet filie: vt ibi in gl. fi. ⁊ dixi in repe. mea. in. l. ſepe. ſuper glo. in ver. de proprietate. in fi. ff. de re iudic.
e ¶ Ad queſtionez. Vide Cy. in. l. cum res. in fi. j. de pbat. ⁊ Bal. in aut. quas actiones. in fi. ſ. de ſacr. ſan. eccl. vbi ſ iure patronatꝰ ⁊c.
f ¶ Videtur verioꝛ. Sequitur Paul. de ca. in. l. diuoꝛtio §. impendi. ff. ſolut. matri. ⁊ ibi dicit ꝙ iſta deductio expēſarū ⁊ operarū habet locum etiam ſi fructus ſint adhuc pendentes.

a ¶ Quã dicatur fides. Uide Bar. in d. l. ſi quaſi.
b ☞ Quod fidem de pretio nõ haberẽt. Adde dñio ꝺ hoc Lud. rom. ſig. ſuo dc.xv. inci. ꝯſtituo procuratorẽ meuꝫ ad vendendũ. ꝛ qꝺ ibi no. in apoſt.
c ¶ Ualere. Uide Bal. in. l. cũ vẽdente. ꝑ illũ tex. cũ gl. ſ. vbi cau. fiſca.
d ☞ Et ex hoc habes arg. Adde qꝺ iſtud dictum Bal. hic refert ꝛ multũ illud extollẽdo ſequitur Alexand. in. l. quoties. ſ. de iudi. ꝛ ibi. d. meꝰ. d. Ja. may. poſt prin. ꝛ in l. nulli. eo tit. ꝛ do. Feli. in. c. j. co. ij. v. vj. quero aliqs dicturus inſtrumentũ ſimulatũ, extra ꝺ iureiur. ꝛ l. c. ij. co. añpe. v. ꝛ ꝑ iſtã cõcluſionẽ. ex de ſpõ. ꝛ in. c. patrochianos. ad fi. extra de ſẽt exc. ꝛ meliꝰ. l. c. cũ ſit gñale. col. v. v. ãplia cõcluſionẽ ex q̃tidiana doctrina Bal. extra ꝺ fo. cõpe. vbi dr idẽ tenere do. Bap. ꝺ ſctõ ſeue. in ſua repe. l. oẽs populi. col. in. xiij. v. hec vñr vera. ff. de iu. ꝛ iur. Cuius tñ ꝯriuꝫ tenuit Pau. de ca. ſi bi ſtr. ſ. dicens ꝙ l. l. q̃ ſe fundat bal. nõ ꝓbat dictã ſuã. quã tñ opin. tenuit ipſe in. l. ij. j. vbi et apud quẽ. dicens ꝺ eſſe ſi. dictuꝫ ſup q̃ illo anno habuit diſceptare. ꝛ i ſuo ꝯñ. lxviij. incip. viſis ꝛ ponderatis. Celſ.
e ¶ Abſolutionem. Uide qꝺ no. Ant. de but. in. c. cum ſit extra de fo. compe.
f ¶ Iudex. Adde Pau. de ca. in cõſ. vij. incip. in xpi noie. Uiſis ꝛ põderatis omnibus de quibus. ſ. videndũ eſt ante omnia ꝛc. vbi allegat ꝑ hoc l. minor. xxv. annis in fin. princip. ff. de euict. ꝛ l. cum vendẽte. ſ. vbi cau. fiſ. cũ ibi no. per Bal. poſt Jacobum butriga. ꝛ ibi limitãt hoc eſſe verum. niſi per partes eſſet remiſſum ꝛ relaxa

exceptionẽ. ſ. pe. De. tenet cõtra per. l. ſi in area. ff. de cõ. in. inde. ꝛ hoc verius. Nõ ob. l. qꝺ ſi nulla. q2 ibi impẽdendo in re quam ſciebat ſubiectam reſtitutioni. videtur habuiſſe animũ alium obligandi, hic nõ vt. ff. cõmuni diui. l. in hoc iudicio. ſecundum Cy. Sed certe ille qui eſt predo ſcit ſe teneri ad reſtituendum: ꝛ ideo non eſt veriſimile quod velit donare. ar. ff. de pig. actio. l. eleganter. ſ. qui reprobos. Bald.

1 ☞ Fides nõ habita de pretio quando dicatur.
2 Procurator generalis an poſſit transferre dominium habita fide de pretio. 3.
4 Executor ad pias cauſas percepit fere totũ pretium. ꝛ de aliqua modica particula pretij habet fidem: an transferat dominium.

¶ Lex duodecima.

Ac ciuile. ¶ Licet non ſoluatur pretiũ, res vendita ꝛ tradita vẽdicari vel condici nõ põt. h. d. vel ſic. In cõtractibus nominatis licet altera pars nõ obſeruet qꝺ debet: nõ habet locũ penitẽtia. h. d. unde in cõtractibus nominatis illa regula, nõ ſeruãti fidẽ fides nõ ſeruatur eidẽ: vt. ff. de act. ẽpt. l. iulianus. ſ. offerri. ff. loca. l. quero. ſ. inter locatorẽ. ꝛ ff. ꝺ reſcin vẽ. l. ſi. ff. pro ſocio. l. ſi cõuenit. habet locũ ante execu-
1 tionẽ, nõ poſt: vt hic. ¶ † Quero, qñ dicaẽ fides[a]
a nõ habita de pretio. Reſpõ. qñ agebaẽ inter contrahentes vt ſtatim pretiũ ſolueretur: q2 nõ cõfidebat vnus de altero. ff. de pig. ãct. l. ſi quaſi. ꝛ ff. de ſolu. l. ſi ſoluturus. ¶ Sed quid ſi venditor dixit ꝯfido de te vſq; ad. x. dies. abinde in antea nõ habeo tibi fidẽ de pretio: vtrũ reuertaẽ dominiũ ad venditorẽ: dic ꝙ nõ ſm gl. quã bene no. q2 nõ interuenit actus retro ſimilis. i. retraditio: vt. ff. ꝺ
2 pac. l. emptione. ¶ † Tertio q̃ritur: vtrũ procurator generalis poſſit trãſferre dominiũ habita fide de pretio: doc. ꝙ ſic. Unde ſi iſti factores mercatorũ vendũt mercantiã ad terminũ. ꝛ tradũt: trãſferunt dominiũ in emptorẽ, niſi eis eſſet expſ
b ſe prohibitũ ꝙ fidẽ de pretio non haberent[b]: ſed preſenti pecunia vẽderẽt: vt. ff. de inſti. l. quicũq;. ſ. ſi ei. niſi doloſe in hoc verſentur: vt q2 vendunt alicui receſſuro, vel ſuſpecto de fuga, vel cui diligẽs paterfa. non vẽderet niſi preſenti pecunia: vt ff. mã. l. creditor. in ſi. Specialis autẽ procurator ad vendendũ cõſtitutus nõ põt habere fidem de pretio: vt. ff. de re iu. l. a diuo pio. ſ. ſi poſt. cũ. gl. ſua. i. ſi vendit, ꝛ tradit, habita fide de pretio, non trãſfert dominiũ: ſed tũc demũ dominiũ transfertur cũ pretiũ ſolueret, nõ dico ꝙ cõtractꝰ ſit nullus, imo eſt aliquis: tñ traditio nõ trãſfert dñiuꝫ, niſi pretio re ipſa ſoluto. ꝛ idẽ dico in venditione que ſit ꝑ cõmiſſarios vltimarũ volũtatũ deputatos ad vendendũ. ꝙ nõ poſſint habere gratuitaꝫ
3 fidẽ de pretio. ¶ † Idẽ de ꝑcuratore ſiſci, ꝛ eccleſie: vt. ff. de iure ſiſ. l. ſi ꝑcurator. Bar. dicit ꝙ aut ꝑcurator perſone nõ priuilegiate hꝫ mandatum ad vendendũ certo pretio, ꝛ nõ põt ſtatuere terminũ ad ſoluẽduꝫ: q2 rõne tẽporis videẽ minoris vẽdere q̃ hꝫ in mãdatis: vt. ff. ad. l. fal. l. j. l. falcidia. nõ habeẽ pro puro, ꝛ. l. qꝺ in diẽ. in ſi. de l diẽ adie. ꝛ ar. ſo. ma. l. ſi cõſtante. ſ. quoties, ſi aũt nõ eſt ꝓtiũ limitatuꝫ: tũc refert, aut erat limitata cã q̃ ex pretio erat de preſenti implẽda: ꝛ tũc nõ põt habere fidẽ de pretio: vt. d. l. a diuo pio. ſ. ſꝫ ſi emptor. ꝛ ibi per Bar. aut nõ erat adiecta cã: ꝛ tunc põt habere fidẽ de pretio, dũmodo faciat bona fide: puta vt rem carius vẽdat pro vtilitate dñi: vt idẽ opereẽ ſpeciale mandatũ in ſpecie, qꝺ operaẽ generale i genere: vt. d. ſ. ſi ei. fallit in ꝑcuratore ſiſc, ꝛ eccleſie, ꝛ in executore ad pias cãs: q2 executio pie cãe nõ recipit morã ſꝫ Bar. ibidẽ. Nõ ob. de ver. obl. q rome. ſ. callimachus. q2 ibi nũtius habebat mãdatũ limitatũ ad certũ terminũ, vñ
4 nõ põt terminuꝫ prorogare: ꝛ ſic nõ ob. ¶ † Sed pone ꝙ executor ad pias cauſas percepit fere totum pretium, ꝛ de aliqua modica particula pretij habet fidem: nunquid trãſfert dominiũ: ar. ꝙ nõ, etiã ſi vnus nũmus deſijt: vt. j. de diſtrac. pi.

l. quãdiu. ar. ꝯtra ꝙ de iſto nũmo nõ ſit curandum: vt. ff. de in inte. reſti. l. ſcio. ꝛ l. quãuis. de condi. ꝛ demõ. prima pars eſt verior: q2 in hoc non vr habere mãdatũ: vt trãſferret dominiũ, niſi reciperet integrũ pretiũ. Ego
c dixi contractũ valere[c], ꝛ dico verũ: alꝰ ſequereẽ ꝙ ex cõtractu iſtorũ nũquã poſſet agi ad pretiũ: ſed ſemꝑ deberet cõtractus incipere a pcedenti pretij ſolutione: qꝺ eſt falſum. facit. ff. de act. emp. l. iulianus. ſ. ſi quis colludẽre. cũ ſi. ergo iſta materia intelligẽda eſt reſpectu dñij, nõ reſpectu perſonalis obligationis ad rẽ ꝛ pretiũ, niſi forma mãdati expreſſe repugnaret: vt. d. ſ. ſi ei. Uel dic verius, ꝙ etiã in cõtractu adhibẽda eſt diſtinctio de predictis, qui nõ poſſunt habere fidẽ de pretio: nã aut pretiũ promittitur ſimpliciter ꝛ pure, ꝛ valet cõtractus: licet tunc nõ ſoluãt pretiũ. Aut promittiẽ in diẽ: ꝛ tũc non tenet cõtractus: q2 licet nõ recedatur expreſſe a forma mãdati: receditur tñ a forma iuris, que ineſt ipſi mãdato: vt. d. l. ſi ꝑcurator cũ ſi. ꝛ ita intelligo iſtã materiã. Cõcludo ergo ꝙ aut loquiẽ de dñij trãſlatione, ꝛ nõ trãſfertur, aut de eſſentia cõtractus: ꝛ tũc aut hꝫ debitã formã: q2 promittitur pure, ꝛ valet ꝯtractus: ꝛ hincinde oriẽ obligatio. Aut nõ habet debitã formã: q2 res promittitur pure, ſed pretium promittitur poſt diem: ꝛ tunc valet contractus: ꝛ ita teneatis.

1 ☞ Iudicia tria adinuicem ordinata, qualia ſint, cum imminet rei vendicatio.
2 Iudex cognoſcens de iudicio preparante debet cognoſcere de iudicio preparato. vide oppo. nu. 3. 4. ꝛ. 5.
6 Iudicium familie erciſcunde, ꝛ communꝰ diuidundo, eſt iudicium petitorium: tamen ſi poſſideo tecum rem aliquam pro indiuiſo, ꝛ me turbas, ego poſſum petere diuidi, 7.
8 Cumulatio vbi non procedit, ſi reus patitur procedi, an teneat proceſſus vide queſtionem no. nu. 9.
10 Interdictũ retinẽde poſſeſſionis proponitur modo vtraq; pars probat de poſſeſſione, qualiter ordinabitur petitorium. 11.
12 Interdictũ vti poſſidetis propono cõtra te, tu contradicis in iudicio, an videaris me turbare, ita ꝙ non ſit opus aliter probare de turbatione.
13 Rei vendicatio, ꝛ reconuentio de poſſeſſorio, an poſſint ſimul tractari, vide. q. no. nu. 14.
15 Statutum dicit quod non probant accuſationem, puniatur in centum, aliquis in eodem libello accuſauit plures, non probauit, an debeat pati plures penas.

¶ Lex decimatertia.

Ordinarij iuris. Poſſeſſorium debet prius terminari per ſententiam q̃ petitorium. h. d. ¶ Caſus. Tu tenebas mancipia mea incluſa ꝛ intendo cõtra te agere poſſeſſorio ꝛ petitorio: queriẽ quis erit ordo. Reſpõdetur ꝙ primo mãcipia, cum ſint res mobiles, debent exhiberi. Secundo poſſeſſorium proponi, ꝛ decidi. Tertio ſi expedit, deuenitur ad petitoriũ. h. d. vel ſic. Tu mancipia mea detines: volo te conuenire actione ad exhibendum: q2 incluſa tenes, vt exhibeas, vel poſſeſſorio iudicio, vel volo illa mãcipia vendicare: queritur quo ordine ſit procedendum: Reſpõdetur ꝙ hic eſt ordo iuris: vt ſi mãcipia tenes incluſa, exhibeas: mãcipijs his exhibitis debeo mouere poſſeſſoriũ iudiciũ, ꝛ primo agitari, ꝛ finiri debet. ꝛ eo agitato, ꝛ finito, mouebo petitorium iudicium, ſeu rei vendicationem coram eodem iudice, ne cauſe continentia diuidatur. hoc d. Odof. ꝛ iſte caſus eſt magis clarus, licet in effectu
1 idem ſit. ¶ † Primo not. hic tria iudicia adinuicem ordinata. Primo intentatur actio ad exhibendum: nam exhibitio prius ſit vt procedatur ſuper certa re, ꝛ non poſſit poſtea occultari: vt in. l. ſecunda. j. quando quarta pars debet lib. x. ꝛ argumen. ff. de publicanis. l. cuꝫ ſi exhibuiſſet. Secundo intentatur poſſeſſorium, ratio, quia exitus controuerſie poſſeſſorij declarat quis debet eſſe actor, ꝛ quis reus in petitorio: vt. ff. de aquiren. poſſ. l. exitus controuerſie. ꝛ inſtit. de interdi. ſ. commodum. ꝛ ff. de libe. cauſa. l. liberis. ſ. ſi quis ex ſeruitute. Tertium eſt iudicium proprietatis quod abſorbet victoriam poſſeſſorij iudicij et ideo ſemꝑ proprietas preualet: vt extra de cauſa poſ. ꝛ proprie. capitu. cuꝫ dilectus niſi ſit talis res ꝛ tale poſſeſſorium quod proprietarius perdat ius proprietatis: vt. j. vnde vi. l. ſi quis in tantam, ꝛ no. j. ſi de moment. poſ. l. j.
2 ¶ † Secundo not. quod iudex qui cognoſcit de iudicijs preparantibus, debet cognoſcere de iudicio preparato, ſeu ſubordinato, ne iudiciorum contiguitas ſeu connexitas diuidatur: vt hic. ꝛ ſupra de iudicijs. l. nulli. quia in ciuili ꝛ criminali hoc eſt, quod cauſe continentia non debet diuidi: vt. j. de accuſ. l. qui de crimine. ¶ Et ex hoc habes argumen.[d] quod ſi quis dicturus contractum ſimulatum, vel vſurarium, petit abſolu
e tionem[e] iuramenti coram epiſcopo, ꝛ abſolutus eſt acturus, poſtea de ſimulatione vel vſuris, quod de hoc non poſſit poſtea agere in alia curia, ſed habet experiri in eadem curia eiuſdem epiſcopi: quia vt dignum
f idem debet eſſe iudex[f] iudicij preparantis, ꝛ etiam iudicij preparati: vt hic. quod bene not. ꝛ nota quod hec lex concordat cum. l. incerti. infra de interdi. vbi dicitur quod ſi poſſeſſorium ꝛ petitorium ponantur ſimul, precedere debet poſſeſſorium, ꝛ petitorium ſequi: ꝛ ſubditur ibi quod iſta debent expediri competentibus actionibus, ꝛ quod ex effectu poſſeſſorij apparebit quis debet fungi partibus actoris, ꝛ quis rei
in petito

in petitorio.⁊ qui fu..getur parte actoris,probabit.⁊ qd interdicta ſeu
actiones loco ipſorū non proponuntur hodie cum antiqua ſolennitate
3 ſed ſimpliciter.⁊ hoc dicit lex incerti.¶ † Unde pro intellectu iſtius.l.⁊
illius opp.ſic:nam videtur ꝙ inter poſſeſſoriū ⁊ petitoriū nō ſit aliquis
ordo neceſſarius:qꝛ lege cauetur ꝙ pendente vno iudicio cumuletur al
terum:vt.ff.de acqui.poſſ.l.naturaliter.§.nihil comune.vbi dicitur qd
qui cepit rem vēdicare,non prohibetur poſtea agere vti poſſidetis.⁊.ff.
de vi ⁊ vi arma.l.cum fundum.§.ſi.vbi pendente rei vendi,poteſt inten
tari interdictū vnde vi:vt.ff.quorū leg.l.j.§.qui autē. vbi poſſeſſorium
⁊ petitoriū ſimul intentātur:hic autem dicitur.ꝙ eſt ordo ſtatutus a iu
re quare male:qꝛ non eſt reperire niſi triplex poſſeſſoriū.ſcilicet retinē-
de,adipiſcende,⁊ recuperande poſſeſſionis:vt inſti,de interdi,§.ſeques.
⁊ in quolibet iſtorum procedit cumulatio ergo litera falſa,¶ Sol. dixe
runt antiqui doc.ꝙ ordo.traditus in.l.noſtra intelligit in poſſeſſorio
retinende ⁊ petitorio:non autem in poſſeſſorio adipiſcende vel recupe-
rande poſſeſſionis:⁊ ſic cōcedunt oppoſitū in duobus poſſeſſoriis. Re-
ſtat quod habēt reſpōdere ſolummodo ad.§.nihil cōmune.qui.§.loqui
tur in poſſeſſorio retinende:⁊ tamen videntur ibi dicere ꝙ vtrūq; cōcur
rat.ſ.petitoriū cum poſſeſſorio.ſed iſti reſpōdēt ꝙ ille.§.debet, ita intel
ligi ꝙ iſta iudicia ſimul cōcurrāt reſpectu eiuſdē poſſeſſionis.ſed debet
intelligi ꝙ erat renūciatū inſtātie petitorij:⁊ ideo poſſeſſoriū qd poſtea
proponitur,nō intelligitur cumulari:ſed per ſe ſolū proponi. Preterea,lz
nō renūciaretur expreſſe inſtātie petitorij,videtur tacite renūciari tranſ
eundo ad poſſeſſorium retinende:nam in rei ven, agens dicit ſe non poſ
ſidere:ſed in vti poſſidetis,dicit ſe poſſidere:vnde per cōtrarium actum
4 renuntiat prime liti arg.ff.de mino.l.ſi filius. ¶ † Sed cōtra[a] hoc opp.
a extra de cauſa poſ.⁊ proprie.c.paſtoralis.vbi poteſt de petitorio tranſire
ad poſſeſſorium retinende,⁊ ad quodlibet poſſeſſorium:nec per hoc pe-
titorium tollitur,ſed ſuſpenditur,nec inducitur tacita renuntiatio litis
mote in petitorio. Reſpon.quod illud.c.paſtoralis,loquitur qn̄ agitur
pro iuribus incorporalibus,pro quibus poteſt agi poſſeſſorio:vt inſti.
de actio.§.eque.⁊ ideo nō eſt ibi aliqua repugnantia inter poſſeſſorium
⁊ petitorium:cum vtrūq; competat poſſidenti,id eſt quaſi poſſidēti:qꝛ
incorporalibus proprie poſſeſſio nō reperitur:vt.ff.de acquir. rer. do.l.
5 ſeruus,§.incorporales. ¶ † Sed adhuc opp.⁊ videtur ꝙ etiam petito-
rium ⁊ poſſeſſoriū retinende poſſint cumulari pro rebus corporalibus:
qd probo,primo ex rerū diuerſitate:nam petitoriū reſpicit rem,poſſeſſo
rium vero reſpicit poſſeſſionē rei:⁊ aliud eſt res:⁊ aliud poſſeſſio rei:vt
ff.vti poſ.l.ſi duo in ſi.⁊.ff.quod me.cauſa.l.ſi mulier. Secūdo ex diuer
ſitate cauſe:qꝛ cauſa iudicij realis eſt ius dominij,vel quaſi:cauſa poſſeſ
ſorij eſt poſſeſſio. Tertio ex diuerſitate effectus:qꝛ ſententia lata in vno,
non parit exceptionē rei iudicate in reliquo. Ex quibus differentijs.ſ.in
re,⁊ cauſa,⁊ in effectu,apparet quod petitorium ⁊ poſſeſſorium nihil ha-
bent commune:ergo admittitur cumulatio:nam in iſta ratione fundat ſe
ratio.§.nihil cōmune.ad hoc.ff.de excep.l.ſed ſi ante.in ratione ſui ⁊ ꝙ
no.per Dyn.in.c.nullus pluribus.de reg.iur.lib.vj. Sol.verū eſt qd iſte
rationes nō impediunt cumulationē:ſed alia ratio ſubeſt.ſ.ratio contra
rietatis nā vt dixi intentans petitorium,dicit reum poſſidere:ſed inten
tans poſſeſſoriū retinēde,dicit ſe actorē poſſidere,⁊ aduerſariū non poſ-
ſidere:vnde ratione iſtius cōtrarietatis repellitur a cumulando:⁊ opor-
tet quod iudicia diuidat:ſed ratione ordinis oportet quod prius propo-
nat poſſeſſorium quam petitorium:vt hic. ¶ Ratio ergo contrarietatis
obſtat cumulationi:ſed reiecta cumulatione,ratio ordinis facit vt poſ-
ſeſſorium preferatur:⁊ nō prepoſteretur ſm Ja.bu.in.d.l.incerti. Petr.
b dicit ꝙ ipſe nunquā potuit intelligere[b] quod iſte ſit ordo neceſſitatis.
bene enim verū eſt ꝙ lex conſuluit quod iſte ordo teneatur quo ad ordi-
nandas perſonas petitorij.⁊ rei,⁊ quo ad probationē:non tamen ꝙ hoc
conſilium ſit neceſſitatis,⁊ quod cōtra illum qui me turbat,aſſerendo ſe
poſſidere,ego non poſſum rei vendi.proponere ſm Pet.ſed tu dic quod
precedens opi.verior eſt:qꝛ ſi ego credo me poſſidere pleno iure,non ob-
ſtante quod alius me turbet:ego per calumniam proponerē rei vendica.
que preſupponit aduerſarium meū poſſidere vel detinere:vt.C.de alie. iu
di.l.j.⁊.ff.eo.l.officium.⁊ ideo prius terminādus eſt articulus iſte an poſ
ſideat necne:fateor tamen ꝙ ſi agerē petitorio reſpectu detentationis,⁊
poſſeſſorio retinende:eo quod ille detinendo turbat me in ciuili poſſeſ-
ſione,quod procederet cumulatio:quia diſtinctio poſſeſſionis ⁊ detenta
c tionis excludit cauſam cōtrarietatis[c]:vt no.ff.de acqui.poſſ.l.clam poſ
ſidere.§.qui ad nundinas.⁊ per Dy.in.l.j.§.interdictum.ff.vti poſ.⁊ in-
6 ſti.de actio.§.j.per eundem.Dyn. ¶ † Sed adhuc inſtatur:nam iudi-
cium fami.erciſcun.⁊ communi diuidundo.eſt iudicium petitorium:vt
not.in.d.l.incerti.tamen ſi poſſideo tecum aliquam rem pro indiuiſo ,⁊
me turbas:ego poſſum petere diuidi,⁊ ſuper turbatione tibi ſilentium
imponi.arg.ff.fami.erciſ.l.j. Sol.quoddam eſt petitorium,quod recipit
adminiculum cum poſſeſſione.⁊ illud poteſt concurrere cum poſſeſſorio
retinende:vt ibi. Quoddam eſt petitorium quod non poteſt exerceri a
poſſidente:⁊ tunc ratio contrarietatis impedit cumulationē:vt dixi.C.
Ex quibus omnibus ſic conclude: Aut loquitur in incorporalibus:⁊ p
cedit cumulatio,⁊ poteſt in iudicium omne ius deduci,⁊ petitorij ⁊ poſ
ſeſſorij.ratio eſt,qꝛ per quaſi poſſeſſionem agentis non excluditur peti-
torium in incorporalibus,vt extra de cauſa poſſeſ,c.paſtoralis.⁊.c.cum

eccleſia ſutrina. Aut loquitur in rebus corpora-
libus:⁊ tunc refert:aut eſt petitorium,quod reci
pit ex poſſeſſione fomentum:vt ſunt diuiſoria iu
dicia:⁊ tunc admittitur cumulatio:vt argumen.
in.l.j.famil.erciſcun. Aut eſt petitorium,quod ex
poſſeſſione agentis non recipit fomentum,ſed
impedimentum:⁊ tunc refert ex modo agendi:
d Nam aut agens ſimpliciter agit[d],⁊ ipſe ſibimet
obſtat,tanquā contrarius. Aut ſic diſtincte agit
quod non reſultat contrarietas:tunc procedit li
7 bellus:vt no.in.d.§.qui ad nundinas. ¶ † Sed
e cōtra[e] hoc inſtatur:⁊ videtur ꝙ in nullo poſſeſ-
ſorio admittatur cumulatio petitorij: nam licet
non obſtet cauſa contrarietatis obſtat tamen ra
tio duplicitatis:quia bis eadem poſſeſſio petitur
duobus remedijs:quod eſt inconueniens: vt. l.
quod in heredem.§.eligere.de tribu.vnde Joā.⁊
Azo ⁊ Jac.de are.⁊ multi alij dixerunt quod nū
quam procedit cumulatio:ſed veritas eſt in con-
trarium:vt.C.dixi. Non obſt.hoc argu.quia non
eſt verum ꝙ hic concurrat ratio duplicitatis,cū
iſta iudicia habent ſe vt excedētia ⁊ exceſſa:nam
reale iudicium eſt proprietatis declaratiuum,⁊
interdum conſtitutiuū:vt no.ff.de acquir.poſſ.l.
pomponius.§.ſi is.⁊ eſt perpetuum.non momen
taneum.⁊ in hoc excedit poſſeſſorium:ſed contra
exceditur a poſſeſſorio:qꝛ in petitorio debet pro-
bari dominium. In poſſeſſorio non eſt opus niſi
probare factum poſſeſſorium:qꝛ de facto,non de
iure diſputatur:vt.l.ij.§.j.ff.ſi ſer.vē.⁊ ideo lex cō
ſuluit quod quādo quis non confidit in proba-
tione[f] proprietatis,quod ipſe aſſumat viam agen
di poſſeſſorio iudicio:vt dici tex.in.d.c. paſtora-
lis.qꝛ ergo iſta iudicia habent ſe vt excedentia ⁊
exceſſa,⁊ nō eſt eadem vtilitas cōtrouerſie vnius
ſicut alterius: non eſt verum quod hic occurrat
duplicitas. Adde hic.ff.ſi fa.fur.fe.di.l.j.§.cū plu
f res.vbi dicitur quod ſecundum iudicium ſi ita ſe
habet ad primū ꝙ cōdemnatoria lata in primo,
⁊ exactione ſecuta tollatur ſecūdū ꝙ cumulatio
impeditur:ſed iſtud eſt verū.quādo iudicia ſunt
paria.ſecus ſi habent ſe vt excedentia ⁊ exceſſa.
8 ¶ † Or aduertatis ammodo ad vtiliſſimas.q.⁊
iuxta predicta quero.vbi non procedit cumula-
tio:ſed reus pariter procedi, nūquid teneat pro-
ceſſus: Jaco.butr.tenet i.l.incerti.quod ſic. Tu
dic quod vbi impeditur cumulatio ratione ordi-
nis prelationis, quod ſi nō opponatur exceptio,
procedunt iudicia,⁊ valent:vt ff.de euic.l.ſi man
cipium.§.ſi communi.⁊.j.communi diuidun.l.j.⁊
extra de or.cog.c.cum dilectus. Idem ſi cumula
tio non procedit ex eo ꝙ abſolutoria lata in pri-
mo parit exceptionem in ſecūdo:vt.ff.de excep.
l.generaliter.ſecundum ſecundā lec.gl. Si vero
non procedit cumulatio: quia iudicia electione
tolluntur:tunc aut in eodem libello ſimul propo
nuntur,⁊ procedit iudicium propter culpam non
opponentis.argu.in.l.j.§.quia autem.ff. quorū
leg.ſi autem ſucceſſiue proponātur,procedit pri-
mum iudicium,⁊ non ſecundum:quia eſt funda-
tum ſuper actione iam ſublata per electionē:vt
in.l.vlt.j.de codicil.vnde etiam nemine opponē-
te,iudex non audiet eum qui actionē non habet:
vt no.C.de trāſact.l. vbi pactū .quandoq; impe-
ditur cumulatio ratione contrarietatis:tunc aut
contrarietas apparet ex eodem libello,⁊ non pro
cedit libellus:vt in.l.j.j.ſi ſeruus extero. Ipſe em̄
ſe excludit:vt in.l.ij.§.ſed ſi alius.ff.quādo appel.
ſit.⁊.j.de libe.cauſa.l.cum precum. Si vero con
trarietas non apparet ex eodem proceſſu:ſed ex
ſucceſſiuis proceſſibus,ſi quidem tolluntur ele-
ctione, primus proceſſus derogat poſteriori:ſi
autem non tolluntur electione ex ſecundo, indu
citur tacita renuntiatio in primo:vt not. in. §.
nihil commune.⁊ argumen.in dicta.l.ſi filiuſfa-
mil.de mino.ſecundū Barto.qui ita not.in di-
cto.§.nihil commune.adde quod vbicunque
exceptio contrarietatis apparet intrinſecus ex
forma libelli.non eſt neceſſe quod opponatur:
vt not.ff.de verb.obl.l.eū qui ita.§.qui ita.qꝛ li

tum iuramentū ſu
rant:qꝛ cū abſolu-
tio iudicis a iura-
mento ſit ⁊ eſſe de
beat ſup iuramēto
quod habeat vigo-
rē,vbi nō ſubeſt iu
ramentū,non cadit
abſolutio:⁊ ſi fieret
eſſet potiꝰ facti ꝙ̄
iuris vnde non per
petuaret,nec exten
deret iuriſdictionē:
vt in ſi.no.in.l.ſi pa
ter.j.de ſta.defun.
⁊ in.c.cum plures.
de offi.delega.in.
vj.Not.ꝙ dr idem
eſſe iudex iudicij ꝓ
parāti.vide qd pul
chre dicit Joā.cal.
in cōſi.de fo.cōpet.
⁊ dixi in conſilio
apud ſabaudiam.
Andr.Barba.

a ¶ Sed cōtra.Ui
de Bart.in.d.§.ni
hil cōmune.in pri-
ma combinatione:
⁊ vide in ſeq.col.
b ¶ Intelligere. Ui
de Bar.in.d.§.ni-
hil.commune.
c ¶ Contrarietatis.
vide glo.⁊ Bar.in
d.§.nihil commu-
ne.in.v.lec.
d ¶ Simpliciter a-
git.vide Bar.in.d.
§.nihil cōe.in ver.
quero pro declara-
tione.⁊ ibi Joā.de
imo.
e ¶ Sed cōtra.Ui-
de Bar.in.l.natu-
raliter.§.nihil com
mune,in.v.lect.
f ¶ Judiciū. Idem
tenet Ang.in.d.§.
nihil commune.⁊
ibi dixi poſt Bart,
⁊ Bal.in.l.edita.in
ver.quartum ge-
nus.C.e edi.

a ¶ Duo aſſerunt. Idem dicit Bald. in .l. ſi quis. ſ. quo app. non recip.
b ¶ Ne partes veniant ⁊c. Not. ne partes veniant ad arma, vide Bald. in .l. nullus. C. de ſuz. tri. ⁊ fide catho. ⁊ que not. ad Barto. in .l. ſi duo. ff. vti poſſi. And. Barb.
c ¶ Sequeſtratio. Vide Bart. in .l. ab executione. in fi. ſ. quorũ appe. non re. ⁊ que dixit poſt Bar. in .l. ſi vſufr. §. ſed ſi inter. ff. de vſufru.
d ¶ Iac. but. Addẽ Bart. in .l. in vlti. col. ſ. vti poſſ. ⁊ in .l. ſi de eo. §. j. ff. de acqui. poſ.
e ¶ Incidẽtis. Idẽ no. in fi. in .c. conquerente. extra de reſtit. ſpo. licet ibi Cõpoſt. ⁊ Io. and. teneãt contrariũ, prout hic Bar. q2 non petitum ideo nõ põt in ſentẽtia poni q̃ oꝫ eſſe conformis libello.
f ¶ Turbare. Adde ꝙ interdicto recuperande poſſeſſiõis eoipſo ꝙ ſubdit⁹ eſt, ⁊ poſſedit de negando ꝓbat turbatio ꝑ Inno. in .c. querelã. extra de elec. ⁊ in .c. ſuborta extra de re iudi. ⁊ ibi Abb. in .j. collum.
g ¶ Bar. videtur dicere. Vide Bar. in .l. j. §. hui⁹. ⁊ ibi dixj. poſt Bar. ff. vti poſ. ⁊ ꝑ Inn. in .c. ſuborta. extra de in integ. reſti. ⁊ quod no. in Spe. de act. ⁊ pet. §. ſuperactionib⁹. verſ. ſed adde ⁊ Io. de imo. in .d. l. ſi pri⁹. ⁊ Bald. in .l. nõ ab re. ſ. vñ vi. et qui facit contra prohibitionẽ etiã verbalẽ, dr vim facere .l. j. §. qd ſi vi. ff. qd vi aut clã. et qd no. Bar. in .d. l. j. §. huius.

bellus eſt intollerabilis, q̃ꝗd no. gl. ff. de pact.
9 l. ſi vnus. §. pact⁹. in gl. in opponẽdo. ¶ † Sz h̃
a quero, duo aſſerunt ſe poſſidere, ⁊ neuter vult agere: ſed vterq; vult poſſeſſorio incumbere: mõ iſta res venit ad aures iudicis ꝑ ſimplicem querelam, non ꝑ libellũ: q2 q̃libet pars iplorat offm̃ iudicis, petens mandari aduerſario, ne accedat ad poſſeſſionem: vt in .l. vlti. ff. de offi. ꝓcon. ceſa rñdet Iac. de aret. ꝙ iudex ſummatim inquiret de poſſeſſione. ⁊ conſtito ſibi ꝑ ſummariaꝫ cognitionem, ⁊ ſine libello, quis poſſideat, mãdabit alteri parti ꝙ non accedat ad poſſeſſionem. ⁊ idem
b tꝫ Iaco but. in .d. l. incerti. ne partes veniãt[b] ad arma ⁊ rixas: vt .l. ſi vſufructus. §. ſed ſi inter duos. ff. de vſufru. Idẽ tꝫ And. de pi. ⁊ dr quod ita practicãt aduocati per .l. liberis. §. ſi quis ex ſeruitute, ff. de lib. cauſa Idẽ tꝫ Inn, extra de ꝓba. c. in ꝓſentia. ⁊ hoc eſt multũ not. Si autem iudici poſſit liquere quis poſſideret, deberet, interim ſe
c queſtrari, ⁊ fieri ſequeſtratio[c] poſſeſſionis, vel fructuũ, ne partes venirẽt ad arma, ſecundũ Inno.
10 ¶ † Sz iuxta ꝓdicta q̃ro, pone ꝙ ꝓponitur interdictũ retinende poſſeſſionis. mõ vtraq; pars ꝓbat de poſſeſſione. q̃ro q̃n petitorium ordinabit: nam cũ videatur in pari cã, nõ videt ꝙ iudex poſſit alteri imponere onus probande proprietatis. Reſpon. ſi vnus probat per plures teſtes, vel ſi non per plures, per digniores, vel ſi non per digniores probat de antiquiori poſſeſſione, iſte debet vincere: quia potior eſt in probatione: vt. ff. de teſti. l. ob carmen. §. ſi teſtes. ⁊ extra de proba. c. lꝫ. cãn. vñ ſi vnus probat de poſſeſſione anni, alter de poſſeſſione ſemeſtri, ⁊ teſtes dicũt qd eum colere, viderunt ⁊ arare: tñ preſumit illud poti⁹ quoddam agere q̃ poſſidere, ⁊ clandeſtina poti⁹ ꝓſumit eius poſſeſſio q̃ iuſta, cum non potuerit poſſeſſionẽ querere, niſi clã, vel niſi deiecerit eum qui primo poſſidebat: vt .l. ſi finita. §. vbi aũt. de dã. infec. q ergo meli⁹ de poſſeſſione probat altero de ſupraſcriptis modis, obtinet de interdicto retinẽde: non attento quis de dominio incidẽter probauerit in hoc poſſeſſorio quia hoc caſu dominij probatio nil operatur: ſed ſi vterque probat pariter de poſſeſſione: vt quia teſtes ſunt pares in numero, ⁊ in dignitate, ⁊ non de antiquori poſſeſſione probat vnus quam alter: tunc prodeſt dominij probatio: quia iuſtificatur poſſeſſio, et poſſeſſio iuſtificata magis debet preualere: q2 ſemper vincit ille qui habet iura potiora ⁊ duplicia: vt le. finali de edicto diui adriani tollendo et
d ideo dicit Iacobus but.[d] in .d. l. incerti. quod

vbi cõtenditur de poſſeſſione, admittitur articulus proprietatis, ſi prodeſſe poteſt articulanti: quia dicitur eſſe pertinens: nam iudex debet admittere omnes probationes. ſiue faciant plenam probationem, ſiue ſemiplenam, ſiue indiciũ faciant, ſiue aliquod adminiculum: vt .ſ. eo. l. indi
11 cia. ſunt verba Iac. but. in .d. l. incerti. que ſunt notabilia. ¶ † Sz hic q̃
e ro: nunquid ratione iſtius incidentis[e] probationis dominij poſſit res adiudicari probanti? dicit Inn. quod forte ſic. extra de proba. c. licet cauſam. in gl. que incipit, vbi interdictum. quod nõ credo verum: quia probationes facte in poſſeſſorio non excludũt petitorium: vt .ſ. ſi de momen.
12 poſ. l. j. ⁊ .C. qui leg. perſo. l. fin. ¶ † Deinde quero: ego ago contra te vti
f poſ. nunquid eoipſo quod tu in iudicio contradicis, videaris turbare[f],
g ita ꝙ nõ ſit opus mihi aliter probare de turbatione tua? Bar.[g] videtur dicere quod ſic. de no. ope. nun. l. ſi prius. hoc credo verum, ſi cõtradicat, eo quod ſe aſſerat poſſidere: quia hoc ipſo confitetur ſe turbare: q2 turbatio procedit ex actibus que fiunt in ipſa re, qui probantur per confeſſionem. facit ad hoc. ff. de vi ⁊ vi arma. l. vim facit. ſi autẽ ſimpliciter negat intentionem actoris, ex hoc nõ infertur vis turbatiua: quia negatio rei non preſtat propterea inpedimentum poſſeſſioni, nec per hoc minus dicitur poſſeſſio pacifica vel vacua. arg. ff. pro empto. l. alienam. Itẽ que
h ro[h]: nunquid ille qui agit poſſeſſorio retinende, debet exprimere in libello modos probationis. dicit Inno. quod ſic: vt ipſe not. in .d. c. licet cauſam. in glo. que incipit, honorem iuriſd. ⁊ diſtrictũ. Tu dic quod ꝓcedit libellus etiam per circunſtantias non declaratas: vt. ff. de penis. l. ſi preſes. niſi reus petit declarari modos turbationis: vt poſſit deliberare an velit cedere, vel contendere. ⁊ ita intelligo Innoc. ⁊ adde quod verba libelli ſunt large interpretanda: vt not. idem Innocen. in dicto. c. licet cauſam. in gloſ. fin. Item adde quod dummodo tollerabilis ſit petitio, ſemper eſt admittenda: vt not. Innoc. extra de iudi. c. examinata. in gloſ. fin.
13 in fin. ¶ † Quero, ago .C. te rei vendicatiõe: tu me reconuenis poſſeſſo
i rio pro eadem re. Quero, an iſta iudicia debent ſimul tractari, an vero poſſeſſorium preferatur, an vero preferatur petitorium? ⁊ videtur eſſe conſiderandum, an tale ſit petitorium quod abſorbeat poſſeſſorium: ⁊ tunc ſit procedendum tantum in petitorio, tanquam in maiori ⁊ preiudiciali. argumen. ff. de iudic. l. per minorem. Aut econtra eſt tale poſſeſſorium quod abſorbet petitorium, vt poſſeſſorium recuperande non intentatum ſimpliciter: ſed ſecundum .l. ſi quis in tantam. ſ. vnde vi. ⁊ tunc ipſum tanquã preiudiciale eſt preferendum petitorio. Cum igitur ſemper ſit alterum duorum, vel quod petitorium abſorbet poſſeſſorium, vel econtra, nunquaꝫ videtur ꝙ ſimul agatur vtroq; iudicio: ſi vna pars intentat vnum iudicium, altera alteruꝫ: q2 ſemper de preiudiciali eſt prius cognoſcendum. dicit Odof. ꝙ quando petitorium abſorbet poſſeſſoriũ tunc impeditur poſſeſſorium quando in petitorio offeruntur parate probationes: alias non differtur poſſeſſorium ratione petitorij: vt .l. ij. de edicto diui adri. toll. ¶ Tu dic quod ibi petitorium opponebatur excipiendo, ⁊ poſſeſſorium erat ſummarium: ⁊ ideo non differtur, quando queſtio proprietatis requirit longiorem indaginẽ: ſed non loquimur in poſſeſſorio, in quo ordinarie proceditur, ⁊ diffinitiua ſperatur: vt dixi .ſ. de iudi. l. properandũ. ⁊ ideo dico quod licet probationes[k] non ſint ita in promptu, non eſt vis: quia ſemper ex ordine queſtio preiudicialis debet preferri. ff. de peti. here. l. ſi quis libertatẽ. gl. tamen que eſt in .l. incerti. de interdi. ſemper dicit poſſeſſorium preferendum, quaſi in hoc poſſeſſio ſit priuilegiata a iure: vt. ff. de iudi. l. ſi de vi. tamen quod dixi verius eſt. fa
14 cit extra de cauſ. poſ. ⁊ proprie. c. cum dilectus. ¶ † Quid de hac q̃o[l].
l Ago interdicto recuperãde, excipis de dominio: nunquid eſt neceſſe ꝙ replicem. de .l. ſi quis in tantaꝫ. vel de .l. ſi quis ad ſe fundum. que dicit ꝙ ſpoliatus ante omnia eſt reſtituendus? Iac. butr. in .l. incerti. videtur dicere ꝙ ſic: nam ſicut exceptio impedit proceſſum in actione: ita quedam replicatio impedit proceſſum ⁊ exceptionẽ: vt .l. quoniã Alexandrum. C. de adul. ſic eſt hic: nam replicatio quod ante omnia eſt reſtituendus ſpoliatus, facit ſimiliter exceptionem dominij ceſſare: vt in ea exceptio non procedat: ſed ſi hec replicatio non opponatur, ⁊ excipiens ſit admiſſus ad probationẽ dominij, videtur pronuntiandũ pro excipiente ſm Iac. bu. ad hoc extra de reſtit. ſpol. c. j. adde qd no. Inno. extra de ſi. preſby. c.
m conſtitutus. ¶ Ego credo ꝙ non ſit neceſſe replicare[m], quod ſpoliatus ſit ante omnia reſtituendus: nam hec eſt poti⁹ eit allegatio iuris ⁊ de iure, quam replicatio, ⁊ eſt propria natura ipſius actionis proponende ſeu interdicti recuperande: ⁊ ideo licet non replicetur: exceptio dominij non procedit: vt not. in dicta. l. ſi de vj. ff. de iudicijs. ⁊ per Dinum in capitu. qui ad agendum. de regulis iuris, lib. vj. Non obſt. c. j. quia illud contingit ibi propter culpam actoris, qui admiſit reum probantem de proprietate. argumen. ff. iudi. ſol. l. iij. §. in hac. vnde dicit ibi Innocen. quod illud contingit ibi propter voluntatem partium, que in hoc conuenerunt. Item non obſt. quod dicit Innocen. in capitu. conſtitutus. quia ibi loquitur in ſpiritualibus, in quibus non eſt fienda reſtitutio, ſi notorium eſt de iniuſtitia agẽtis: ⁊ eſt ibi ſpeciale, propter periculum anime. Querit hic Cyn. quando ⁊ quotmodis dicatur vnus ⁊ idem libellus, ⁊ dicit quod tribus modis. ſed tu dic quod circa eandem actionẽ dicitur vnus libellus a concluſione: nam vnitas concluſionis eſt illa que facit vnitatem petitionis: ſed in diuerſis actionibus: tunc dicitur vnus libellus quando concluſio eſt communis vtrique actioni: vt. ff. familie erciſcun.
l. hered

h ¶ Item q̃ro. Adde Bart. in .l. j. §. interdictũ, ff. vti poſ. ⁊ Bald. in .l. ab Anaſtaſio in fi. ſ. mãd. ⁊ in diſpu. inci. accuſat⁹ de vi turbatiua. in vlti. char. ⁊ in .l. edita. verſic. circa tertiũ. C. de eden. facit qd no. Ioã. andr. ⁊ docto. in .c. ſignificaſti. de libel. obla. dum dicunt ꝙ modus debet exprimi in libello, allegãt .c. de muliere. extra de ſpon. ⁊ facit qd not. Cyn. in .l. ſi non conuicij. ꝑ. xj. q. j. de iniur. ⁊ in .l. age. ⁊ qd ibi not. Baldus. C. de tranſac. ⁊ vide Bar. ⁊ Bal. in .l. minor autem magiſtratus. in princip. ff. de mino. ⁊ Bar. in conſi. incip. Mattheolus de aſſiſio.
i ¶ Rei vendi. Vide Bar. in .l. naturaliter. §. nihil commune. in iiij. cõbi. ff. de acqui. poſſ. vbi melius loquitur.
k ¶ Probatio. C. Bal. tꝫ Spe. ⁊ Io. an. iti. de pe. ⁊ poſ. §. ſciendũ. ver. ſꝫ pone. ⁊ doc. in .c. ex ꝯqueſtiõe. ꝑ illũ tex. extra de reſti. ſpo. ⁊ gl. pe. in cle. j. extra de cau. poſ. ⁊ ꝑ illũ tex. ⁊ Bart. in .d. §. nihil cõe. in iiij. combi.
l ¶ Quid de hac vide q̃ dixi in ꝯſi. dñi. ꝓ honorerij de ſala vide Bald. in .l. data opera. C. q accu. nõ poſ. doc. c. j. de reſtit. ſpol. ⁊ text. in .c. ſignificauerunt. de teſti. ⁊ tex. in .c. audita. de reſti. ſpo. And. Barba.
m ¶ Replicare. Vide Bar. in .d. §. nihil commune. in iiij. combinatione. ⁊ in .l. ſi quis ad ſe fundum. ſ. ad .l. iul. de vi. Ex quibus patet ꝙ melius dicebat Iac. but. quam Bal. ⁊ vide Ang. in .d. §. nihil cõmune. qui dicit ꝙ quando opponit de dominio niſi agens replicet ego ſum ſpoliatus, ⁊ debeo ante omnia reſtitui, ſibi imputet: q2 cuꝫ ſit allegatio dilatoria, oꝫ ante omnia opponi, per tex. in .c. j. ⁊ .ij. extra de reſtitutio. ſpoliato

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

15 l.heredes.§.de plurib⁹.⁊ de act.emp.l.non eſt nouum. ¶ † Et hoc fa
citad.q.dicit ſtatutum ꝙ non probans accuſationem, puniatur in.cen
a tum.modo quidã in eodẽ libello[a] accuſauit ꝑ iures[b], ⁊ nõ ꝓbauit de ali
b quo:queritur an debeat puniri in pluribus penis, an in vna. ⁊ ſi ſuma
tur accuſatio pro libello: eſt tñ vna pena.ad hoc facit.l.edita.§.de edẽ.
vbi actio ponitur pro libello.ſi aũt ſumatur pro iure accuſandi: tũc ſunt
plures accuſationes: vt.l.j.§.j.ſi reus vel accu.mor.fue. Dyn.diſputauit
hanc q̃ſ.nõ dixit quod erat vna pena, que habebat locũ ex vniuerſo, ⁊
ex aliquo, id eſt ſiue nil ꝓbetur, ſiue probetur contra vnum, ⁊ non con
tra aliũ.⁊ hoc ex natura indefinite, que poteſt verificari in vniuerſali, ⁊
in particulari, ſecundum Dy.quod verum credo.

1 Mater non habet ius vendẽdi rem filij.
2 Ratio huius legis ponitur.
3 Quid ſi pater vendidit tanquam legitimus adminiſtrator.4.
5 Pater vendidit rem filij, poſtea eũ inſtituit in legitima: nunqd filius po
terit rem a patre venditam vendicare.nu.6.
7 Ex venditione facta ſcienti rem alienam non oritur obligatio euictio
nis.8.9.
10 Pater vendidit rem filij, que valet centum: filium inſtituit in dimidia
que valet.xxv.⁊c.
11 Inuentarium an proſit filio heredi, ſi ſtatutum diſponit expreſſe quod
filius heres non poſſit venire contra factum patris.

¶ Lex decimaquarta.

Cum a matre. Filius venit cõtra factũ mr̃s
niſi quatenus ſit eius heres. h.
d.vel ſic cõtra factũ defuncti nõ venit heres, etiã ſi iure ſuo,
nõ hereditario venit.h.d.Jac.but.vel ſic. Pro ea parte qua
q̃s ſuccedit defuncto, pro ea eius repreſentat perſonã: ⁊ eaten⁹ cõtra fa
1 ctũ eius venire nõ põt.h.d.Bar. ¶ † No.ꝙ mater nõ hꝫ ius vẽdẽdi rez
filij.cõcor.§.eo.l.mr̃.⁊.ff.de ſolu.l.filie. ¶ Scdo no.ꝙ ſi dñs ſuccedit nõ
dño qui rem vẽdiderat, ꝙ cõtractus ꝯfirmat ꝓ hereditaria parte, ſaltẽ
quo ad exceptionẽ preſtandã. ¶ Itẽ no.id qḋ dixi in ſummario Jacob.
bu.adde tñ ꝙ preter ſeu circa factũ defuncti heres bene põt venire iure
ꝓprio: vñ mala fides authoris non nocet heredi ꝓpriũ titulũ habẽti vt
2 ff.de diuer.⁊ tẽp.pſcrip.l.an vitiũ.§.ex facto. ¶ † Quero primo, que eſt
ratio ꝙ filius qui matri ſuccedit, nõ põt rẽ propriã a matre vẽditã ⁊ tra
ditã vendicare? Rñdent quidã ꝙ ratio eſt: q̃ quẽ de euictiõe tꝫ actio, eũ
dẽ agentẽ repellit exceptio: vt.ff.de euic.l.vendicantẽ.ſed heres vẽditri
cis tenet de euictione: ergo nõ põt euincere. Iſta ratio quantũ ad.l.no
ſtrã reprobat ꝑ gl.q̃ hic emptor ſciebat ꝙ mr̃ vẽdebat rem alienã: ſed le
ge cauetur ꝙ ſciẽtia emptoris impedit eũ agere de euictiõe: vt.j.de eui.
l.ſi fundũ ſciẽs.ergo hec rõ nõ procedit.vera ergo ratio hec eſt: q̃ heres
reputaꝰ vna ⁊ eadẽ perſona cũ defuncto: vt in aut.de iureiur.a mor.pre
ſtito.§.j.⁊ niſi eſſet iſta fictio, nũꝙ iura authoris directa maxime perſo
nalia tranſirẽt in heredẽ: ſicut igit mater (ſi viueret) nõ poſſet venire cõ
tra ſuũ cõtractũ: ita nec heres eius: vt.ff.de re.iur.l.ex qua pſona.⁊.j.de
3 bon.auh.iu.poſ.l.ſi vxor.⁊.§.de neg.geſt.l.ſi ab eo.cum ſimi. ¶ † Scdo
querit: lex nr̃a loquit in matre: quero, quid q̃ñ vẽdidit pr̃ tanꝙ legitim⁹
adminiſtrator rẽ filij: certũ eſt ꝙ iſta alienatio nõ vꝫ: q̃ pater eſt lt̃imus
adminiſtrator ad ꝯſeruandũ, nõ ad alienãdũ: vt.j.de bo.ma.l.j.⁊ in aut.
de nup.§.q̃ñ infirmus. Nũquid ergo filius heres patris poterit ꝯueni
re? quidã dicũt ꝙ ſic: nã cum reputet eadẽ perſona, ⁊ ipſemet pr̃ (ſi viue
ret) poſſet ꝯuenire: vt.§.de ſa.ſan.ecc.l.iubemus.§.econom⁹.ergo ⁊ ipſe
filius põt cõtrauenire. Preterea, illud eſt factũ cõtra legẽ: ergo nunquã
cõualeſcit: vt.j.de agri.⁊ ceſi.l.queãdmodũ.lib.xj. Preterea hoc ꝯtigit
ſibi, q̃ḋ plus permittit heredi ꝙ̃ defuncto: vt.j.de euic.l.ſi. Preterea hoc
eſt expreſſum in patrono, qui licet ſit heres liberti: tñ venit cõtra ꝯtrac tum
liberti celebratũ ſuper iure patroni: vt.ff.ſi qd in frau.pa.l.ij.§.patronũ
4 ⁊.§.ſi inteſtatus.⁊.j.ſi quid in frau.pa.l.ij. ¶ † In contrariũ videt: q̃ ex
ꝯtractu patris deſcẽdit obligatio eius in heredem.ſi ergo filius obligat ex
cõtractu paterno: ergo nõ põt ꝯtrauenire: q̃ deſcẽdit in eũ obligatio.ꝓ
batur hoc in.l.ſi cũ dotẽ.§.tranſgrediamur.ff.ſol.mat.⁊.§.ſi mi.ſe ab her.
abſti.l.j.§ vul.ſubſti.l.ſi filius qui patri.⁊ de acquir.her.l.neceſſarijs.cũ
ſi.⁊ iſtã partẽ tenet gl.ord. ¶ Modo rñdẽdũ eſt ad ꝯtraria. ⁊ primo dũ
c tu dicis ꝙ pr̃ poſſet ꝯuenire, cõcedo: vt legitimus adminiſtrator[c]: ⁊ ſic ſub
rõne officij.⁊ iſtud officiũ nõ trãſit ad heredẽ: ⁊ ideo iſta via agendi non
trãſit ad heredẽ.ad hoc.ff.de cu.fur.l.cuius bonis.⁊.j.ſi quis ign.rẽ mi
no.eſſe ſine decre.cõp.l.j.ibi dũ dicit, cuꝫ officiũ morte finiat.⁊ ita rñdet
hic gl. Itẽ non ob.ſi dicatur ꝙ iſte cõtractus ſit initus cõtra legẽ: ibi dũ
dicit cũ patri ſit hoc interdictũ.nã rñ.ꝙ pr̃i eſt interdictũ alienare in ꝓ
iudiciũ filij: ipſe tñ pater bene obligatur ex ſuo cõtractu.⁊ iſta obligatio
deſcẽdit in heredẽ patris, vnde nõ excluditur filius: q̃ filius, ſed q̃ hr̃s.
ar.j.de predi.mi.⁊.l.⁊ ſi iis. Sed nõ eſt ita in.l.quemadmodũ.nã ibi erat
prohibitũ cõmerciũ: ⁊ ideo nemo obligat: vt.ff.de lega.j.l.ſi quis inquit
lindo.§.ſi. Itẽ nõ ob.ꝙ plerũꝙ plus permittitur heredi ꝙ̃ defuncto: vt
j.de euic.l.ſi.q̃ illud eſt ex eo ꝙ nõ eſt eadeꝫ ratio in herede, que in defun
cto eſt, vel ibi eſt ſpeciale in hr̃de ſideiuſſoris, vt ibi not. Itẽ nõ ob.argu.

de patrono: quia aliud in patrono: aliud in filio.
naꝫ libertus non poteſt ita alienare, ſicut põt pa
ter: vt not.§.de inoffi.dona.l.j.⁊ ita reſpondet gl.
⁊ male in hoc: q̃ iſta differentia procedit in re
bus alienatis: ſed nos loquimur hic in re tertij.
in qua neutri competit ius alienandi. ¶ Dic er
go ꝙ in.l.contraria eſt ideo: quia ex contractu
defuncti non deſcendit illa obligatio in patro
nuꝫ, licet ſit heres: ⁊ ideo cõtractus defuncti me
d rito nõ officit heredi[d]: vt no.l.l.queſitũ.§.ſi.ff.de
preca.vbi gl.dat ſingulariter hãc theoricã, ⁊ not.
5 bene. ¶ † Tertio quero: pone ꝙ pater vẽdidit rẽ
filij, ⁊ poſtea ipſum facit heredẽ in legitima: nun
quid filius heres in legitima propriã rem a patre
venditã poteſt vendicare? ¶ Gl.reſpõdet diſtin
guendo: aut filius eſt inſtitutus in re certa pro
ſua legitima, aut eſt inſtitutus in quota.ſi quidẽ
eſt inſtitutus in re certa: nõ tenetur ex contractu
paterno: ⁊ ideo poteſt cõtrauenire: q̃ es alienum
nõ ſequitur fundũ: vt.ff.de here.inſti.l.quoties.⁊
ar.ad treb.l.j.§.ſi heres.⁊ idẽ no.gl.in ſimili.ff.de
trãſac.l.cõtrouerſia. Aut eſt inſtitutus in quota:
⁊ tũc pro quota parte eſt heres, pro eadẽ ſibi ven
dicanti obſtet exceptio doli: vt hic.ratio eſt: quia
quota, i⁹ vniuerſale ſignificat: vt not.j.fa.erciſ.l.
quoties. Aduerte, vt nõ erres.tu debes ſubdiſtin
guere: q̃ aut eſt relicta ſibi quota hereditatis: ⁊
tũc gl.dicit verũ: q̃ proportionaliter deſcẽdit in
ipſuꝫ obligatio defuncti: vt.l.j.j.ſicer.peta.cũ ſi.
aut eſt inſtitutus in quota bonorũ, id eſt quia di
xit pater: inſtituo te in tertia parte debita tibi iu
re nature: tunc filio vẽdicanti non ob.exceptio.ra a
tio eſt: quia non deſcẽdit vt in filium obligatio ex
cõtractu paterno: q̃ legitima dicitur deducto re
alieno, vt.l.papinianus.§.quarta.ff.de inoffi.te
ſtamen. Es ergo alienum non obligat filium he
redem exiſtentẽ in ſola legitima: quod eſt no.ere
go filius cui eſt relicta ſola legitima, nõ habet cõ b
ficere inuentarium: quia es alienuꝫ non ſequitur
legitimum.pro tanto verum dicunt gl. quod nõ
confeciſſe inuentariuꝫ nõ nocet filio in legitima:
vt nota.in aut.de here.⁊ fal.§.ſancim⁹.ad fin.§.
6 ¶ † Quarto queritur.ex quo filius repellitur ꝓ
hereditaria parte: quid ſi eo ſic repulſo nõ videa
tur habere de bonis patris debitum bonorum
ſubſidium: vt quia fundus filij valebat quinqua
ginta, patrimonium patris valebat trecenta, ⁊ fi
lius fuit inſtitut⁹ in tertia parte hereditatis: nã
ſi repellitur a petitione ſui predij facta compẽſa
tione exiſtimationis: non reperit ſe in effectu ha c
bere niſi quinquaginta: cum tamen legitima ſua
ere alieno deducto, ſit tertia pars ducentorum
quinquaginta.nam alia quinquaginta corrodũ
tur per es alienum contractum ex venditiõe pre
dicta.qd erit in hoc caſu? gl.hic dicit quod aget
cõtra coheredes, quod ſuppleãt debitum bono
rum ſubſidium: vt ſupra de inoffi.teſta.l.ſcimus.
in princip.tanto enim minus videtur habere de d
bonis patris, quantum eſt illud quod per exce
ptionem ſibi opp.de bonis proprijs non potuit
vendicare.⁊ ita tenet hic glo.quod repellatur ab
emptore per exceptionem: ſed ſuppleatur ſibi le
gitima per coheredem de bonis paternis.ſed ali
bi gloſ.no.dicit quod ſi per inſtitutionem pater
nam filius non habet vltra debitum bonorum
ſubſidium, quod ipſe non repellatur a re propria
vendicanda, ſub quacunque forma verborum ſit
inſtitutus.ita not.gloſſ.j.de iure delibe.l.fina.§.
in computatione.⁊ ratio eſt hic: quia legitimus
debet habere legitimam ſine onere: ſed ſi repelle
retur per exceptionem, iſtud eſt grauamen, quod
filius ſentiret in re propria ex facto paterno: qḋ
eſt impoſſibile.que igitur iſtarum gloſſ.eſt vera?
Pet.tenet gloſſ.huius legis.⁊ ideꝫ tenet Jaco.
but.⁊ Cyn.hic. Non obſt.quod tu dicis ꝙ fili⁹
debet habere legitimam ſine onere, quod verum
eſt ſine onere legatorũ ⁊ fideicommiſſorũ: ſed nõ
ſine onere eris alieni: q̃ es alienum potentius eſt
quam legitima: vt in.§.quarta.⁊ adde quod not.
in.l.ſi cuius dotẽ.§.ſi pater.ff.ſo.mat.per Jac.de

a ¶ Modo quidam ⁊c. Vide no.in.l.ſci re debemus.de v.obl. Bar.in.l.libellorũ.§.ſꝫ ⁊ ſi aliud.ff.de accuſ.
b ¶ Plures. Vide Bal.in.l.cũ rationibus.ver.opp.dicitur hic ⁊c.j.qui acc.nõ poſ.⁊ Bal.in.l.edita.§.de edẽ.in ver.iiij.⁊ qḋ no.Bar.in.l.libellorũ §.ſed ⁊ ſi.ff.de accuſa.⁊ in.l.ſi cum exhibuiſſent.in ſi.ff.de publicanis.
c ¶ Adminiſtrator. An hoc ſit verũ ꝙ pater vt legitimus adminiſtrator poſſit conuenire, vide per Bar.in.l.ſin.§.in computatiõe.j.de iure deliber.
d ¶ Heredi. Adde gloſ.⁊ doct.in.l.lucius.ff.ſol.mat.

a ¶ Uendens rem alienā ſcienti, tāē abeſt, vt de euictione teneat, vt ne ad pretiū quidem, ſed ſm q̄ intereſſe ob rem non defenſā: vt per Bar. in. l. vēditores. in. j. q. ff. de ver. obli. Et adde elegan. ex dicta ab Alex. in cōſi. lv. j. parte. ⁊ qd ē par. cōſi. xc. Corn. cōſi. lxxxiij. in quarta par. ⁊ Franciſ. in. l. q vniuerſas. §. poſſeſſionem. ff. de ac qui. poſſ. P. D.

7 are. ¶ † Sed cōtra iſta ſic opponitur, ex vēditio-
a ne facta ſcienti rem alienā non oritur obligatio[a] euictiōis. Ex quo ergo res erat tradeta: ⁊ ſic ceſſabat obligatio primitiua ad tradendū, ⁊ ꝓpter ſcientiam nō ſupererat obligatio euictiōis: ergo nullum eſt hic es alienū: vt eſt aliqua obligatio que poſſet deſcēdere in filiū. ſi ergo eſt ita quod nō eſt es alienū: ergo falſū eſt dicere quod ideo repellatur: q: es alienū potērius eſt q̄ legitima. Sol. es alienū hic cōſideratur reſpectu exceptionis que deſcēdit ex cōtractu paterno, ⁊ ex primitiua obligatione patris. nō ſolum enim dicitur es alienum qd eſt in petitione: ſed etiam quod eſt in exceptione, vel cōpenſatione: nā ſemper hoc prefertur legitime: qd eſt not. nam teneri dicet qui exceptione repellitur, ⁊ obligari dicitur ad nō petendū. ff. ſol. mat. l. meuia. §. fundū. ⁊ ibi per Ia. de are. Expeditis tex. ⁊ gl. ſimul cōiunctis videt concludi cōtra Bar. in eo quod ipſe no. ff. de vſucap. l. cū vir prediū. vbi ipſe querit, an dn̄s ſuccedēt vēditori, an ꝯfirmetur vēditio quantū ad excludendū ius dominij, vel quantū ad exceptionē preſtandā, ⁊ dicit ipſe qd quantū ad ius agendi non cōfirmatur: vt. l. rem alienā. ff. de pigno. act. ſed quantū ad ius excipiēdi refert: aut dominus qui ſucceſſit vēditori, tenetur tanquā heres, aut no. ſi tenetur de euictione: aut inuentariū non fecit: ⁊ obſtat ei exceptio: aut fecit inuētariū: ⁊ tūc repellitur vſq; ad quantitatē que ſibi remāſit: vt
8 ſtatim dicam. ¶ † Si vero de euictione nō poterat: tūc eatenus exceptione repellitur quatenus ex illa hereditate lucratus eſt, ⁊ non plus: vt. l. ſi ab eo. j. de lib. cauſa. ⁊. l. ſi cū dotē. §. ſi pater. ſol. matr. ita dicit ibi Bar. quod videtur expreſſe cōtra gl. ⁊ tex. noſtrū. nam hic non tenebatur de euictione, ⁊ nihil lucrari poterat, niſi debitū bonorū ſubſidiū: ⁊ tamen dicit hic tex. q̄ ſi odiſte ſucceſſor idēq; dominus repellitur per exceptionē: niſi ſuſtinendo Bar. reſpōdeas q̄ iſtud debitū bonorum ſubſidiū eſt quaſi lucrū: vt no. in. l. ij. §. d iuris ⁊ fac. ign. Si ergo talis eſſet hereditas i qua nō reperitur legitima propter es alienū, qd totā hereditatē abſorbet, iſte filius non repelleretur a vendicādo, etiā ſi nō feciſſet inuentarium: q: non
9 tenetur de euictione, ſequēdo opi. Bar. ¶ † Sz reuoco hoc in dubiū, preſuppoſita ſciētia emptoris, ⁊ quod nō habeat locū euictiō, ⁊ quod hereditas ſit penitus nō ſoluendo. ¶ Ponamus q̄ filius ſolus heres inſtitutus adiuit ſine beneficio inuentarij. Queritur nunquid repellatur a vēdicando: ⁊ videtur quod nō: q: niſi lucratur, nec de euictione tenetur: ergo nō repellitur. contrariū determinat gl. in. d. §. in cōputatione. ⁊ pro gl. facit. ff. de li. cauſa. l. filiū. ⁊. j. de lib. cauſa. l. ſi ab eo. Itē lex ſimpliciter dicit quod ſi nō facit inuentarium, officit ei cōtractus paternus. qd verū credo: q: ex cōtractu patris deſcēdit in eū exceptio ⁊ q: lex fingit hereditatē locupletē, vbi nō fit inuētariū: vt in. d. §. ſancimus. ⁊ adde qd no. ff. ſo. ma. l. que dotis. Nō ob. l. ſi ab eo. de lib. cā. al's. l. ſi ſeruo. qui ⁊ a quibus. q: loquitur in libertate, in qua nō conſiderat ius excipiendi: q: inter libertatē ⁊ ſeruitutē non cadit mediū ius. l. ius excipiēdi: ſz ſolū eſt ibi reperire extrema, vez q̄ aut eſt liber, aut eſt ſeruus. ¶ Sed cōtra iſtā ſolu. opp. de. l. ſi ab eo. j. de lib. cā. Sol. vt ibi no. in tertia ſol. q: ibi fuit a domino manumiſſus, ⁊ non erat defectus in ſubſtātia, ſed in extrinſecis accidētibus. ⁊ facilius remouetur impedimentū accidentis, q̄ impedimentū ſubſtātie: vt. ff. de here. inſti. l. qui ſoluendo non erat duos appollonios. Item nō ob. §. ſi pater. q: aut loquitur ſm illum text. ⁊ hoc ille tex. nō dicit, ſed bene dicit quod relictū factū filie, videtur factū animo cōpenſandi neceſſarium debitū: ſed hic inter patrē ⁊ filiū nō erat debitū, vnde non cadit ꝯpenſatio legis, vel hominis. qn̄ ergo ex facto patris deſcēdit inter patrem ⁊ filiū debitū vel obligatio: tūc cōſiderat, an fili⁹ tātundem lucretur, an non: vt illo. §. Sed vbi non deſcendit inter ambos obligatio, loquitur hic. Tu

b ¶ Ceſſabat. Ad de Bald. in. c. j. §. ſi facta. inti. ſi de feu. fue. cōtro. ⁊ ibi vide gl. ⁊ doc. de materia huius. l. ⁊ vide Bal. in. d. l. vēditor ex hereditate. hic alleg. in reportatis antiqs, ⁊ qd ibi ſcripſi poſt eū.

c ¶ Solo titulo. Uide Bal. in. d. l. vt inter diuinum. ⁊ in. l. ſiue antē. §. ſi duobus. ff. de publicia.

dic quod in illo. §. prout loquitur in inſtitutione heredis, pro quota pro qua eſt heres non venit cōtra factum patris, q: heres ſed pro parte coheredū non venit cōtra: q: lex cōpenſat, ſi tanta quantitas eſt in ꝯmodo inſtitutionis, quantū eſt in dote exacta a patre; vnde in cōpenſatione a patre attēditur ibi luerū ⁊ quantitas, ſed in. l. noſtra nō facto inuētario attēditur quotitas, ⁊ iſta videtur mihi vera opi. Aut loquitur ſecundū gl. illius. §. ⁊ tūc oportet illā gl. intelligere vt ibi not. Ia. de are. ⁊ veritas eſt q̄ dos ſeu relictū expreſſe vel tacite pro dote cōfunditur ibi in legiti-
10 ma, ſed nō in falcidia debita iure inſtitutionis. ¶ † Quinto quero: pater vendidit rem filij, que valet centū. filium inſtituit in dimidia parte hereditatis, que valet. xxv. modo filius nō poteſt venire cōtra. intelligimus ne pro parte quotitatiua, vel quātitatiua: gl. hic intelligit de quota: ⁊ dicit verū non facto inuentario: ſed facto inuentario hodie inſpicitur quā-
11 titas, nō quotitas: vt no. in. d. §. in cōputatione. ⁊ hic per Cy. ¶ † Ultimo queritur hic: nunquid inuentariū proſit filio heredi, ſi ſtatutū diſponit expreſſe q̄ filius heres non poſſit venire cōtra factū patris: gloſſ. in §. in cōputatione. dicit quod per iſtud ſtatutum nō tollitur beneficiū inuentarij: q: iſtud ſtatutū debet intelligi ſm ius cō: vt extra de conſue. c. cum dilectus. ⁊. j. de noxa. l. ſi ſerui veſtri. Alij dicūt cōtrarium: vt ſtatutum aliquid operetur: ⁊ ita tenet ibi Cyn. ¶ Tu potes ſaluare gl. nā cū tractatur de dāno vitando, ſtatutum debet per ius cōmune reſtringi: vt d. l. ſi ſerui veſtri. Item promptū eſt leges legibus cōcordare: vt. j. de inoffi. doti. l. j. trahemus ergo ſtatutū ad ius commune. ar. ff. de legi. l. ſed ⁊ poſteriores. ¶ Preterea defenſio ⁊ beneficium inuentarij eſt ſecundū naturalem rationē, quod quis nō obligetur niſi ſm vires hereditarias: vnde de iure canonico non eſt neceſſarium inuentarium: ſed ſufficit ſola iuſticia naturalis: vt no. extra de vſur. in. c. quāquā. lib. vj. in nouel. ergo ſtatutum quod debet intelligi ſecundum naturalem rationē, cōgrue poteſt hanc interpretationē recipere. arg. ff. de excuſ. tuto. l. ſcire oportet. §. ſed ⁊ ſi maxime. Alia autem beneficia inuentarij que non concernunt iuſtitiam naturalem, ſed ius poſitiuum: exemplum. j. de iur. delib. l. fi. §. donec. ⁊. §. licentia. credo talem heredem non habere ex vigore ſtatuti: cum etiam ipſa equitas canonica quandoq; talia beneficia non admittat: vt no. xvij. q. v. c. non ſanc. per Archidia.

1 ☞ Prioritas tituli nō attenditur, ſed prioritas traditionis.
2 Uendens rem duobus qualiter punitur.
3 Uide oppo. nu. 4. ⁊ 5.
6 Pater habens filium primogenitū naturalem, ⁊ habens ſecūdogenitū legitimum, ſi facit legitimari primogenitum, an preferatur ſecundo genito, ſi conſuetudo ſit quod primogenitus ſuccedat.
7 Agebas cōtra me publiciana: quia res erat tibi prius tradita: tū a poſſeſſione cecideras: ego vt te excludā, facio mihi vendi rem a Martino: ⁊ ſic habeo titulum ⁊ poſſeſſionem, nunquid debeo vincere.

Lex decimaquinta.

QUoties. ¶ In duobus habētibus cām ab eodē dn̄o, melior eſt cōditio eius qui per traditionē recipit. h. d. vel ſic. ¶ Ille eſt potior in dominio, cui res prius traditur: licet alius in titulō preuenerit. h. d. ¶ Diuiditur in tres partes. In prima parte tractat de potioritate dominij in titulo oneroſo. In ſecunda parte tractat de regreſſu euictionis. In tertia parte tractat de prelatione in titulo lucratiuo. ſecūda ibi, erit ſane. tertia ibi, cum ⁊ ſi. ¶ In tex. diſtrahitur. ſucceſſiue, ita quod vnus eſt prior titulo: alius vero poſterior. ¶ In text. in detinendo, id eſt in obtinendo. ¶ In tex. recipere. ſcilicet a venditore re euicta. ¶ In text. ibi, ratio-
1 beatur. non ad eſtimationem pretij, ſed vſurarū. ¶ † No. q̄ nō attenditur prioritas tituli, ſed prioritas traditionis, vel quaſi, in acquiſitione dominij. ¶ Secundo not. quod ille qui dicit ſe dominum ex emptione ⁊ traditione, debet probare pretium ſolutum, vel fidem habitam de pretio. ¶ Tertio not. quod ille qui poteſt ſe tueri ab euictione, ⁊ ſe non tuetur nihilominus habet regreſſum nomine euictionis. ¶ Quarto ⁊ vltimo not. quod ſicut prioritas poſſeſſionis attenditur in contractu oneroſo,
2 ita attenditur in contractu lucratiuo. ¶ † Oppo. iſta lex preſupponit quod poſſit res inſolidum duobus, vni prius: alteri poſterius vendi. contra: immo incidit venditor in crimen falſi: vt. ff. de fal. l. qui duobus. Solu. aut loquitur vtrum venditio procedat de iure reſpectu cōtractus ⁊ traditionis, ⁊ procedit: vt hic. Aut reſpectu delicti, ⁊ dico quod non iure fit: cum faciens punitur in. d. l. qui duobus. quam. l. intellige. ſi prius em-
b ptor non ceſſabat[b] in pretij ſolutione: nam ſi ceſſabat, impune res venditur poſteriori emptori, ſecundum Odof. qui ita not. ff. de hered. ven.
3 l. venditor ex hereditate. ¶ † Secundo oppo. ⁊ videtur quod melior ſit conditio eius qui primo habet titulum, non attenta traditione: vt ſupra de ſacroſan. eccleſijs. l. vt inter diuinum. Solu. ibi loquitur vbi ex ſo-
c lo titulo[c] tranſit dominium: hic vero vbi requiritur traditio, vel quaſi. no. tamen ſm Spec. qd illa. l. non habet locum in publiciana: q: ibi licet emat eccleſia tū traditio vel quaſi deſideratur vt not. in Spec. de loca. §.
4 nūc aliqua. ver. lviij. ¶ † Tertio opp. ⁊ videtur quod attēdatur ordo cōtractuū, non ordo traditionū: vt in. c. qui prior. de reg. iur. lib. vj. Sol. ibi loquitur in

loquitur in hipotheca, in qua queritur ſiue ex qua oritur ius ex ſolo titu-
lo. hic loquitur in d̃nio, in quo nõ queritur ius ex ſolo titulo. ¶ † Quarto
5 extra op.[a] q2 ſi duo impetrant beneficiu3, ille eſt potior qui pri⁹ impetrat,
non ille cui primo poſſeſſio tradit: vt plene no. extra de reſcrip. c. capitu-
lum ſancte crucis. & in. c. q2 cũctis. de conceſ. preb. lib. vj. So. ibi in bene
ficialibus, in quib⁹ non queritur ad ius acquirendum traditio, vel quaſi
ſicut nec ad perdendu3 requirit eiectio de poſſeſſione, vel quaſi: quia ſuf
ficit q quis ſit priuatus titulo: vt vacet beneficiu3. facit qd no. Inno. ex
tra de conceſ. preben. c. cu3 noſtris. Concludo ergo q quedã ſunt iura q̃
procedunt ex titulo & poſſeſſione ſimul iunctis: tunc ille eſt potior in cu-
ius perſona reperitur prius horũ concurſus. quedam ſunt iura, in quib⁹
ſufficit ſolus titulus: tunc ille eſt potior qui prius h3 titulũ efficacem. ſe
cus ſi titulus eſſet null⁹, & ratio predictorum hec eſt: q2 quoties ad con-
firmationem vnius actus requirunt duo: tunc ille eſt potior in cui⁹ per-
ſona illa duo prius requirunt: vt hic. ſed vbi requirit vnum tantu3: tunc
ille eſt prior in cuius perſona illud prius reperitur: vt. ff. q pot. in pig. ha.
6 l. potior. in princi. & §. ſi colon⁹. & l. idem q3. §. ſi tibi. eo. tit. cu3 ſi. ¶ † Et
b hec faciũt ad. que. dictat conſuetudo q primogenitus[b] ſuccedat. modo
quidam habebat primogenitum naturalẽ, & habebat ſecundogenitũ le-
gitimum: deinde illum naturalẽ legitimauit. querit quis preferat. dicit
Iaco. bu. q prefert ſecundo genit⁹: q2 l3 primogenit⁹ fuerit natura prior
tamen fuit iure poſterior: q2 naturale & ciuile vinculum ex quib⁹ cõſtat
ſucceſſio, prius reperiunt in legitime nato, quam in legitimato, ſm Ia.
bu. hic in lec. qd eſt no. Nec attenditur hic fictio: q2 cõſuetudo reſpicit
in dubio naturalem veritate3, non fictionem: vt. l. vlt. §. de his qui veni.
eta. impe. ¶ Alterius op. dicit hic qd d3 probari pretiũ ſolutũ contra
ff. de publiciana. l. de pretio. Sol. ibi in publiciana, hic in rei vẽdicatiõe.
ratio eſt: q2 dominium eſt ius plenum, vnde non tranſit ita de facili, ſicut
tranſit quaſi dominiũ, qd eſt ius ſemiplenum, in quo fundatur publicia-
1 na. ¶ † Iuxta iſtam partem quero. Tu agebas, contra me publiciana:
quia erat tibi prius res tradita. tamen a poſſeſſione cecideras: ego vt te
excludam, facio mihi vẽdi rem iſtam a Martino, & ſic habeo titulum &
poſſeſſionẽ, nunquid ego vincam? & videt q ſic: q2 in publiciana, quãdo
duo habẽt cauſam a diuerſis, potior eſt conditio poſſeſſoris, non atten-
ta prioritate: vt. ff. de publiciana. l. ſiue autem. §. ſi duobus. hãc. q. terti-
c gi. §. de peti. heredi. l. cogi. dicit hic Odof.[c] q poſtq̃ quis eſt vocatus
ad iudiciũ, vel ſpes erat q vocaretur: p̃ſumitur q emptio ſit doloſa: &
mala fide facta: & ideo nõ patrocinat emptori: vt colligit. ff. de act. empt.
l. ſi ea res ſm Odofr. qd no. q2 per hoc preparatur contra multas frau-
des & barattarias, ſm Odofr. quem ſuper hãc. l. omnino videas. ¶ Ul-
terius op. ad. ver. Erit ſane. dicit hic q ſi emptor patit a ſe euinci. habet
regreſſum de euictiõe. Cõ: q2 cũ h3 legitimã defenſionẽ, ergo ſi eam omit-
tit ſua culpa cãm perdit. vnde nõ h3 regreſſum cõtra authorẽ de euictio
ne: vt. ff. de euict. l. ſi rẽ. §. i. Sol. iſta lex pcedit qñ euictio fit a tertio nõ
habente cãm a vẽditore: ſed qñ h3 cãm a vẽditore, videt fieri per ipſum
venditorem: ideo datur regreſſus: vt. ff. de excep. l. ſed & ſi exceptio. & iſta
eſt vera & naturalis ſolutio qd intellige, qñ iſte h3 cãm, & euincens pre-
tendit efficacem obligationẽ cõtra venditorẽ, vel eſt vniuerſalis ſucceſ-
ſor, ſi enim interet ex ineſficaci cõtractu. nõ diceret habere cãm. ¶ Alia
ſolutio eſt, q hic ſuccubuit: q2 probare non potuit, impeditus ignoran-
tia facti, vel caſu, nõ ſua culpa. quam ſol. no. & vtrunq3 ſimul iunge: nam
aut euictio fit a tertio nõ pretẽdente cãm ab eodem auctore: & tunc tene
hanc ſecundã ſolutionem. Item ſi pretendat cauſam, ſed inualidam. Si
autem pretendit cauſam efficacẽ: tunc tene primã ſolu. & no. bene iſtam
gl. & vide tex. in ſimili. ff. de eden. l. argentarius. §. cum autem. & extra de
cau. poſ. & proprie. c. paſtoralis. §. ſi.

¶ Lex decimaſexta.

SI in area. ¶ Qd in cõmuni edificatur, commune
efficitur: ſed edificanti bona fide expen-
ſe debẽt reſtitui. h. d. Bar. vide. l. ex duobus. ff. de neg. geſt.
hic vide. l. cum duobus. §. idem reſpondit. ff. pro ſocio. vbi
loquitur in reedificante, hic in edificante.

1 Denuntiatio conſtituit aliquem in mala fide.
2 Maleſidei poſſeſſor excuſat a percipiendis fructibus propter titulum.
3 Emptor an teneatur credere proteſtanti q res ſit ſua.

¶ Lex decimaſeptima.

SI fundum. ¶ Denuntiatio facta a d̃ño ne quis
emat, cõſtituit emptorem maleſidei
1 poſſeſſorem. h. d. ¶ † No. hic qd denũtiatio conſtitui quẽ in
mala fide. ¶ Scdo no. q denũtiatio non d3 ſperni. ¶ Ter-
2 tio not. q maleſidei poſſeſſor pp titulũ excuſat a percipiendis. ¶ † Op.
d q denuntiatio[d] poſſit ſperni: vt. j. de reſcin. vẽ. l. ſi maior. Sol. ibi denun
tiãs nõ hẽbat ius denuntiãdi. hic ſic, vt ex poſtea pbatis in iudicio ap-
paret. ¶ Scdo op. ad idẽ. ff. de mi. l. tutor vrgentibus. Sol. eodẽ mõ: q2
ibi mater que denũtiabat non hẽbat ius impediẽdi actũ. ¶ Tertio op.
ad idẽ de. l. ſi quis inficiat⁹. ff. depoſi. nã ibi hẽbat ius denũtiandi: tñ q2
de hoc nõ faciebat ſidẽ, non v3 denũtiatio. Sol. ibi denũtiabat noĩe alie
no, vñ d3 oſtẽdere de mãdato. in. c. cãm. de elec. in cle. al's nõ tenet quis
ei credere: ¶ Quarto op. ad idẽ de. l. alienã. ff. pro empto. So. ibi denun
tiatio facta fuit prepoſtere: q2 ſupuenit poſt 3ctũ. vñ non nocet: vt. l. j. §.
hoc tantũ. j. de vſucap. tranſfor. ſm Ia. bu. & bar.
& adde qd de hac materia plene not. in Specu. de
emp. & vendi. §. nũc dicendũ. ver. vl. no. vſq3 in fin.
§. ¶ Quinto op. & vr qd maleſidei poſſeſſor tene-
tur de percipiendis: vt. j. eod. l. certũ. So. hic excu
ſat pp̃ter titulũ. ¶ Not. ergo q l3 preſtatio pre-
ſupponat quẽ in preſumptiua maleſide: tñ non ex
3 toto eneruat titulũ, qd eſt mẽti tenẽdũ. ¶ † Que
rit gl. quid ſi emptor dixit: nõ credo tibi p̃ſtanti
q tu ſis d̃ñs, nunquid tenet credere videt q non
e vt. d. l. ſi quis inficiatus. contra determinat[e] glo. &
bene: q2 licet quo ad morã inducenda3 non teneat
credere ei, q2 non probat, vt. d. l. ſi quis inficiat⁹: tñ
quo ad malã ſidem preſumendã debuit credere: q2
in re dubia debuit ſe abſtinere a contractu, qd eſt
no. dignũ. querit hic Ia. de are. qñ petuntur fru-
ctus qualiter probet de fructuũ perceptione. di-
cunt quidã q probat hoc modo, ve3 q ager fuit
cultus, & tantũ cõiter cõſueuit de reditu p̃ſtare.
arg. ff. de leg. j. l. ſi fundum per fideicõmiſſum. & l.
ſi fundus. de re eo. Ia. de are. dicit qd l3 de cõſue
tudine talis pbatio admittat in quibuſdã parti-
bus: tñ ipſe non credit hanc. pbationem ſufficere
cõcedit tñ qd facit quandã preſumptionẽ. nã non
infert de neceſſitate, tantũ fructificauit aliis an-
nis: ergo & iſto anno: q2 fructificatio agri non eſt
vniformis: & ideo debet clare probari q tantũ poſ
ſidens receperit de fructib⁹, ſm Iac. de are. quod
verũ credo: tñ dico qd iudex poſſet in adminicu-
f lum ſupplende pbationis deferre iuramentũ[f], ex
quo h3 pbabiles 3iecturas, iuxta no. p Guil. in. l.
ſi duo patroni. in pñ. ff. de iureiur. & facit qd not. j.
de proba. l. neq3 natales. in illo arg. de cõmuniter
accidentib⁹: & qd no. per gl. in. l. ij. j. de reſcin. ven.

¶ Lex decimaoctaua.

REtua. Qui erat in proprietate,
non preiudicat ſibi in do
minio Iac. bu. ſic ergo loquit in errore
d̃ñii facti. §. de iur. & fa. igno. l. cũ falſa.
& ff. de vſuca. l. cũ ſolus. de errore vero poſſidentis
loquit. ff. de vſucap. l. Celſus. concor. ff. de 3di. ob
1 cau. l. iij. §. ſubtilius, cum ſi. ¶ † Quero, quod eſt
exemplũ huius. l. gl. ponit quatuor exẽpla, & quar-
tum exemplũ eſt de. l. inter officiũ. ff. eod. vbi dicit
qd ſi ego preſto tibi patrociniũ tanq̃ d̃ño, cũ tñ tu
non ſis d̃ñs, l3 ego, q mihi nõ preiudico. ¶ Sed
3 hoc op. de. l. ſi. ff. de inoffi. teſta. ſol. hic errãs: ibi
ſciens, q nõ pl3: q2 nec ſcienter nec ignoranter mi-
hi preiudico: nã l3 tanq̃ aduocat⁹, allego te d̃ñm
allego: vt alius, nõ vt ipſe facit extra de re iudi. c.
g ſuborta. ¶ Non ob. d. l. vl. q2 aliud in d̃ñio, q non
perditur nuda[g] volũtate: vt. l. ſi quis vi. §. differẽ-

a ¶ Quarto extra oppo. &c. Fallit in matrimonio: vt eſt caſus in. c. fin. de
ſpon. duo. And. Barb.

b ¶ Primogenitus. vide Bal. in. l. eam quam in ſi. col. j. de fideicõ. & ang.
& Pau. de caſt. in. l. gallus. §. & quid ſi tantum in ſi. ff. de libe. & poſthu. &
Iac. de bel. in aut. quib⁹ mo. na. effi. ſui. §. tribus. & Imo. in. l. ſi alienã. §.
in extraneis. ff. de
hered. inſti. & in. q.
incipiente nobilis
quidam. & Ant. de
but. in. c. tanta. ex-
tra qui ſi. ſint legi.
& Ioã. an. in reg. ſi-
ne culpa. de re. iur.
in. vj. vbi cõiter re-
net opi. hic poſita.
& Ang. i. l. his ver
bis. §. interdum. ff.
de here inſti.
☞ Adde qd nota
ui in apoſt. ad iſtũ
in. l. j. §. de ſum. tri.
et ſid. catho. Celſ.

c ¶ Dicit hic odof-
fre. &c. no. pulchrũ
verbũ, q eo ipſo q
ſpes eſt quod quis
vocabitur ad iudi
cium, eſt in maleſi-
de, vide quod not,
Bart. in. l. qui peti
torio. ff. eo. & Dy.
in. c. pro poſſeſſore.
de reg. iur. libr. vj.
vide Bal. in. l. Ful
cinius. §. ij. ff. qui-
bus ex cau. in poſ.
ea. & qd pulchre lo
quit idẽ Bart. in. l
iij. §. ſi. ff. de ali. iu..
& vide Bal. in. l. is
q reipublice. ff. ex
qui cau. ma. & ang.
in. l. ſi autẽ. §. j. ff. d
rei vend. & Bal. in
c. penul. de except.
vbi dicit qd ſi cita
tus deſinit poſſide
re, q preſumit do-
lus, allegauit. l. a-
apud celſum. in pñ.
ff. de doli. excep. vi
de qd habet i. c. q2
v. de iudi. & que ibi
dixi. vide gl. in. c. ſe
pe. de reſti. ſpo. Sa
lic. in. l. j. §. de peti.
here. vbi allegauit
dictũ Odof. & etiã
hic in. x. opp. Inn.
& alios in. c. dilecti. de excep. vide. cap. ſuggeſtum. de app. vbi arripiens
iter ad papã poſt notitiã literarum, videt dolo arripuiſſe. idem ſi poſt ci-
tationem. c. meminimus. de appel. & iſtud eſt valde no. ad ampliandũ di
ctum. c. meminimus. qd loquit poſt citationẽ: vt habeat locũ ante cita-
tionẽ, ſi h3 notitiã citationis fiende, qd bene notabis p. c. ſuggeſtum. & c.
ad hoc. de appel. que idẽ dicũt qd in. c. meminimus. & vide. c. j. de confir.
vti. vbi no. ſi conferant res litigioſi. & non eximitur a iuriſditione inferio
ris, vtrũ habeat locũ dictũ Bal. vide doc. in. c. nulli. de accu. vbi dicũt q
ſi quis poſtq̃ ſciuit ſe accuſandũ, repellit famulũ, nõ proderit ſibi illa re-
pulſio. And. Barb.

d ¶ Denuntiatio. Ad. l. Item veniunt. §. ſi petitam. & quod ibi dicitur.
ff. de petitio. hered.

e ¶ Determinat. Idem tenet Bar. in. l. non ſolum. §. morte. de oper. no-
ui nuntia. vbi declarat. l. iſtam.

f ¶ Iuramentum. vide Ang. in. l. ſumptus. ff. eo. quem ſequitur Lu. ro.
in. l. admonendi. ff. de iureiur.
☞ Adde Bart. in. l. iuſiurand. & ad pecunias. §. datur. de iureiur. & in. l.
generaliter. & in. l. delata. & ibi per iſtum poſt gl. j. eo. tit. de iureiur. Alex.
omnino in. l. marcellus. ff. rerum amo. Celſus.

g ¶ Et in hoc. an dominiũ ſola voluntate perdatur, an transferatur ſine
traditione, vide que ſcripſi in. l. certi cõditio. §. depoſiti. ff. ſi cer. pet. l3 nec

s per ſolam renun-
tiationē tollit: vt. l.
poſtq̄ liti. ſ. de pa-
ctis. z ibidem tra-
cto. dominiū em̄ z
ſi perſone cohereat
in re tñ eſt. l. j. ff. de
iur. om. iud aduer-
te tñ qḋ ſola volun-
tate etiā abſq̄ tra-
ditiōe princeps de
ſe transfert. d. §. de
poſui. in. l. certi cō-
dictio. ſ. alle. Phi
lip. Dec.

a ☞ Probetur do-
minium, tu dic qḋ
per poſſeſſionē ſim
plicem nō probat,
nec qḋ poſſidebat
z vtebat vt domi-
nus: vt not. plene
Pau. de caſt. con-
ſil. cccxx. Celſus.
b ¶ Itē nec zc. bar.
in. l. Celſus. ff. de
vſucap. z do. Pet.
in. c. ſi. de preſcrip.
Andreas.
c ¶ Dictū notabi-
lis viri. Adde Io.
Andr. z Anto. de
bu. in. c. cura. extra
de iure patro.
d ☞ Et ſic eſt copu
la. Adde Bart. in
l. ait ptor. §. qḋ au-
tē. ff. de aqua quo-
ti. z eſti. iſtū in ſua
marg. in verſi. clau
ſula verſi. pe. Inn.
in. c. inter dilectos.
el. j. in gloſſ. ſua. in
verſic. xl. annis. ex-
tra de fide inſtru.
Pau. de liaza. l. c.
j. col. iiij. in gl. ſua:
in ver. no. ix. z tene
menti. extra de p-
ba. z notan. ī ap̄o.
ad Lanfr. de oria,
in. c. quoniam con
tra. §. ſtatuimus.
verſi. teſtiū depoſi-
tiōes. nu. xxiij. ver.
ſuper iſta. in verſic.
dictio. z de proba.
Celſus.

tia. ff. de acqui. poſ. aliud in querela inofficioſi te-
ſtamen. que quia eſt odioſa, de facili tollitur. z ſic
non obſt. ſecundum glo. z Iac. but.

1 ☞ Traditio an probetur per inſtrumentum. 2.
3 Dominium an probetur per poſſeſſionem.
4 Poſſidens aliquod ius, an teneatur probare ſta-
tum vel qualitatem, quam ipſe pretendit.
5 Dominium qualiter poterit probari, ſi quis nō po
teſt oſtendere inſtrumentum, vel titulum.
6 Dominium probare volens particulariter, z con
tinuatam poſſeſſionem, qualiter debet formare ar
ticulum concludentem de continuata poſſeſſio-
ne numero. 7.

¶ Lex decimanona.

Indicia. ¶ Iudex debet om-
nem ſpeciem proba-
tionis admittere, etiā per indicia. hoc
dicit: Iaſ. Vel ſic dominium probatur
per indicia z argumenta. hoc dicit. z adde quod
not. in. l. at qui natura. §. cū ī me abſente. ff. de neg.
geſt. cōcor. ſ. e. l. cū ſuper. z adde qḋ dixi. ſ. e. l. ordi
narij. ¶ Quero hic de quibus indicijs loquatur.
Reſpōdit Iac. de aret. quod loquitur de indicijs
que habent pro vera probatione. z eſt tale exem-
plum. Si vendidiſti mihi rem, z te ſciente z patiē
te fuero in poſſeſſione: hoc probato, ſatis proba-
tur de traditione: vt. ſ. de acquir. poſſeſ. l. ij. ff. eo. l.
quedā mulier. z. ff. ſi ſerui. ven. l. ſi a teſta. ſm Iac.
de areti. ſed hoc exemplum non videtur bonum:
quia text. noſter loquitur de probatione dominij:
z ipſe exemplificat in probatione traditionis. Re
ſpond. q̄ ex traditione deuenitur ad dominium.
1 ¶ † Sed iuxta hoc quero, nunquid per inſtrumē-
tum probetur traditio. Reſpondeo. ſi inſtrumen-
tum ſit in re, vel in conſpectu rei: probatur tradi-
tio: alias non probatur traditio, ſed licentia poſſeſ
ſionis apprehendende: vt. ff. de acquir. poſſ. l. pre-
dia facit extra de fide inſtru. c. inter dilectos. in fi.
2 ¶ † Secundo incidenter quero, nunquid dictum
Iac. de are. ſit verum, ſiue ſit probatum de poſſeſ-
ſione authoris, ſiue non. Reſpon. ſi ille a quo ha-
beo titulum poſſidebat: eſt clarū qḋ intelligor ex
illo titulo poſſidere. Si vero ille a quo habeo titu
lum tunc non poſſidebat, vel dubitatur an poſſi-
deret, vel non: quia nihil eſt de hoc probatum: tūc
etiam dico q̄ occaſione eiuſdem tituli preſumor
poſſidere. nam eo ipſo quod mihi titulum conce-
dit: videtur concedere a quocunq̄ poſſeſſionem
dicte rei acquirendam: vt. l. hec ſi res. ff. eod. z hoc
eſt verum ſi titulus precedit poſſeſſionē. ſed ſi poſ-
ſeſſio precedat titulum, adhuc idem dicendū eſt,
q̄ ex titulo preſumitur cauſa poſſeſſionis mutua:
vt not. ſ. de acquirenda poſſeſſio. l. cum nemo. ſm
Bartol. qui ita nota. ff. de vſucapio. l. cum ſolus.
vbi omnino videas. adde quod dixi, ſm Odoffre.
in. l. quotiēs. ſ. eodem. ¶ Secundum exemplum
Iacob. de aretio eſt, q̄ ſi ſolui tibi penſionem pro
aliquo fundo, iudicium eſt q̄ tale habui, z q̄ pro-
prietas tua ſit: vt. ſ. de agri. z cenſi. l. litibus. lib. xj.
¶ Ex ſolutione ergo cenſus preſumitur, q̄ ille cui
ſoluitur ſit proprietarius, quod eſt not. ¶ Item
text. iſte loquitur de indicijs, ſed de vehementi-
bus adminiculis loquitur. c. cum dilectus. de ſuc-
ceſ. ab inteſta. vbi videas. ¶ † Quarto principa-
3 liter queritur vtrum per poſſeſſionem preſuma-
a tur dominium[a]. gloſſ. tangit in. l. penulti. de con-
ditio. inſtit. vbi habes per Oldrad. z Bartol. tu
dic q̄ aut dominium deducitur in iudicium per
modum contradictionis, aut per modum petitio-
nis: ſi quidem per modum contradictiōis, refert,
aut in iudicio ſummario, z ex preſenti poſſeſſione
preſumitur dominium: vt. l. a diuo. §. ſi ſuper. ff. de
re iudicata. l. j. ff. de priuileg. fiſcal. z. l. ob marito-
rum. ne vxor pro marito. z vide ibi Cynum. Aut
in ordinario iudicio: tunc ex poſſeſſione non pre-
ſumitur dominium: vt. ſ. ad. l. fauiam de plagia.
l. ꝑſes. ſi vero deducit̄ ꝑ modū petitiōis: tūc refert:

aut ſup dñio fundat̄ petitio, tanq̄ ſup cā immediata: z tunc eſt plene
probandū: vt hic, z. l. ſi. ſ. eo. Aut non fundat̄ dominium ſuper petitio-
ne, ſed dominium coheret petitioni, tanquam cauſa remota: tunc pre-
ſumit̄ ex preſenti poſſeſſione: vt in. l. j. ff. fami. hercíſ. z not. in. l. ſicuti. §. ſi
queratur. ff. ſi ſer. ven. vbi dicit̄ q̄ licet quis non poſſet acquirere ſeruitu
tem rei aliene: tamen ſi eſt in quaſi poſſeſſione ſeruitutis, z in poſſeſſione
predij dominantis, preſumitur dominus illius predij, z habet confeſſo-
riam: quia illud dominium tunc venit incidenter z adminiculatiue: vt
cauſa remota: non vt cauſa immediata, z proxima ſeruituti: quia cauſa
immediata ſeruitutis eſt conſtitutio, non proprietas predij dominantis
ſimiliter in. d. l. j. ff. fam. her. ſi tu z ego ſumus in poſſeſſione hereditatis:
quantum ad diuiſorium iudicium preſumitur coheres, niſi contrarium
probetur. Ita videtur dicere illa lex. tamen ad illam legem poſſet aliter
reſponderi: quia ibi loquitur quo ad preſumptionem ratione iudicij ordi
nandi, non ratione litis decidende. facit. ff. cōmuni diui. l. cōmuni diui-
4 dundo. §. inter predones. ¶ † Tertio principaliter queritur, vtrū ei qui
eſt in poſſeſſione alicuius iuris incumbat probatio ſtatus, vel qualita-
tis, quam ipſe pretendit. Rñ. Pet. q̄ aut iſtud allegatur per modum cu
iuſdam preābuli: z non incūbit ei alia probatio, niſi poſſeſſionis, vel qua
ſi, que releuat eū ab onere probandi, aut loquit̄ de ꝓbatiōe deciſiua nego
tij: z tunc non releuat eū ab onere probandi illud ius, vel illā qualitatem
q̄ eſt fundamentū ſue intentionis, ita no. Cy. in. l. j. vbi cā ſtatus. ſ. q̄ ac-
cuſ. nō poſ. l. nō ignorat. z. ſ. q̄ ſit lō. ꝯſuetu. l. ij. Sed alibi addit vnū mem
brū. dicit enim q̄ tūc poſſeſſio releuata a ꝓbatiōe talis ſtatus, vel quali
tatis, qñ illa qualitas eſt apta cōcurrere cū origine, ſeu in eſſe ab origi
rei de qua querit̄. ſecus ſi non ſit apta in eſſe ab origine. vnde ex quaſi poſ
ſeſſione ſeruitutis predialis non preſumitur: puta prediū ſeruire: quia om-
nia predia in ſua origine fuerunt libera. ita dicit Cy. ſ. de ſerui. z aqua. l.
ij. ſunt tamen quedam qualitates, que non diuidunt poſſeſſionem a pro-
prietate: ſicut eſt q̄ aliquis ſit bonꝰ vel malꝰ. in iſtis dic vt in. c. ſemel ma
lus. de reg. iur. li. vj. Iſta verba Cy. reſumit Bar. hic vltimo adduo. ff.
5 de op. no. nū. l. ſi prius. in. iiij. op. tertie partis. ¶ † Quarto quero. Pa-
ter meus iam ſunt. xx. anni emit predia z inſtrumenta: non repeniuntur,
nec teſtes: q: ſunt mortui. iſte pater meus deceſſit iam ſunt. xij. anni: ego
poſtea cōtinuo poſſedi iſta predia per decenniū, z cecidi a poſſeſ. q̄ro quō
potero vendicare, nā titulū patris mei probare non poſſum. Item titulꝰ
b pro herede, non hʒ locū in ſua. Itē nec[b] titulus generalis pro ſuo: vt not.
ff. pro ſuo. l. ſi ancillā. §. ſi pater. Reſpondit Bart. q̄ probabo q̄ ego q̄
audiui a patre meo: q̄ dicebat ſe emiſſe, z q̄ de hoc fuit z eſt publica vox
z fama. vnde licet non probē titulum: probo iuſtiſſimā credulitatē tituli,
ex qua per decenniū poſſidendo preſcripſi. z qḋ per hoc probetur iuſtiſſi-
ma credulitas, probatur. ff. pro empto. l. inteſtato. z. l. vlti. ff. pro ſuo. facit
c qḋ no. ff. de condit. z de. l. titio fundus. vbi dicit q̄ dictū notabilis[c] viri
inducit iuſtiſſimam credulitatem: multo magis fama. l. iiij. ad mace. z. l.
cum quidam. §. quod dicitur. de acquir. hered. qui ita not. ff. de vſucap. l.
6 celſus. ¶ † Quinto queritur quando quis vult probare dominium par-
ticulariter, z continuatam poſſeſſionem, qualiter debet formare articulū
concludentē de poſſeſſione continuata. Rñ. ſi ponit q̄ continue poſſedit
per. x. annos, vel. xx. vel. xxx. prout requirit natura illius preſcriptionis:
nec tamen eſt opus q̄ probet de poſſeſſione cuiuſlibet momenti: vt. l. ſi
quis ita legauerit. de condit. z de. probatur enim poſſeſſio per effectum:
puta per fructuum perceptionem: vt. ſ. ſin. regu. l. ſi quis ſuper. ¶ Item
per modum: puta per ire z agere: vt. l. ſtipulatio. §. hec quoq̄. de verbor.
obli. nec hoc eſt continuum. de ſer. vrb. predio. l. foramē. Item nec fructꝰ
cōtinuo colligunt̄. ſed ſemel vel bis in anno: vt. l. diuortio. §. quod in lo-
mentem. ſolu. matr. z probatis extremitatibus, probatur poſſeſſio medij
temporis: vt not. Cy. ſ. de preſcrip. lon. tem. l. ſuper longi. preſumitur eī
poſſeſſio continuata ad commodum poſſeſſoris: vt not. ſ. de ſer. fugi. l. j.
per Dyn. in. c. ſine poſſeſſione. de regu. iur. lib. vj. z per Cyn. ſ. de probat.
7 l. ſiue poſſidetis. ¶ † Sed nunquid iſte articulus qḋ poſſedit iam ſunt
xx. anni, includit tunc tempus continuatum? dico q̄ non. Idem ſi dicat
articulus q̄ poſſedi a. xx. annis citra. Sed ſi dicit articulus quod poſſe-
d di a. xx. annis, z citra, z ſic eſt copula[d], vel dicit q̄ poſſedi per. xx. annos:
tunc includit temporis continuationem: vt no. Innocen. extra de fid. in-
ſtrumen. c. inter dilectos. z plenius per Barto. in. d. l. Celſus. vbi omni-
no vide ibi. Idem dicit Bartol. quod non ſufficit dicere per. xx. annos,
niſi dicatur de quibus. xx. annis: quia teſtes poſſent ſentire de alijs z a-
lijs. xx. annis, z ſic eſſent ſingulares, z nō probarent. quod eſt mirum, cū
in dubio videatur intelligi de proximis. argu. de verborum obligatio.
l. eum qui calendis.

¶ Lex vigeſima.

Non ſeruum. ¶ Seruus licet detineatur: nō pōt
conueniri rei ven. h. d. Idem in mo-
nacho: q: debet iudicium cū abbate fundari, non cū monacho.

¶ Lex vigeſimaprima.

A Poſſidentibus. ¶ Contra non reſtituen-
tem in rei vendi. iuratur in
litem. h. d. vt. ff. eod. l. qui reſtituere. Baldus.

1 ☞ Acquiſitio fructuū, a qua poſſeſſione procedit, an ex naturali, an
ex ciuili, an ex vtraq̄. 2.

3 Cauſe ſunt quatuor, ex quibus quis facit fructus ſuos in rebus corpora
libus.
4 Quid in omnino incorporalibus.
5 Fructus eligendi, ⁊ an ſit fructus naturalis, an induſtrialis.
6 Fructus quando petuntur, an ſit neceſſaria deſignatio fructuum.

¶ Lex vigeſima ſecunda

CErtum eſt. ¶ Male fidei poſſeſſor tenet᷑ de fru
ctibus perceptis ⁊ percipiendis. bo
ne fidei, de extantibus, ſed poſt lit. conteſta. de omnibus. hoc
dicit. Ja. tria dicit: vt patet. primum eſt a male fidei poſſeſſo
re ab initio, ſecundum in bone fidei ante lit. conteſt. tertium poſt lit. con
teſt. materiam iſtius. l. declara vt not. ff. eod. l. fructus. ⁊ hic per Azo, in
ſumma. ¶ † Sed extra quero ex qua poſſeſſione procedat fructuum
1 acquiſitio, vtrum ex naturali, an ex ciuili, an ex vtraque ſimul iuncta: ⁊ vi
detur quod naturali. nam lege cauetur quod ex naturali ratione fru
ctus fiunt bone fidei poſſeſſoris pro cultura ⁊ cura, vt inſti. de rer. diui.
§. ſi quis a nõ domino. Preterea. vſufructuarius facit fructus ſuos: vt
ff. quibus mo. vſuſfru. amit. l. ſi vſufructuarium meſſem. ſed vſufructua
rius non poſſidet niſi naturaliter tantũ: vt. ff. de acqui. poſ. l. naturaliter.
in prin. ergo ⁊c. in cõtrarium videtur, ꝙ ex ſola ciuili. ff. de vſuris. l. qui
ſcit. §. in alieno. de acqui. re. do. l. homo liber. in fi. ſed videtur qđ requi
ratur vtriuſque poſſeſſionis concurſus: vt not. ff. de aqui. re. do. l. queſitũ.
2 ⁊ in. l. ſerui. emptor. de peri. ⁊ cõmo. rei vẽdi. ¶ † Sol. determinat gl. qđ
a ex ſola ciuili[a] procedit fructuũ acquiſitio, non ex ſola naturali: nec eſt ne
ceſſe qđ ſit vtraque ſimul iuncta: vt. ff. de acqui. poſ. l. iiij. §. ex cõtrario. vbi
de hoc glo. ſing. nõ ob. arg. de vſufructuario: qꝛ licet non poſſideat rem,
niſi naturaliter tantũ, ius tamen ſuum quaſi poſſidet ciuiliter. ff. qui ex
cau. ma. l. ait pretor. §. itẽ ei. Preterea vſufructuarius non facit fructus
ſuos ratione naturalis poſſeſſionis, ſed ratione iuris percipiendi quod
habet, ⁊ ratione ſeparationis a ſolo: vt. d. l. ſi vſufructuarius meſſe᷒. ⁊. l.
ſi fur. ff. de vſufru. ſm Cyn. qui ita no. hic. ⁊ Barto. in. d. §. ex contrario.
3 ¶ † Tu dic qđ quatuor ſunt cauſe, ex quibus quis facit fructus ſuos
in rebus corporalibus. ¶ Prima ⁊ potentior cauſa eſt dominium, nam
ſicut fructus pendentes ſunt domini: ita ⁊ fructus ſeparati: niſi ſeparãs
habeat ab eo cauſam: vt. ff. eo. l. fructus pendentes. vel niſi poſſidens ãt
bone fidei, ⁊ percipiat fructus induſtriales, qui eos facit ſuos pro cultu
ra ⁊ cura, vt. §. ſi quis a nõ domino. de re. diui. ad hoc. ff. de fur. l. ſi apes.
§. idem conſtat. ⁊. ff. loca. l. cum in plures. §. meſſem. ¶ Secunda cauſa
acquiſitionis fructuum eſt ciuilis poſſeſſio bona fide habita, nam bone
fidei poſſeſſor qui ciuiliter poſſidet fructus quos ipſe ſeminauit, vel ſemi
nari fecit, quocũque ſeparante a ſolo, facit ſuos iure ciuilis poſſeſſionis ⁊
culture: vt. d. §. in alieno. ¶ Tertia cauſa acquiſitionis fructuũ eſt na
turalis poſſeſſio, cũ aliquo iure correſpondẽte illi naturali poſſeſſioni. ⁊
eſt ſeparatio ab eo facta. vnde fructus fiunt fructuarij. nõ quolibet ſepa
rante, ſed eo, vel alio nomine eius: vt. l. ſi fur. ¶ Quarta cauſa acquiſi
tionis dominij fructuũ eſt etiã nuda detentio cũ volũtate dñi ⁊ actu ſe
parãtis a ſolo: vt. ff. de fur. l. ſi ſeruꝰ cõis. §. locauit. iſte ſunt quatuor cau
4 ſe acquiſitionis fructuum. ⁊ hec in rebus corporalibus. ¶ † Sed iuxta
hec quero, quid in omnino incorporalibus, puta in iuriſdictione in iure
eligendi, ⁊ in ſimilibus: Reſpon. etiã in iſtis ille qui ciuiliter quaſi poſſi
det fructus percipit, ⁊ licite conſumit: qꝛ ſua poſſeſſio plurimũ iuris ha
bet, ⁊ ideo dicit Inno. ꝙ ius vtendi iuriſdictione, ⁊ ius vtendi electione
magis fundatur in cauſa poſſeſſionis. ꝙ̄ in cauſa proprietatis idem eſt
b in iure vtendi prelatione, vnde debitores[b] ſoluentes prelato qui eſt in
poſſeſſione, liberantur ſm Innoc. qui ita not. extra de elec. c. querelam.
⁊ de cauſa poſſ. c. cum eccleſia ſutrina. ⁊ latius de reſtit. ſpolia. in literis.
5 ⁊ de iure. c. conſultationibus. ¶ † Sed hic eſt videndum. habeo ius
eligendi: ego eligo, dicit Innoc. ꝙ iſte actus eſt fructus iuris eligendi,
quero, quis fructus, ſit iſte, vtrum fructus naturalis aut induſtrialis.
Breuiter dico ꝙ iſte fructus mixtus ex natura rei, ⁊ hominis actu, ⁊ iu
dicandus eſt magis induſtrialis ꝙ̄ naturalis: quia facto hominis ſpe
cificatur, vnde efficitur induſtrialis per ſpecificationem: vt ſic dixerim.
nam cum primo eſſet informis: tunc accepit formam. argumen. ff. de rei
vendica. l. ſi eius fundi. vnde aduerte fructus iuris eligendi, quandoque
eſt fructus concretus, ſeu non ſeparatus, quandoque eſt fructus ſepara
tus, dico ꝙ eſt fructus concretus, quando vacante beneficio, electio eſt
in habitu: tunc (vt ita dixerim) fructus ſuo ſolo coheret, ⁊ adhuc eſt in
formis, ⁊ imperfectus. ſed poſtea cum proceditur ad electionem, ſtatim
iſte fructus eſt ſeparatus, ⁊ poſtea ſecuta confirmatione ſuperioris iſte
fructus poteſt dici conſumptus, qua ratione efficitur eligentis: vt per ſi
6 militudinem loquar ſecundum Inno. ¶ † Unum quero, nunquid in pe
titione fructuum ſit neceſſaria fructuum deſignatio: dicit hic Cy. qđ in
petitione damnorum eſt neceſſaria ſpecificatio quantitatis, ſed in peti
tione fructuum nõ eſt neceſſaria ſpecificatio. ita dicit hic Cy. in vl. q. tu
adde quod no. idem Cy. in. l. cũ propria. §. ſi quis alte. vel ſibi. ⁊ no. Inn.
extra de reſti. ſpolia. c. grauis.

¶ Lex vigſimatertia.

SI mancipium. Ego perſequor rem meã a vio
lento, vel ab eo qui habet cau
ſam ab ipſo, etiam ſine pretij reſtitutione. hoc dicit Jac. vel ſic.
vendicanti rem propriam, neceſſitas offerendi
pretium non incumbit hoc dicit, vt. ſ. eodem. l.
mater.

1 ¶ Abſens an perdat dominium aliquo modo.
2 Dominium quod alteri non queritur, conſerua
tur in proprio eſſe primi domini.
3 Juſtus vel iuſtiſſimus titulus nunquid ſufficit
ad preſcribendum.
4 Inceſtuoſus an putando ſe legitimum, poſſit pre
ſcribere longo tempore. 5.
6 Legitimitas an poſſit preſcribi.
7 Uſucapio an procedat ex titulo putatiuo.
8 Traditio an requiratur aliqua ad preſcribendũ,
an vero ſufficiat propria authoritate facta occu
patio ſine vitio. ⁊ vide pulchram. q. numero. 9.

¶ Lex vigeſimaquarta.

NUllo iuſto. Sine iuſto ti
tulo, vſucapio
vel preſcriptio non procedit. Uel ſic.
rei vendicatio non proſcribitur longo
tempore ab eo qui non habet titulum. hoc dicit.
adde quod nota. j. de pignori. l. vſucapio.
1 ¶ † Nota quod ſi quis poſſedit rem alicuius ab
ſentis, capti forte ab hoſtibus. xx. annis ſine iuſto
titulo, quod nec vſucapit res mobiles, nec preſcri
bit immobiles. ex hoc ſequitur quod abſens non
perdit dominium. ex hoc infertur quod directa
competit rei vendicatio, nec eſt opus reſciſſoria,
id eſt non eſt opus quod petatur reſtitutio, ⁊ qđ
2 exinde reſciſſoria intentetur. hoc dicit. ¶ † Se
cundo not. quod dominium quod alteri non ac
ritur in proprio eſſe primi domini conſeruatur. fa
cit. ff. ex quib. cau. ma. l. denique. ⁊. l. nec vtilem.
¶ Contra iſtam. l. oppo. ⁊ videtur ꝙ vſucapio et
preſcriptio procedant etiam ſine titulo: vt. ff. pro
leg. l. pro legato. Item quod procedit ex iniuſto ti
tulo: vt. ff. pro emptione. l. inteſtate. ⁊. l. qđ vulgo.
cum ſimili. Sol. vſucapio non procedit ſine iuſto b
titulo: vt hic. verum eſt, niſi aliquid interueniat
quod loco tituli habetur: vt iuſtiſſima cauſa eſti
mandi ſe habere titulum: vt plene legi, ⁊ not. ff. de
vſucapio. l. celſus. Juſtiſſima cauſa requiritur in
titulo putatiuo emptionis, ſed in aliis titulis ſuf
3 ficit iuſta cauſa erroris: vt ibi nota. ¶ † Sed hic
quero, nũquid iuſtus vel iuſtiſſimus titulus ſuf
ficit ad preſcribendum, ⁊ ita ſufficiat ad excluden
dam petitionem hereditatis: dic vt. ff. pro leg. l. ſi
c non traditam[c] in gloſſ. ¶ † Secundo quero, quid
4 ille qui errat in titulo, eſt inhabilis ad habendum
dominium ex vero titulo: vt inceſtuoſus in bonis
paternis: nunquid putando ſe legitimum preſcri
beret longo tempore. videtur quod non: quia non
operatur poſſeſſio longa magis ꝙ̄ verus titulus
cum voluntate domini tradentis: vt nota. ff. pro
leg. l. nemo. vbi eſt gloſſ. ſingu. Si autem poſſediſ
ſet ſpatio. xxx. annorum: credo quod preſcripſiſſet
ius excipiendi: vt. j. de preſcript. xxx. ann. l. ſi quis c
5 emptionis. ¶ † Sed pone quod aliquis per ſpa
tium. xxv. annorum putauit ſe legitimum, cum nõ
6 eſſet nunquid † per hoc preſcripſerit legitimitatẽ.
dic ꝙ non. imo adhuc opus eſt quod legitimetur
a principe: vt. ff. de ritu nupt. l. diuus. ¶ Secundo
oppo. dicitur hic ꝙ requiritur titulus, cõtra. imo
etiam requiritur traditio facta, eo nomine: vt. ff.
de publicia. l. eum qui. §. antepenulti. ¶ Sol. cõ
cedo ꝙ etiam traditio requiratur, vel iuſtiſſimus
error circa traditionem: vt no. in. d. l. Celſus. tene
ergo menti ꝙ licet circa titulum quandoque ſuffi
ciat iuſtus error, tamen circa traditionem requiri
tur error iuſtiſſimus, ſecundum glo. que eſt in. d. l.
Celſus. Sed contra hoc oppo. error iuris non eſt
iuſtus error: tamen ſi coniunctus eſt cũ errore fa
cti lege cauetur quod procedit preſcriptio: vt. ff. p
dona. l. ſi vir vxori. So. ibi non erat error in tradi
tione, vel titulo: quia ibi erat verus titulus, ⁊ ve
ra traditio, ſed erat error facti in dominio: quia pu
tabat vxor rem eſſe donantis. Item erat error in

a ¶ Et idem tradit ac tenet Bar. in. l. ſi furi. ⁊. §. ex ꝯrio. hic alleg. in verſic. quero que poſ. Et adde hũc in. c. j. §. marchio. j. j. col. x. coll. qui feud. dare poſ. ver. ſcias. pau. de caſt. in. l. Julianus. §. ex vendito. ff. de act. emp. ad de Alexã. in conſi. xxiiij. pte. iiij. ⁊ in d. §. ex ꝯrio. Et no. multam doctrinã Bal. hic, quã ⁊ bona, ⁊ ſubtilis eſt. Philip. Deci.

b ¶ Unde debitores ⁊c. not. ꝙ ſi debitores ſoluerint prelato exiſtenti in poſſeſſione, liberãtur. vide ꝙ̄ dixi in d. c. cũ cãm. de p ba. Andr. Barba.

c ¶ L. ſi nõ traditã. vide Bar. in. l. j. ff. quorũ leg. in ver. ſecundo quero. vbi allegat. l. nemo. ff. pro leg. ⁊ vide Sa li. in. l. iij. ꝯ heredẽ.

a ¶ Quod per eſtimum. not. q per eſtimum ſiue cataſtrum non probatur dominium: vide Bal. in. l. cenſualis. C. de dona. vide eundem in. l. ſi pater C. de act. empt. ſed contrariū dixit Bar. in. l. rura. C. de omni agro deſer. lib. xi. vide And. roma. conſi. xxxv. ſi probetur libro conſuum.. x ſi ac. c. ad audientiā. de preſcrip. ⁊ ibi docto. ⁊ in. c. cum cām. de proba. Andr. Barb.

☞ Adde fran. are. in. l. in illa. in ſi. ⁊ in l. decē. col. iij. in ſi. ⁊ ibi in apo. bene. vadi. ff. de ver. obl. poſui in apo. ad Laſ. de oria. poſt eum ⁊ bene vadū. i. c. qm̄ contra falſaz. §. ita ramus. verſ. teſtiū depoſitiones. nu. xxvj. verſi. illud tn̄ no. q per eſtimū. in apo.. in verſi. per eſtimum. extra de proba. Celſus.

b ¶ Cataſtrum. Adde q etiam poſſeſſio non probat per cataſtrū. l. ſi pater. ⁊ ibi Bal. ſ. de act. empt. ⁊ vide q̄ dixi inſtit. de act. §. ſic itaq.

c ¶ L. ij. vltra. l. ij. allegat Bal. no. in. l. ſi. in ſin. ſ. de reuo. dona. ⁊ Bart. in. l. ij. de excep. rei iud. ⁊ in. l. ij. ſ. de iure emp. ⁊ in. l. lex vectigali. ff. de pig. vbi dicit q creditor pōt ſoluere penſionem p re emphy. quā hz in pignus. ⁊ hic adde qđ not. Bar. in. l. fraudati ff. de publicanis. ⁊ in. l. arboribus. §. quid tn̄. ff. de vſuf.

d ☞ A quocūq ſoluatur. ego puto h̄ dictū non eſſe indiſtincte verū: q: nō poſſeſſor, vł nō habens mādatum, lz ſoluat. non tamen liberat emphyteutam. imo res cadit in cōmiſſum. nota iſte in. l. acceptā. et ibi Per. de ſuza. ſ. de vſur. Gui. de cu. in. l. que vtiliter. §. titius. ⁊ ibi poſui in apoſt. ad eum in ſi. ff. de neg. geſt. et de hoc vide oīno Anto. cor. ſin. ſuis in verſi. vacabundus. ⁊ q ibi poſui in apoſt. ad ipſum. in ſin. aut circa ſin. Celſus.

e ¶ Mortuo. Facit qđ not. dicit Bal. in. l. ſi. ſ. de reuocā. dona. qđ vbicunq feudum perditur ipſo iure intelligitur ſi dominus vult alleg. glo. in. l. ij. ſi ager. vec.

f ¶ Conteſtande. Adde Bald. in. l. ſin. in princi. ff. de oper. quem fac. et. ⁊ Joan. fab. inſtitu. de perpe. ⁊ tempo. actio. §. penales. ⁊ not. in. l. ſicut. ſ. de preſcript. xxx. an.

iure: quia putabat donationē valere inter virum ⁊ vxorem. ⁊ iſte quidem error erat error iuris, attento genere ipſius contractus, ſed attēta ſpecie ipſius contractus non erat error iuris: q: nō eſt in re aliena prohibita donatio inter virum ⁊ vxorez. ⁊ ſic non ob. cōclude ergo. aut eſt error facti: ⁊ procedit vſucapio. aut eſt error iuris: ⁊ nō procedit. vt l. nunq̄. ff. de vſucapio. aut eſt vterq error: tunc aut eſt error iuris in genere, ſed non in ſpecie. ⁊ vſucapio p̄cedit. aut eſt error iuris in genere ⁊ in ſpecie: tunc vſucapio non procedit. quod tene menti.

7 ¶ † Sed vlterius opp. q ex putatiuo titulo vſucapio non procedit: q: l. cauetur q ſi ego putabam me tuum coheredem, etiam errore probabili partem hereditatis indiuiſam a te accipi per traditionem, ⁊ longo tēpore poſſedi, nō preſcribo: vt. ff. de vſucapio. l. cum ſolus. Sol. ibi habebam titulum putatiuū ab vno. ſ. a teſtatore: ⁊ poſſeſſionem habebam ab alio. ſ. ab herede. vnde q: nō pretenditur poſſeſſio ab eodē, ſed ab alio, ex vera traditione ⁊ erroneo titulo. preſcriptio non procedit. diſtinguamus ergo ſic: q: interdū eſt verus titulus, ⁊ vera traditio: tunc refert. aut pretendit traditio ab eodē. ⁊ procedit preſcriptio. aut ab alio: ⁊ tunc licet ſiat noīe illius tituli. preſcriptio tamē non p̄cedit: vt. d. l. cū ſolus. ⁊ multo minus procederet, ſi eſſet putatiuus titulus, ⁊ putatiua traditio: q: preſcriptio tunc nō haber debitum fundamentum, ⁊ etiā ne concurrerent due improprietates. arg. ff. de acquirend. poſſeſſ. l. ſi aliquam rem. ¶ Tu dic ad. l. cū ſolus. q: ibi loquit in putatiuo titulo pro herede. Nam preſcribere ſe in heredem eſt impoſſibile: quia hoc ius non poteſt conſtitui a tradente. Quidam ergo ſunt tituli qui poſſunt acquiri per preſcriptionem, ⁊ ex iſtis putatiuis titulis, procedit preſcriptio. Quidam ſunt qui per preſcriptionem non poſſunt acquiri: vt quia tradens non poteſt tales titulos conſtituere: tunc ex talibus titulis non procedit preſcriptio vniuerſalis puta, quo l quis cenſeatur heres per preſcri-
8 ptionem: vt nota in. d. l. cum ſolus. ¶ † Vltimo oppo. qđ non requiratur aliqua traditio ad preſcribendum, ſed ſufficiat propria authoritate facta occupatio ſine vitio: vt. ff. pro lega. l. ſi non traditam. Solu. vbi ex ſolo titulo transfertur dominium. ibi ad preſcribendum non requiritur traditio, licet requiratur poſſeſſio: vt in contrario. Sed vbi requiritur titulus ⁊ traditio ad dominiū. ibi requiritur etiam ad preſcribendum. ita ſingulari
9 ter not. gloſſ. in. d. l. celſus. ¶ † Quero vnum. ego obligaui creditori meo omnia bona mea. que cōſtitui pro eo precario poſſidere. tandem vendidi vnum predium. quod conſtitui precario p emptore poſſidere. modo queritur vtrum ex iſta ſecunda cōſtitutione precarii ſit dominium tranſlatum in emptorem. vel vſucapiendi conditio. Et videtur q non: quia venditor non poſſidebat ſuo nomine: vt. ſ. de acquiren. poſſ. l. ex libris. Jacob. bu. inſti. de act. §. ſed iſte dicit q tranſit dominium, vel vſucapiendi conditio in emptorem, ſicut erat apud ipſum venditorem: q: ille reſpectu debitoris dicitur poſſidere: vt. l. i. §. per ſeruum corporaliter. de acqui. poſſ. ſm Jac. but. facit quod no. in. l. ſciendum. §. creditor. qui ſatiſd. cog. Item tenet Bar. in. d. l. Celſus. quod eſt no. dignum.

1 ☞ Eſtimum, ſiue cataſtrum, an probet dominium. nu. 2.
3 Soluens pro me cēſum per decennium pro re mea cenſuaria poſſedit, an per hoc perdam dominium. nu. 4.
5 Vaſallus debet intra annum adire dominū feudi mortuo patre, alias perdit feudum.
6 Vaſallus ad hoc vt perdat feudum, requiritur quod ſit in dolo.

¶ Lex vigeſimaquinta.

Solennibus. Deſcriptio in cenſum non facit quem dominum, hoc intendit.
1 ¶ † Ja. bu. quia per hanc legē probat quod per eſtimū[a], ſiue
a cataſtrum[b], non probatur dominium, hoc eſt verum, niſi in pre
b iudicium facientis fieret illam ſcripturam: vt. ſ. de donatione. l. cenſualis.
2 ¶ † Item facit ⁊ probat hec. l. qđ ſi rem tuam emphyteuticam ego facio mihi reſirmari per abbatem ⁊ capitulū, cuius eſt proprietas, ⁊ facio me deſcribi in cēſum in libris cenſualibus mona. q per hoc tu nō perdis ius
3 emphyteuticū, cōcor. de acquir. re. d. l. que quiſq. ¶ † Quero hic duo. ⁊ primo. quidam pro re cenſuaria mea ſoluit cenſum per decenniū, ⁊ poſſedit per decennium me patiente ⁊ ſciēte. modo queritur vtrum per hoc acquirat dominiū glo. dicit hic q ſic. ſi ſoluit ſuo nomine tanq̄ preſumens me ſic ſcienter patiente, contradicūt doc. q: ſcientia ⁊ patientia nō preſtāt titulum, vnde ſine titulo nō preſcribit: vt. ſ. eo. l. nullo. ad hoc. ff. de acq. re. do. l. nunq̄. Preterea. hic nunq̄ interuenit traditio, ſed tua occupatio: ergo etiā ex hac ratione non p̄cedit preſcriptio ſm Guil. ¶ Non ob. ff. man. l. qui patit. vbi patientia habet pro cōtractu: q: ibi id erat fauorabile patienti, ſed hic eſt dānoſum. ¶ Item non ob. ſ. de omni agro deſer. l. qui agros. li. xi. q: ibi loquitur vbi ager erat deſertus: ⁊ ideo permittitur poſſidere, vt ſoluatur penſio: vt. ſ. de agri. ⁊ cenſ. l. apud eum. lib. xi. ¶ Item non obſt. l. ſi filius. ſ. de pe. here. q: ibi iuſta cauſa precedebat hic non. vnde opi. Jo. non eſt vera, niſi intelligas q generet preiudicium qualequale. non aūt perpetuū ſm Guil. de cug. que verba diligenter no.
4 ¶ † Secundo quero. nos habemus q ſi ille qui tenet rē in emphyteuſim ceſſat in ſolutione penſionis per bienniū in eccleſia, vel per triennium in priuato. q perdit ius ſuū: vt. ſ. de iu. emphy. l. ij. ⁊ ſ. de ſac. ſan. eccl. l. qui rem huiuſmodi. modo pone. ego tenebam fundū a quadā eccleſia in emphyteuſim ſub certo cēſu, poſſeſſio iſtius rei peruenit ad tertiū, qui poſſedit ⁊ ſoluit canonem per. x. vel. xij. annos, ego vero canonem non ſolui tempore quo non poſſedi. modo ago rei vendi. contra hūc poſſeſſorē. ipſe non pōt opponere de preſcriptione: q: ipſe nō habet titulū: vt. l. nullo. ſ. eo. tit. ſed opponit mihi q cecidi a iure meo: q: non ſolui canonem, queritur quid iuris. Rn̄. planum eſt q ſi non habet reſirmā ab eccleſia, non
c poteſt mihi opponere de canone non ſoluto: vt not. in. l. ij.[c] ff. ſi ag. vec. ſed ponamus q habet reſirmam, nunquid hoc pretextu poteſt me excludere: dicit Guil. de cug. quod non: q: ille cenſus equiparatur tributo. vnde
d a quocūq ſoluatur[d], res non incidit in cōmiſſum, alleg pro caſu. ff. de cēſi.
5 l. forma, §. ſi cū ego. ¶ † Et hoc nos habemus in alia materia. nam habemus q vaſallus debet intra annum adire dominū feudi mortuo patre, inueſtituram petendo: al's perdit feudum: vt in. x. colla. que ſit prima
e cauſa bene. amittē. c. vlti. pone q patre meo mortuo[e] tu incepiſti fundū poſſidere: volebas aūt mihi reſtituere. ſteti per biennium, ⁊ non petij inueſtituram a domino, nec preſtiti iuramentum fidelitatis, queritur nunquid amiſerim feudum. ⁊ videtur q ſic per. c. allegatū. cōtrarium deter
6 minat Guil. de cug. per. d. §. ſi cum ego. ¶ † Item q: ad hoc vt vaſallus amittat feudū, requirit q ſit in dolo: vt in tit. de prohi. alie. feu. per lotharium. c. ſi. ſed ego no dicor fuiſſe in dolo nō poſſidendo: q: ex quo non habeo cōmoditatē feudi, non teneor ſubire onera feudi. Item mihi nō debet imputari quādiu poſſeſſor contra me litigat. ar. ſ. qui admit. ad bo. poſ. l. quādiu. ſm Guil. de cu. hic. qđ eſt no. dignum. ⁊ eſt valde quotidianum.

1 ☞ Litis conteſtatio, trahit ad ſe totum iudicium.
2 Litis cōteſtatio, an interrūpat preſumptionē ipſo iure, vel effectualiter.
3 Quid ſit dicere, quod interrumpatur in effectu, non ipſo iure.

¶ Lex vigeſimaſexta.

Mote litis. Litis cōteſtatio preſcriptionē longi temporis interrumpit. h. d. vel ſic poſſeſſio poſt litem cōteſtatam continuata. no prodeſt poſſidenti ad pre
1 ſcriptionē. h. d. In tex. ibi, preteritum. ¶ † Not. q virtus lit. conteſt. hec eſt, q totum ad ſe trahit iudicium. Oppo. ⁊ videtur q non requiratur cōteſtatio, ſed ſufficit miſſio executoris: vt. ſ. de preſcrip. xxx. anno. l. ſicut. Solut. ibi in preſcrip. mere odioſa. hic in mixta ex fauore et odio. ¶ Secundo oppo. q litis conteſtatio non interrumpat ipſo iure, ſed in effectu: vt. ff. eodem. l. ſi poſt acceptum. Solu. ibi in vſucapione mere fauorabili, hic in mixta. Conclude ergo quod mere odioſa interrumpitur per executorem. mere fauorabilis non interrumpitur ipſo iure, etiam per litem conteſtatem. licet interrumpatur in effectu. mixta vero preſcriptio tenet medium: vt interrumpatur ipſo iure per litē. conteſt. non per
2 miſſionem executoris ſm Guil. ⁊ Jac. but. ¶ † Hic eſt quidam alia preſcriptio que appellat ſua natura currens. ⁊ in hoc dic idem q in preſcriptione mixta: q: nō interrūpitur niſi per lit. cōte. vel per mora litis cōteſtande: vt. ff. ſi qs cau. l. ſi eū. §. qui iniuriarū. ⁊ qđ dico de mora litis cōteſtan
f de[f]: alibi no reperit niſi in iſto. §. quē ad hoc. diligenter not. ¶ † Quero.
3 qđ eſt dicere q interrumpat in effectu, non ipſo iure: dicūt quidā q dat in integrū reſtitutio ꝯ curſum preſcriptionis, ſm Guil. tu dic q non eſt neceſſaria reſtō hois: q: ius ſuperueniens reo poſt litē conteſtatā ex more

rei

ra rei ſibi non patrocinatur ipſo iure: vt. ff. de condi. fur. l. ſiue. §. tandiu. ⁊ ad eo. ⁊ plene. not. per. Pet. ⁊ Cyn. in. l. ij. §. de ali. iudi. mu. cau. fac. ergo in. l. ſi poſt acceptū. qualitas dominij agētis. ſ. de directo dominio migrat in vtile dominiū: tamē nō propterea requitur noua petitio: quia fingitur idem dominiū numero ⁊ ſpem: licet differat in qualitate. ſimile ff. de here. inſti. l. iij. §. qui fideicōmiſſam. Item q2 illud vtile dominium ſubrogatur loco directi: ideo non eſt neceſſaria alia inſtantia: vt. l. ꝙ ꝙ. §. Iul. de aqua. plu. ar. ⁊ videas. ibi Dy.

Lex vigeſimaſeptima.

Seruum. Titulus ſine traditione non eſt cauſa transferendi dominij. h. d.

Lex vigeſimaoctaua.

Res alienas. Non curamus de iure poſſeſſoris ſi non conſtat de iure petitoris. h. d. vide hic quod not. per. Cyn. ī. de ſer. fugi. l. cum ſeruum quiſpiam. ⁊ per gloſſ. de condi. inde. l. indebi. §. ſed ⁊ ſi num. ml. ſi minus. ⁊ hec ſufficiant in hoc titulo.

De vſufructu. Rubrica.

1 Dominium an ſit dare in vſufructu.
2 Miniſterium ſeruorum, an ſit ſeruitus.
3 Penſio conſtituta, puta de corbe frumenti recipiēda quolibet anno de aliquo fundo, an ſit ſeruitus.

Sl. cōtinuat rubricam ad precedētia hoc modo. Dictū eſt. ſ. de dño rerum corporaliū: ſequebat̄ videre de dño rerū incorporaliū. i. de dño vſuſfructus, ⁊ ſeruitutū perſonaliū: ⁊ ideo ponit̄ rubrica iſta. ⁊ de dño
1 ſeruitutū realium ponit̄ rubrica ſequēs. de ſerui. ⁊ aqua. † Aduertatis. eſt ne vera iſta opi. qd̄ in vſuf. ſit dare dñium. gl. ꝙ ſic. Sed iſtud videtur oppoſitū in ſubiecto: q2 vſuſfruct⁹ ⁊ dñium ſunt oppoſita: vt. ff. eo. l. qd̄ noſtrū. §. ſi. ff. ſi vſuſfructus pe. l. vti frui. in ſi. ⁊ ff. de vſuſfru. leg. l. j. ⁊ hoc apparet ex diffinitione vſuſfructus: q2 vſuſfr. eſt ius vtendi fruēdi alienis reb⁹, ſalua rerū ſubſtātia: vt. ff. eo. l. j. Rñ. ꝙ gl. bene dt nam aut loquit̄ de dño rei. ⁊ iſtud penes vſufructuariū eſſe non poteſt: q2 formaliter diſtinguūt̄: q2 aut loquit̄ de dño ipſius iuris vſufructus: tunc dico qd̄ vſufructuari⁹ h3 ſui iuris dñium: vt. ff. ſi vſuf. pe. l. qui vſumfructum. qd̄ apparet: q2 in rē actio dat̄ vſufructuario, que nō datur niſi dño: vt. d. l. vti frui. in prin. ſm Guil. ⁊ not. ꝙ iſta actio appellat̄ confeſſoria: vt inſti. de actio. §. eque. ⁊ ff. ſi ſerui. vēd. l. loci corp⁹. §. in cōfeſſoria. Quid ergo dicemus in dño aliorū iurium incorporalium: puta in dño iuriſdictionis, in iure preſentādi, qd̄ cōpetit patrono eccleſie, ⁊ ſimilibus? Rñ. iſta iura nō ſunt proprie ſeruitutes: q2 non habēt ex oppoſito cōtrariam proprietatē a qua formaliter diſtinguant̄: ſed ſunt quaſi ſeruitutes, ſiue ad ſimilitudinē ſeruitutum. ⁊ ideo cōpetit quaſi confeſſoria cōtra impe-
2 dientes, ſm Inn. in multis locis. † Sz iuxta hoc quero. rubrica noſtra loquit̄ de miniſterio ſeruorū; quero, nūquid iſta ſit ſeruit⁹. quidā dicunt ꝙ eſt ſeruit⁹ perſonalis. Alij dicūt ꝙ eſt ſeruit⁹ realis. Tertij dicunt qd̄ eſt quoddā ius. qd̄ in facto cōſiſtit: vñ non eſt proprie ſeruitus. ⁊ hoc tz Pe. vt aūt intelligas, ſcire debes ꝙ ſeruit⁹ realis eſt illa que debet̄ a re perſone, ius vero pſonale eſt quedā obligatio pſonalis, ſeu quoddam debitū qd̄ debet̄ a perſona perſone miniſteriū autē ſeruorū vī poti⁹ in huiuſmodi obligatione cōſiſtere quā in eo qd̄ ille cui debet̄ miniſterium habet aliquod ius reale, vnde cōtra impedientē nō dare cōfeſſoria: ſed bene poſſet agi iniuriarum. arg. ff. de actio. empt. l. qui pendentem.
3 † Tertio querit̄. Tu conſtituiſti[a] mihi ꝙ ex fundo tuo poſſim percipere quolibet anno vnū corbem frumēti: nūquid iſta eſt ſeruitus? Pet. dicit ꝙ eſt innominata ſeruitus ex qua oritur cōfeſſoria, etiā cōtra tertium impedientē: vt. ff. de annu. le. l. mela. §. vl. gl. dt contra. ff. de ſer. ruſti. predi. l. pecoris. ⁊ ff. de vſufr. l. ſi quis binas. per. l. vt pomū. ff. de ſer. bene concedo ꝙ quedam ſunt ſeruitutes innominate: vt not. ff. de ſer. vrba. pred. l. j. ⁊. ij. tamen iſta non eſt de illis: q2 hec confeſſio magis reſpicit obligationē perſone quam ſeruitutem: vt. ff. de dona. l. qui ſaxum. ff. de dolo. l. ſi cum mihi. ff. de preſcrip. verſi. l. permiſiſti. ⁊ d. l. qui pendentem. ⁊ adde hāc. l. venditor. in princ. ff. communia prediorum. ⁊ l. qui aliena. §. fin. ff. de nego. geſto. vbi ponitur qualiter in ſeruitutibus realibus formetur ſententia ⁊c.

1 Nomina debitorum, an contineantur in legato vſuſfructus.
2 Teſtator ſi legat vſumfructum vxori ſue, an debeat habere vſumfructū gabellarum, quas tenebat maritus eius.
3 Vſuſfructus nomen, ponitur proprie, ⁊ improprie.
4 Et facit hoc ad plures queſtiones, que ponuntur hic per ordinem. 5. 6.
7 Cautio fructuaria, non poteſt remitti.
10 Que autem ſit ratio, vide nu. 8. 9.
11 An autem teſtator poſſit damnare heredem, vt recipiat aliquem pauperem ſibi fideiuſſorem.
12 An autem teſtator poſſit remittere cautionē, ſi conſtituat alicui vſumfructum itineris.
13 Quid ſi vſufructuarius non poteſt ſatiſdare.
14 Vſufructuarius an faciat fructus ſuos ante ſatiſdationem quā preſtare debet.
15 Dolus poteſt tacite remitti.

Lex prima.

Si vſuſfructus omnium. Cautionem quam vſufructuarius preſtare debet, teſtator no poteſt remittere. ⁊ ante ea preſtitam vſufructuarius pro vſufruct. vel quaſi non poteſt actionem intentare. h. d. ⁊ eſt. l. multum no.
1 † In tex. ibi a te. ſ. marito. no. ꝙ in generali[b] legato vſuſfructus includuntur etiā nomina debitorū. Gui. tñ in. l. j. ff. de ſtatu ho. dicit qd̄ ſi teſtator legat vſumfructum bonorum ſuorum, qd̄ non includunt̄ nomina: quia hec verba meū: ⁊ tuum, ⁊ ſuum, ſignificant dñium non ius perſonale[c], ſm Guil. non ob. hec. l. q2 teſtator legauit indefinite dicendo: lego vſumfructum omnium bonorū. vnde ſubaudit̄ ſcilicet ad ſe pertinentium: ⁊ ideo omnia includunt̄: vt. ff. de ver. ſig. l. verbū ptinere. vñ nota tres formas. aut teſtator dicit lego vſumfructū bonorū meorum. aut dicit, lego vſumfructū ad me pertinētiū. aut dicit, lego vſumfructū bonorū, ſine vlla alia adiectione. primo caſu non includunt̄ noīa. ſecundo et tertio ſic. tu dic ꝙ omni caſu includunt̄: q2 vt dixi. ſ. eo. in rub. huius iuris, perſonalis creditor eſt dñs. Unde videmus qd̄ pōt hoc ius alienare, qd̄ non poſſet ſi non eſſet dñs. pro hoc facit. ff. ſi cert. pet. l. ſi me ⁊ titium, cū ſi.
2 † Secundo not. ꝙ ex iſta. l. ꝙ ſi teſtator fecit teſtamentū, ⁊ legauit vxori vſumfructū omniū bonorū, ⁊ iſte teſtator (ponamus) tenebat gabellus cōmunis, ꝙ vxor debeat habere vſumfructum de reditu illarum gabellarū, ⁊ poteſt illas gabellas exigere tanꝗ vſufructuaria, preſtita ſatiſdatiōe, ⁊ nō ante.
3 † Itē no. ꝙ nomē vſuſfructus ponitur hic proprie ⁊ improprie, non quo ad res corporales que vſu nō conſummūtur, ponitur ꝓprie. ſed quo ad iura ⁊ pecuniam, ponitur improprie. ſub hoc ergo vocabulo vſuſfructus, includunt̄ oīa, ſiue in eo cadat verus vſuſfructus, ſiue quaſi vſuſfructus improprie. facit. ff. de iureiurē. l. ſed ⁊ ſi poſſeſſori. §. item ſi iura
4 uero. † Et hoc facit ad plures queſtiones. prima eſt. verum procedat iſte libellus. dico me eſſe in poſſeſſione talium iurium. ⁊ quod me turbas. quare peto ⁊c. ⁊ dico quod procedit iſte libellus: quia iſta verba in poſſeſſione, ponuntur improprie
5 pro quaſi poſſeſſione. † Item facit ad aliā queſtionem emphyteuta dicit qd̄ res pertinet ad eū, tanꝗ ad emphyteutam iure dñij: nunquid procedat libellus? certe ſic: q2 intelligitur improprie,
6 non pro dñio directo, ſed vtili. † Idem eſt ſi qs dicat rem ſuam eſſe, ⁊ probet de preſcriptione: q2 intelligitur quod ſit ſua quo ad effectum dominij: non quo ad dominium directum, ⁊ ita diſputauit Marti. ſil. ⁊ Bart. ponit in. l. ⁊ an eandem. §. actiones. ff. de exceptio. rei iudic. ⁊ Iacob. but. in
7 inſtitu. de actio. §. j. † Quarto not. quod cautio fructuaria non poteſt remitti. dicit Cyn. qd̄ illud eſt verum de illa cautione que preſtatur pro his rebus in quibus conſiſtit vſufructus proprie: ſed in his in quibus no conſiſtit vſuſfructus proprie, vt in pecunia, ⁊ in his que vſu conſumuntur: tunc poteſt remitti, ſm Pet. quod expreſſe videtur cōtra hunc text. qui loquitur in pecunia. ⁊ tamen ex
8 preſſe dicit ꝙ teſtator non pot remittere. † Ultimo not. quod ſi eſt legatus vſuſfructus noīs, et res exegit, qd̄ exactum tenet̄ reſtituere legatario. ſed in eo qui iura ceſſit que poſtea exegit: tunc ſecus. ff. de excep. doli. l. apud celſum. §. qd̄ ſi is cui.
9 † Et dicit ſuper hac lege Odof. not. hanc legē
d ad inſtruendas dominas[d] huius ciuitatis, ⁊ laicos. tota die in ciuitate iſta teſtatores relinquunt vxores ſuas vſufructuarias. mortuo teſtatore credunt vxores quod nihil aliud habeant facere niſi accipere bona cauſa vſuſfructus. ſed male credunt: quia debent venire ad proprietarium. ⁊ habere tabellionē, ⁊ ita dicere: maritus meus reliquit

a Conſtituiſti. qd̄ de iure coquendi panē in furno tuo. de iure colligendi paſſagiū. ⁊ de iure trāſeundi per pontem, cui ſint ſeruitutes. vide Bal. in l. pe. ī. de ꝯdi. inſer. in ſi. dum allegat. l. melā. ibi vide.

b No. qd̄ in generali ⁊c. an in gñali legato vſuſfructus includantur nomina debitorū, iſtis dieb⁹ ſaucinie conſului. quedam mulier donauit bona ſua, ꝙ nō vī donaſſe dotē. ⁊ allegaui Gui. in. d. l. j. quem ibi ſequitur Bal. ⁊ idē Bal. in rubr. de verbo. ſig. l3 hic aliter loquat̄. ⁊ allegauit text. ſing. in l. ſi. ff. quorū bono. vbi pbat̄ qd̄ vbū bonorū, ſignificat poſſeſſionē, ſed nomina debitorū nō poſſident̄: ergo ⁊c. l3 Bar. dicat ꝯtra. in. l. quintus. ⁊ Sali. hic. And. Bar.

c Non ius perſonale adde omnino Ant. cor. ſing. ſuis in ver. meus. incip. licet verbū meus. Celſus.

d Dominas. vide Rayn. ⁊ Moder. in. l. ꝙ de bonis. §. j. ff. ad. l. fal. Tu dic hoc eſſe verum, niſi poſſideat bona illa pñte ⁊ ſciēte vſufructuario. in hoc caſu facit fruct⁹ ſuos: alias ſecus. inſti. no. bar. in. l. vxori vſufruc. verū quero an vſufructuarius. ff. de vſufruct. lega. ⁊ in l. hac edictali. in. ij. not. ī. de ſecū nup. Ang. i. l. qd̄ de bonis. §. frater. ⁊ ibi do. Alex. ver. ⁊ inducit. p Ray. hic ff. ad. l. fal. vbi dicunt hoc eſſe verū, etiā ſi heres a teſtatore ſit iuſſus eam nō moleſtare Celſ.